PROGRAMMABEGROTING

2021 - 2024

Gemeente Hillegom

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Voorwoord 3
Aanpassingen en verkenningen 5
Leeswijzer 8
Programmaplan 9
Programma 1 Vitaliteit 9
Programma 2 Leefomgeving 21
Programma 3 Bedrijvigheid 37
Programma 4 Bestuur en ondersteuning 45
Algemene dekkingsmiddelen 53
Paragrafen 58
Paragraaf Lokale heffingen 58
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 66
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 72
Paragraaf Financiering 80
Paragraaf Bedrijfsvoering 83
Paragraaf Verbonden partijen 84
Paragraaf Grondbeleid 97
Financiële begroting 105
Bijlage; Overzicht baten en lasten per taakveld 133

Voorwoord

In juni 2020 hebben wij u zowel de Kadernota 2021 als de zogeheten Meicirculaire 2020 gepresenteerd. Hieruit bleek dat Hillegom de komende jaren financieel spannende tijden tegemoet gaat. De coronacrisis kwam daar nog eens bovenop.
De decentralisaties van het Rijk (Wet Maatschappelijke Ontwikkeling en Jeugdhulp) vormen voor Hillegom (evenals voor vele andere gemeenten) het grootste struikelblok, daar waar het gaat om het in evenwicht krijgen van onze begroting.

Programmabegroting 2021 sluitend

Wij hebben de Programmabegroting voor het jaar 2021 sluitend kunnen krijgen zonder verhoging van de Onroerende zaakbelastingen (OZB) en met het integraal overnemen van alle uitgaven uit de Kadernota 2021). Dit is voor het jaar 2021 voornamelijk gelukt en met name door alle onder- en overschrijdingen meer in overeenstemming te brengen met de werkelijke uitgaven (reëler ramen) en door diverse grote onderhoudsposten uit onze exploitatiebegroting ingaande het jaar 2021 deels als investeringen te gaan activeren (zie overzicht hiervan op bladzijde 5).

Reikende hand Rijk

Voor de daaropvolgende jaren rekenen wij enerzijds op een reikende hand van het Rijk, als het gaat om een hogere bijdrage in kader van decentralisaties en het schrappen van de zogeheten opschalingskorting. Op dit moment vindt hiervoor een lobby plaats vanuit gemeenten en provincies richting het Rijk. Mocht het Rijk vanaf het jaar 2022 hieraan niet meer willen bijdragen, dan zullen wij in Hillegom ook voor keuzes en wellicht versoberingen van ons beleid komen te staan. In tegenstelling tot veel andere gemeenten in den lande zijn wij niet nu al genoodzaakt om te snijden in onze (basis)voorzieningen.

Verkenningen

Daarnaast zien wij vanaf het jaar 2022 oplossingsrichtingen in ombuigingen in ons eigen (financiële) beleid. Deze (mogelijke) oplossingsrichtingen vindt u in deze Programmabegroting op bladzijde 7. Deze mogelijkheden vragen echter om verdere verkenningen. Het college zal dit zo spoedig mogelijk met de ambtelijke organisatie en betrokken partijen verder verkennen. Ook vanaf 2022 blijft onze inzet erop gericht om de OZB slechts te verhogen met het jaarlijkse inflatiepercentage.

Afmaken

Wij willen doorgaan op de ingeslagen weg en onze ambities en doelen verder uitvoeren. We blijven onverminderd investeren en zichtbaar aan de slag voor en met inwoners, ondernemers, verenigingen en de regio. Heerlijk Hillegom is een vitaal, toegankelijk en toekomstbestendig dorp en daar willen en zullen we ons voor blijven inzetten.

Vitale wijken

Onze inwoners kijken naar elkaar om en wonen in aangename en veilige wijken en buurten. Met de politie en in het bijzonder de wijkagenten en BOA's zijn we zichtbaar op straat, om zo te weten wat er leeft en waar mogelijk inzet nodig is. We zetten in op een positieve leefstijl, voldoende bewegen, sociale cohesie en terugdringen van het aantal mensen met schulden. Uitgangspunt hierbij is dat we kijken naar wat inwoners zelf kunnen en we ondersteunen daar waar nodig. Vitale wijken zijn zo veel mogelijk groen en dragen bij aan ontmoeten, gezondheid en veiligheid.

Verdeling ruimte

De komende jaren ligt er een uitdaging in het zoeken naar ruimte voor wonen, werken en recreëren. De toenemende vraag naar woningen, recreatiegebieden, groen, infrastructuur en alternatieve energiebronnen, vragen om een integrale afweging en waar mogelijk multifunctioneel gebruik van de beschikbare ruimte. Deze uitdaging pakken wij graag samen op met onze inwoners, ondernemers en instellingen.

Toegankelijk Hillegom

Op alle niveaus werken we aan een toegankelijk Hillegom. Voor de bereikbaarheid met fiets, openbaar vervoer, auto of te voet stellen we komend jaar een mobiliteitsvisie op. We doen dit uiteraard in samenwerking met de omliggende gemeenten en beide provincies. Maar ook digitale bereikbaarheid vinden we belangrijk.

Toekomstbestendig

We kijken vooruit naar Hillegom voor volgende generaties. En dat doen we niet alleen. We werken steeds aan een stevige positie in de regio, met de gemeenten in de Duin- en Bollenstreek, maar ook Haarlemmermeer en Bloemendaal. Ook zijn we samen met het Rijk en de regio bezig met de energietransitie. We blijven daarnaast investeren in ons Heerlijk Hillegom, om ons dorp ook op de lange termijn aantrekkelijk te houden voor (nieuwe) inwoners en bezoekers.

Burgemeester en wethouders

Aanpassingen en verkenningen

Begrotingssaldo na vaststellen Kadernota 2021 en Meicirculaire 2020:

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Kadernota 2021	-397	-1.327	-1.310	-1.070
Gevolgen meicirculaire 2020	-212	-388	-589	-774
Saldo	-609	-1.715	-1.899	-1.844

AANPASSINGEN:

Aanpassingen	2021	2022	2023	2024
Reëler ramen				
De onderschrijdingen in begroting meer in overeenstemming brengen met werkelijke uitgaven en diverse administratieve aanpassingen en overhevelingen (onder andere: vermindering aantal fte college, dekking van diverse uitgaven onderwijskansenbeleid door hogere Rijksbijdrage, herijken van kapitaallasten, BTW correcties).	306	332	222	298
Cyclisch vervangen groen				
Grote groenprojecten financieel deels als investering te activeren.	131	131	131	131
Kapitaallasten van activeren groenprojecten. De afschrijvingslasten worden in 45 jaar (gemiddelde levensduur bomen) afgeschreven.		-3	-6	-9
Leges omgevingsvergunningen				
Hogere opbrengst leges omgevingsvergunningen door te verwachten toename van het aantal nieuwbouwwoningen en het mogelijk invoeren van een verblijfsbelasting voor zogeheten niet-ingezetenen (arbeidsmigranten).	50	100	100	100
Onderhoud wegen				
Grote projecten in kader van onderhoud wegen financieel deels als investering te activeren.	227	227	227	227
Kapitaallasten van activeren projecten onderhoud wegen. De afschrijvingslasten worden in 20 jaar afgeschreven.		-11	-23	-34
Verlengen dienstverleningsovereenkomst				
Het verlengen van de dienstverleningsovereenkomst met De Meerlanden zal onder andere door areaaluitbreiding en duurzaamheidseisen meer kosten met zich meebrengen.	-70	-70	-70	-70
Projecten				
Kosten van toezicht en begeleiding door personeel van HLTsamen bij grotere projecten meenemen bij kredietaanvragen. Dit leidt tot lagere bijdrage (1 fte) aan werkorganisatie HLTsamen	80	80	80	80
Continuering inzet ondermijning				
Structureel maken van inzet kosten pilot ondermijning.			-94	-94

Aanpassingen	2021	2022	2023	2024
Afschaffen precariobelasting haven				
Voor het innemen van een ligplaats in onze haven moet havengeld (precario) worden betaald. Booteigenaren kunnen dit online regelen of hiervoor een formulier invullen aan de balie van het gemeentehuis. In de praktijk gebeurt dit echter niet of nauwelijks. Dit betekent in de praktijk dat onze BOA's hier relatief veel van hun toch al beperkte tijd aan moeten besteden. De hieraan verbonden kosten (inzet uren en administratieve lasten) staan echter niet in verhouding met de (eventuele) opbrengsten (havengelden). Om die reden en vanwege andere prioriteiten binnen het takenpakket van de BOA's is hier de afgelopen twee jaren weinig op gecontroleerd. Dit leidt vervolgens weer tot een gevoel van rechtsongelijkheid bij booteigenaren die wel netjes havengeld betalen. Alles afwegende (kosten versus baten) stellen wij voor ingaande het jaar 2021 de geraamde opbrengst havengelden in zijn geheel te schrappen. Vanzelfsprekend blijven de BOA's wel toezien op de nadere regels (APV) voor de haven in het kader van aanzien en veiligheid.	-25	-25	-25	-25
Algemene uitkering				
Het voor 50% opnemen van inkomsten van te verwachten areaaluitbreiding woningen bij berekening van Algemene uitkering.		59	205	321
Incidentele vermindering opschalingskorting Gemeentefonds voor het jaar 2021.	170			
Totaal aanpassingen	869	820	748	925

Begrotingssaldo na verwerken van aanpassingen:

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Saldo	-609	-1.714	-1.899	-1.844
Aanpassingen	869	820	748	925
Saldo Begroting 2021-2024	260	-896	-1.152	-918

STRUCTUREEL HOGERE RIJKSBIJDRAGE

Van het Rijk wordt een financiële bijdrage verwacht om het negatieve resultaat voor de jaren 2022, 2023 en 2024 te verminderen. Deze nu nog niet opgenomen in deze begroting.

Decentralisaties
Wij verwachten dat de huidige incidentele bijdrage voor de hogere kosten in het kader van Jeugdzorg wordt gecontinueerd. De incidentele bedrage in de begroting 2021 bedraagt € 345.000. Vanaf het jaar 2022 verwachten wij dit bedrag structureel op te kunnen nemen.

Schrappen opschalingskorting grotere gemeenten
Voor de jaren 2020 en 2021 is er een incidentele vermindering van de opschalingskorting door het Rijk toegezegd. Door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten wordt er bij het Rijk op aangedrongen om deze (oplopende) vermindering definitief te schrappen. Onze inschatting is dat het voor het jaar 2022 eveneens om een structureel bedrag gaat van € 170.000, voor het jaar 2023 om € 200.000 en voor het jaar 2024 om € 250.000.

Begrotingssaldo na toekenning structureel hogere Rijksbijdrage:

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Saldo	260	-896	-1.152	-918
Structureel hogere Rijksbijdragen	0	515	545	595
Saldo Begroting 2021-2024	260	-381	-607	-323

VERKENNINGEN 2022-2024

Wmo
Zelfredzaamheid is een belangrijk gegeven bij de decentralisaties van het Sociaal Domein. De voorzieningen in het voorveld, het maatschappelijk middenveld, spelen daar een belangrijke rol bij. De gemeente gaat samen met de partners, de ISD is daarbij een belangrijke, kijken hoe de zelfredzaamheid van de inwoners verder versterkt kan worden. Daarbij wordt bijv. ook gekeken naar de omvorming van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen.

JGT
Het Jeugd- en Gezins Team in Hillegom heeft in de afgelopen jaren te maken gehad met een meer dan gemiddeld aantal jeugdigen dat zich aanmeldde. Om die reden is de bezetting van het JGT opgeplust. Momenteel is het aantal aanmeldingen lager. Onderzocht gaat worden of de extra bezetting nog nodig is. Tegelijkertijd is het ook ten aanzien van onze jeugd waardevol om te bekijken in hoeverre het voorveld nog beter benut kan worden. Wellicht kan de extra bezetting van het JGT ook benut worden om minder specialistische hulp te hoeven inzetten.

Subsidies
Er zal kritisch naar het totale palet aan subsidies gekeken worden. Wat is wel nodig, wat is niet (meer) nodig, wat is minder nodig, wat kunnen gesubsidieerde organisaties doen om efficiënter maar toch effectief en doelmatig te werken?

Kwaliteitsniveau openbare ruimte
Bij diverse beheers- en onderhoudsplannen buitenruimte (wegen, groen, e.d.) kwaliteitsniveau neerwaarts bijstellen.

Verbonden partijen
De ontwikkelingen bij de gemeenschappelijke regelingen (verbonden partijen) dragen bij aan de druk op onze financiële positie als gemeente. We zijn weliswaar als deelnemer betrokken bij de totstandkoming van de diverse begrotingen maar de mate van beïnvloeding is voor ons als individuele gemeente gering.
Vanuit de solidariteitsgedachte zijn wij echter van mening dat ook van de gemeenschappelijke regelingen een bijdrage in onze bezuinigingsopdracht mag worden verwacht. Het gezamenlijk met andere gemeenten afspreken van een gefaseerde (oplopende) taakstelling zien wij als een reële opdracht aan de gemeenschappelijke regelingen.

Leeswijzer

Inleiding

De inrichting van de programmabegroting wordt door het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) voorgeschreven en bestaat uit de beleidsbegroting en de financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de paragrafen. De financiële begroting bestaat onder meer uit een totaaloverzicht van de baten en lasten, inzicht in en toelichting op de financiële positie van de gemeenten.

Aanpassingen

De aanpassingen hebben er toe geleid dat de Programmabegroting 2021 sluitend is. Dit is voor het jaar 2021 voornamelijk gelukt door met name alle onder- en overschrijdingen meer in overeenstemming te brengen met de werkelijke uitgaven (reëler ramen). En door diverse grote onderhoudsposten uit onze exploitatiebegroting met ingang van 2021 deels als investeringen te gaan activeren.

Beleidsbegroting

Het door de raad vastgestelde programmaplan geeft de volgende programma-indeling:

1. Vitaliteit
2. Leefomgeving
3. Bedrijvigheid
4. Bestuur en ondersteuning

Gevolgd door het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen.

Met deze indeling van de programma's en de daarbinnen opgenomen thema's ontstaat een logische clustering van beleid waarmee de integraliteit en programmasturing worden vergroot. Daarnaast sluiten het coalitieakkoord en de programmabegroting zo meer op elkaar aan. Elk thema bevat een clustering van de landelijk voorgeschreven taakvelden.

In elk programma wordt per thema inzicht gegeven in de te bereiken doelstellingen ("wat willen we bereiken"). Vervolgens wordt middels de activiteiten ("wat gaan we daarvoor doen") aangegeven op welke wijze we ernaar streven deze doelstellingen te bereiken. Reguliere, jaarlijks terugkerende taken waar geen verdere bijzonderheden over te vermelden zijn, net als vorig jaar, niet meer in de begroting opgenomen. De reguliere taken die het komende jaar onze specifieke aandacht vragen zijn zo mogelijk wel benoemd.

Elk thema eindigt met de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren. Het gaat om gegevens die een trend kunnen signaleren. Deze gegevens worden voornamelijk vanuit externe bronnen verkregen. Deze informatie is ook beschikbaar op www.waarstaatjegemeente.nl. De gegevens in deze Programmabegroting kunnen achterlopen op de gegevens op genoemde site.

Elk programma wordt afgesloten met het financiële overzicht "Wat mag het kosten?" In dit overzicht staan per taakveld de baten en lasten vermeld. Dit geldt ook voor de mutaties op de reserves. Alle lasten zijn negatief opgenomen en alle baten positief. In de tabellen waar de bedragen afgerond zijn op € 1.000 treft u mogelijk afrondingsverschillen in totaaltellingen aan. Na de vier programma's wordt inzicht gegeven in de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting.

Naast het programmaplan geven de paragrafen een totaaloverzicht van elementen die in diverse programma's zijn opgenomen. Zoals de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen of verbonden partijen. Wij gebruiken in de opzet de standaardindeling van het BBV.

Financiële begroting

In dit hoofdstuk zijn de grondslagen opgenomen, het totaaloverzicht van de baten en lasten en de toelichting met inzicht in de financiële positie. Voorbeelden zijn het overzicht van de incidentele baten en lasten, de investeringen en een geprognosticeerde balans.

Programmaplan

Programma 1 Vitaliteit

Trends en ontwikkelingen

Positieve leefstijl

Gezondheid is een integraal onderdeel van ons beleid en loopt als een rode draad door alle ontwikkelingen. Ons doel is het bereiken van gezondheidswinst via het promoten van een positieve leefstijl.
Vrijdag 12 juni 2020 is voor het gemeentehuis Hillegom het leefstijlakkoord Healthy Hillegom gelanceerd. Aangejaagd vanuit de regeling Lokale Sportakkoorden en het Preventieakkoord hebben de strategische partners - The Pando Netwerk, WelzijnsKompas, gemeente Hillegom en SportSupport/ team Hillegom in Beweging - het leefstijlakkoord gesloten. Speciale gast bij het ondertekenen van het leefstijlakkoord was staatssecretaris Blokhuis (ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport).
Healthy Hillegom is een gezondheidsbeweging die de Hillegommers inspireert, motiveert en activeert richting een gezonde leefstijl. Onze ambitie is om 'de gezonde keuze' de makkelijke en meest zichtbare keuze te maken voor alle Hillegommers. Om iedereen te inspireren, motiveren en activeren werken we samen met inwoners, scholen, supermarkten, horeca, sport- en beweegaanbieders, ondernemers en het medisch- en sociaal domein. Gezamenlijk bouwen we aan een sterk partnernetwerk dat zich inzet om onze ambitie te bereiken. We brengen alle initiatieven en activiteiten samen onder de gezondheidsbeweging Healthy Hillegom, zodat zichtbaarheid, bereik en impact optimaal worden benut.

Integrale toegang

We zijn bezig met het (door)ontwikkelen van een laagdrempelige toegang waar onze inwoners met al hun (hulp)vragen over de Jeugdwet, Participatiewet, schuldhulpverlening en Wet maatschappelijke ondersteuning terecht kunnen. Bij deze integrale toegang wordt de hulpvraag van de inwoners van 0 – 100 jaar bezien in het geheel van de individuele- en gezinssituatie. Daarbij worden ook de verschillende leefgebieden van de aanvrager meegewogen. Er wordt maximaal inzicht verkregen in de aanleiding en achtergrond van de hulpvraag. Een aantal belangrijke uitgangspunten daarbij zijn: preventie, de gemeente goed kennen en normaliseren. Niet de diagnose van de hulpverlener maar het verhaal van de inwoner is het startpunt. Daarbij gaan we uit van het herstel van het dagelijks leven en het versterken van de eigen kracht, met de eigen sociale omgeving.

Eenzaamheid

Landelijk loopt het actieprogramma 'Eén tegen eenzaamheid'. Hillegom heeft zich hierbij aangesloten. Lokaal is een fonds opgericht voor projecten in het kader van eenzaamheidsbestrijding. Aan de hand van de notitie 'Lokale aanpak eenzaamheid Hillegom 2020-2023' ontwikkelen we initiatieven om eenzaamheid te voorkomen en te bestrijden.

Maatschappelijke zorg

De vierde decentralisatie die nadert, is die van de maatschappelijke zorg. Er is recent uitstel gegeven door het Rijk tot 1 januari 2022, maar ten aanzien van een aantal onderwerpen willen we de vaart erin houden.
We hebben bij de Maatschappelijke Zorg te maken met de meest kwetsbare inwoners. Er ligt een forse uitdaging om voor deze kwetsbare inwoners te zorgen voor goede oplossingen voor primaire levensbehoeften. Opvang, (beschermd) wonen, zorg, preventie, welzijn en participatie zijn hierbij onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Zorg en veiligheid

Het blijft nodig om te investeren in nauwe samenwerking tussen het sociaal domein, het zorgdomein en het veiligheidsdomein. De ontschotting tussen veiligheid en het sociaal domein zorgt ervoor dat we via een gezamenlijke aanpak vaker in kunnen zetten op preventie. En dat organisaties gezamenlijk een aanpak bepalen om betrokkenen weer zicht te geven op een toekomst, waarin ze naar vermogen deel kunnen nemen aan de samenleving.

Onderwijs

Onderwijshuisvesting

Bij onze zorgplicht hoort dat wij voldoende en geschikte huisvesting bieden voor onderwijs en bewegingsonderwijs. Wij benutten kansen vanuit de brede school/Integraal Kind Centrum gedachte. De ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en klimaatbestendigheid leiden ertoe dat de kosten voor onderwijshuisvesting naar verwachting gaan stijgen. Bij komende nieuwbouwprojecten besteden wij hier nadrukkelijk aandacht aan en zorgen wij ervoor dat de schoolgebouwen zijn voorbereid op de toekomst. De reserve onderwijshuisvesting zal hierop worden afgestemd.

Onderwijs, jeugdhulp, arbeidsmarkt

Wij zijn (mede)verantwoordelijk voor de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp (o.a. door vroegsignalering), het realiseren van passende zorg, de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en voor jongeren in kwetsbare situaties. Die verantwoordelijkheid vloeit voort uit verschillende wetten en vraagt van ons en onze partners een integrale benadering en werkwijze. Wij zetten in op een effectievere en efficiëntere organisatie van jeugdhulp in het onderwijs.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B	DOEL C
Adequate, toekomstbestendige en duurzame schoolgebouwen en sportaccommodaties ten behoeve van o.a. het bewegingsonderwijs.	Signaleren en ondersteunen van kinderen met een onderwijsachterstand.	We sluiten aan bij het Landelijk Thuiszitterspact. Streven is alle leerlingen binnen 3 maanden op een passende onderwijsplek. Met, zo nodig, passende jeugdhulp.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A	ACTIVITEITEN DOEL B	ACTIVITEITEN DOEL C
> Nieuwbouw Integraal Kind Centrum Hillegom, locatie Weerlaan/Vosselaan. > Nieuwbouw basisschool De Giraf. > Afwegen nieuwbouw/renovatie gymzalen Mesdaglaan en Guido Gezellelaan. > Ontwikkeling nieuwbouw/renovatie De Toermalijn.	> Blijvend aandacht hebben voor een goede samenwerking Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), kinderopvang en onderwijs. > Uitvoeren van het onderwijskansenbeleid.	> Uitvoeren ontwikkelagenda Regionale Educatieve Agenda 2019-2023 (REA). Onderwijs en jeugdhulp werken samen volgens de afspraken die in 2019 tussen schoolbesturen en gemeente zijn gemaakt. >Uitvoeren landelijk Thuiszitterspact met speciale aandacht voor risicoleerlingen.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Regionaal Bureau Leerplicht	Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs Schoolbesturen Sportfondsen Hillegom CJG Kinderopvangorganisaties

Toelichting Doel A

In het kader van de geplande nieuwbouw voor basisschool De Giraf zal met een bredere blik worden gekeken. Er zal worden afgewogen of het een goed moment is de beide gymzalen in de wijk Elsbroek te vervangen en te betrekken bij het plan. Ook zal worden gekeken of verstandig is om de huisvesting van basisschool De Toermalijn in het plan te betrekken. Dit laatste is ook afhankelijk van de wens van de school. Wanneer de huisvesting van De Toermalijn niet bij de plannen betrokken wordt, blijven zij gehuisvest op de huidige locatie in het huidige gebouw.

Sport & Gezondheid

Gezondheid

Gezondheid is een integraal onderdeel van ons beleid. De in 2018 vastgestelde nota Volksgezondheid gaat uit van het begrip 'positieve leefstijl'. Daarin staan de leefstijl van inwoners, en de (veer)kracht van de individuele bewoner en zijn sociale- en leefomgeving centraal. De uitvoeringsnota borduurt hierop voort en zet in op de bevordering van een positieve leefstijl voor alle inwoners. Met aandacht voor voeding, bewegen, omgaan met stress, gezonde financiën, sociale verbanden en zingeving. De speerpunten voor de komende beleidsperiode zijn:

- Terugdringen van gezondheidsachterstanden;
- Uitvoering geven aan het leefstijlakkoord, waaronder preventie op en vermindering van roken, alcohol en drugs;
- Bewegen;
- Verdere uitwerking van positieve leefstijl.

In de uitvoering werken wij samen met een maatschappelijk platform. De gezondheidsbeweging Healthy Hillegom zal verder worden opgebouwd rond zes positieve leefstijlthema's:

- Eet natuurlijk
- Blijven bewegen
- Hard werken, hard ontspannen
- Bruisende connecties & zingeving
- Financieel fit
- Gezonde leefomgeving

De uitdaging is om voor onze inwoners de gezonde keuze makkelijker te maken. Daarbij versterken we de samenwerking tussen de eerstelijnszorg en welzijn.

Sport en bewegen

In Hillegom streven wij naar vitale en gezonde inwoners. We maken het mogelijk dat iedere inwoner mee kan doen aan verschillende sport- en beweegactiviteiten. Mensen die meer bewegen en sporten zijn niet alleen lichamelijk en mentaal fitter, ze hebben ook minder kans op depressie en hart- en vaatziekten, diabetes en bepaalde soorten kanker. Sporten en bewegen verbetert de kwaliteit van leven, ook wanneer je op latere leeftijd start. Het helpt bovendien bij het versterken van sociale cohesie. Zo is sport verbonden met de decentralisaties in het sociaal domein.
We ondersteunen de wens van verenigingen zich verder te ontwikkelen in hun visie en accommodatiegebruik en om aan te sluiten op trends en ontwikkelingen in de samenleving. De vastgestelde Sport- en beweegnota 'Hillegom Samen Sportief in Beweging 2017-2021' geeft hier ruimte voor. Wij werken hierin onder andere samen met onze lokale sportpartners. Daarnaast speelt de openbare ruimte een belangrijke rol om bewegen te stimuleren.

Maatschappelijk vastgoed

Het is belangrijk om vast te stellen welke rol en taken er voor de gemeente zijn vastgelegd als het gaat om het gebruik en beheer van maatschappelijk vastgoed. Welke ontwikkelingen en trends er zijn in Hillegom die van belang zijn voor en inzicht geven in de behoefte aan maatschappelijke accommodaties in de gemeente.

Uitgangspunt is dat alle maatschappelijk accommodaties in Hillegom voor iedereen toegankelijk en betaalbaar zijn en blijven. We streven naar een goede afstemming tussen de vraag naar en het aanbod van accommodaties. Tevens onderzoeken we de mogelijkheden tot verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B	DOEL C
Inwoners van Hillegom zijn vitaler en gezonder.	Meer inwoners sporten en bewegen	Efficiënter en effectiever gebruik van maatschappelijk vastgoed.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A	ACTIVITEITEN DOEL B	ACTIVITEITEN DOEL C
> Uitvoeren beleidsnota 'Hillegom positief gezond'. > Uitvoeren programma's: 'Op weg naar een rookvrije generatie' & 'Jongeren op Gezond Gewicht' > Met onze partners bijdragen aan de uitvoering van het leefstijlakkoord 'Healthy Hillegom'.	> Uitvoeren van de beleidsnota 'Hillegom Samen Sportief in Beweging' > Promoten van sport en bewegen bij inwoners. > Stimuleren en ondersteunen bij het maken van de verbinding tussen (sport)verenigingen en de transformatie van het sociale domein (preventie en (vroeg)signalering, participatie, etc.). > Uitvoeren van het programma Grenzeloos Actief/Uniek Sporten bij sportaanbieders en voor potentiële doelgroepen. > Opstellen uitvoeringsplan voor de brede regeling combinatiefuncties. >Uitvoering geven aan het masterplan Sport en Onderwijs. >Opstellen beweegplan 'Senioren in beweging'. >Uitvoering geven aan uitvoeringsprogramma spelen en sporten in de buitenruimte 2020 'Iedereen naar buiten!'	> Optimaliseren van de aansluiting tussen vraag naar en aanbod van maatschappelijke accommodaties in Hillegom. > Ontwikkeling vitaal sportpark: sport- en ontmoetingspark Zanderij. > Stimuleren en ondersteunen van de energietransitie/ verduurzaming van accommodaties.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
RDOG Hollands Midden	The Pando Netwerk Sportsupport (Hillegom in beweging) Sportfondsen Hillegom Stichting De Zanderij Sportaanbieders Sportservice Zuid-Holland Maatschappelijke organisaties CJG Schoolbesturen

Sociaal domein

Innoveren & verbinden

Voor sociale ondersteuning zijn gemeenten nu het eerste aanspreekpunt. Ons uitgangspunt is; doen wat nodig is, met oog voor de specifieke situatie en voor wat mensen zelf kunnen. De menselijke maat is voor ons een belangrijk gegeven. Clustering van organisaties in de vorm van een integrale toegang, bij dienstencentrum Elsbroek, is de sleutel tot ontschotting en stimuleert samenwerking en verbinding. We stemmen zo veel mogelijk af op buurt- en wijkniveau.

We zoeken creatieve oplossingen om onze opgaven te kunnen blijven uitvoeren. Innoveren, experimenteren, transformeren en zoeken naar samenwerkingspartners met medeoverheden en sectorale partners is noodzakelijk. Lokale initiatieven die bijdragen aan een meer integrale aanpak van ons beleid en die verbinding leggen tussen verschillende onderdelen van het sociaal domein, willen we stimuleren en faciliteren. We zetten hierbij in op preventie, normaliseren en zorg op maat voor onze inwoners.

We willen (een deel van de nu) geïndiceerde voorzieningen algemeen toegankelijk maken en tevens kritisch bekijken welke hulp en ondersteuning passend is. Hiermee willen we bereiken dat er eerder preventief ingezet kan worden en voorzieningen laagdrempelig toegankelijk worden. Hiermee willen wij de zelf- en samenredzaamheid van onze inwoners verder stimuleren.

Samenwerking en integrale ondersteuning

We intensiveren de samenwerking tussen de ketenpartners en we versterken de verbindende rol van de gemeente. Via pilots optimaliseren we preventie en vroegsignalering, onder meer in het onderwijs. Maar we richten ons bijvoorbeeld ook op het vroegtijdig signaleren van schulden.

Samenwerking en een integrale aanpak geldt niet alleen voor de externe partners, maar ook voor de interne organisatie. De ontwikkelingen worden toegelicht onder " Openbare orde en veiligheid" (paragraaf 4.2.1.) Het betreft de doorontwikkeling van het Veiligheidshuis naar een Zorg- en Veiligheidshuis, de Zorg- en Veiligheidstafel voor Jeugd en de invoering van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

We kijken voortdurend of de voorzieningen nog aansluiten bij de vraag, zodat we direct passende hulp kunnen inzetten. We zoeken blijvende verbinding met partijen die zich actief op jeugd en jongeren richten, zoals het Jeugd- en GezinsTeam, het Jeugd- en jongerenwerk, de buurtsportcoaches en de politie. Zij dragen bij aan de preventie van jeugdproblematiek en gezamenlijk met inwoners aan het voorkomen van overlast. Als gemeente vervullen we hierbij vooral een regierol. Door deze partijen goed met elkaar te verbinden kan veel beter gebruik gemaakt worden van het voorveld en hoeft er minder specialistische zorg ingezet te worden. De samenhang tussen jeugdzorg en veiligheid blijft een punt van aandacht.

Jeugdhulp

De financiële druk op de jeugdzorg blijft onverminderd hoog. Gemeenten en aanbieders zijn met elkaar in gesprek om de jeugdhulp versneld te transformeren en hiermee de kosten beheersbaar te houden. Om de verwachte kostenstijging terug te dringen werken gemeenten samen met TWO versneld aan een tiental interventies. Deze interventies sluiten aan bij het Programmaplan jeugdhulp 2021 e.v. en het daaruit volgende Inkoopplan. Naast de hierboven genoemde interventies bestaat er nog een groslijst met een groot aantal extra interventies. Deze zullen worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid en besparingspotentieel. Zowel bij de al besproken interventies als bij de nog te maken aanvullende afspraken zullen de aanbieders betrokken worden. De jeugdhulp begroting 2021 en de meerjarenbegroting 2022-2025 op Holland Rijnland-niveau komen uitsluitend tot stand door indexering. Er wordt zo geen stijging van de vraag naar jeugdhulp in betrokken. Het doel is om de komende periode de inkomsten van en uitgaven aan jeugdhulp in balans te brengen, zonder afbreuk te doen aan de transformatie van de jeugdhulp.

In Holland Rijnland-verband zijn we voor jeugdhulp m.i.v. 2020 overgeschakeld van het solidariteits- naar het profijtbeginsel. In dit model wordt de risicoverevening m.i.v. 2021 behouden op afwijkingen gedurende het jaar. De realisatie van een jaar geldt hier als inbreng voor het komende jaar. Bijvoorbeeld: Voor de begroting 2021 wordt de inbreng- en afrekensleutel bepaald op basis van de realisatie van het jaar 2019. Zo betaalt elke gemeente – met een vertraging – voor het eigen zorggebruik en kunnen gemeenten anticiperen op hogere kosten voor het komend begrotingsjaar. Baten van de inzet van preventieve maatregelen komen ten gunste van de eigen gemeente. Een eventuele piek in de kosten betekent het jaar erop een hogere bijdrage. Bij benadering betaalt elke gemeente het eigen gebruik.

Participatiewet
De uitvoering verloopt voornamelijk via Holland Rijnland of via de gemeenten in Duin– en Bollenstreekverband: de Intergemeentelijke Sociale Dienst Bollenstreek (ISD) en het Servicepunt Werk (SPW).
In Hillegom willen we mensen met een bijstandsuitkering of een afstand tot de arbeidsmarkt ondersteunen en stimuleren om betaald werk te kunnen verrichten. Dit biedt niet alleen de mogelijkheid een hoger inkomen te verwerven, maar zorgt er ook voor dat een laag inkomen deelname aan de samenleving niet in de weg staat.

We participeren binnen de regio Holland Rijnland in pilots, gericht op voorzieningen voor mensen uit de Maatschappelijke Zorg, die de kloof tussen beschermd wonen en zelfstandig wonen overbruggen (bijvoorbeeld de Buurtcirkel). Het Algemeen Bestuur (AB) van de Gemeenschappelijke regeling werkbedrijven Kust-, Duin- en Bollenstreek (GR KDB) heeft een businesscase vastgesteld waarin gestreefd wordt naar een maximale integratie van het SPW en de MareGroep in een werkorganisatie, waarin de huidige taken van beide entiteiten worden uitgevoerd. Wij zien toe op de uitvoering daarvan.

Mantelzorg
De vergrijzing en de landelijke ontwikkelingen binnen het sociaal domein leiden tot een groter beroep op mantelzorgers en (zorg-)vrijwilligers. Dit vraagt om extra ondersteuning van deze groepen door de gemeente.

Meten van het effect van onze inspanningen
Het programma Datagedreven sturing draagt bij aan het inzichtelijk maken van ontwikkelingen en beleid op basis van data. De Monitor Sociaal Domein is binnen dat programma als één van de drie inhoudelijke prioriteiten benoemd. Focus van de Monitor is het meten van onze beleidsdoelen, kijkend vanuit een integrale blik, en beter zicht krijgen op effectiviteit en online beschikbaarheid van gegevens. De Monitor is een overkoepelende kapstok voor diverse activiteiten, zoals sturen op jeugdhulp, langer thuis wonen voor ouderen en monitoring & sturing integrale toegang. Binnen het programma Datagedreven sturing wordt afgestemd welke inhoudelijke activiteiten met prioriteit worden opgepakt.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B	DOEL C	DOEL D	DOEL E
Meer inwoners kunnen participeren in de samenleving, indien nodig met hulp en ondersteuning.	Inclusiever maken van de Hillegomse samenleving.	Meer sociale cohesie tussen inwoners en in de wijken.	Meer kinderen groeien gezond en veilig op.	Betere aansluiting van jeugd- en jongerenwerk op de specifieke behoefte van de Hillegomse jeugd (project Jeugd Hillegom).

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A	ACTIVITEITEN DOEL B
> Versterken van het gemeentelijk opdrachtgeverschap richting de partners binnen het sociaal domein.	> Uitvoeren uitvoeringsagenda 'omzien naar elkaar'; Maatschappelijke zorg.
> Onderzoeken van aanvullende lokale/regionale vervoersmogelijkheden.	> Uitvoeren Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.
> Realisatie van de integrale toegang in 2021.	> Samenwerking met o.a. WelzijnsKompas bij het programma 'Een tegen Eenzaamheid'.
> Uitvoeren maatregelen armoedebeleid.	> Uitvoeren lokale aanpak eenzaamheid.
> Voortzetten pilot Vroeg Eropaf (preventie en vroegsignalering schulden). Uitbreiding van de schuldeisers met wie we samenwerken	> Intensivering van de inzet op opsporing en bestrijding van laaggeletterdheid.
> Stimuleren van het gebruik 'Welzijn op Recept' bij huisartsen en inwoners.	> Uitvoeren beleid doorlopende lijnen van 18- naar 18+
> Bevorderen samenwerking tussen huisartsen, Healthy Hillegom en welzijnsorganisatie	> Uitvoeren van de regiovisie Hollands Midden voor de aanpak en bestrijding van huiselijk geweld en

> Doorontwikkelen van het Servicepunt Werk om meer mensen naar werk te begeleiden. Transformatie van de MareGroep naar een breed georiënteerd re-integratiebedrijf waarvan het ServicePunt Werk, maar ook andere organisaties zoals de VSO PrO scholen, gebruik maken om hun kandidaten naar de arbeidsmarkt toe te leiden met behulp van o.a. stages bij de MareGroep en de inzet van jobcoaches van de MareGroep.	kindermishandeling 2019-2023. > In gesprek gaan met de ouderen om goed in beeld te krijgen waar wij ons verder kunnen ontwikkelen als senior vriendelijke gemeente. > Organiseren startbijeenkomst dementievriendelijk Hillegom en met inwoners en organisaties werken aan een dementievriendelijke gemeente.

ACTIVITEITEN DOEL C	ACTIVITEITEN DOEL D	ACTIVITEITEN DOEL E
> Voortzetten pilot Versterken van de wijk. >Organiseren van informele steunnetwerken op buurt- en wijkniveau. > Trainen en ondersteunen van vrijwilligers in wijken.	> Uitvoeren van het inkoopplan jeugd dat in 2020 is vastgesteld en extra maatregelen nemen om de kosten in de jeugdzorg beheersbaar te houden. > Monitoren (en evt. bijsturen) pilot Praktijkondersteuner Huisarts-Jeugd. >Voortzetten van de tweejarige pilot lokale zorg- en veiligheidstafel jeugd. De pilot wordt eind 2021 geëvalueerd.	> Inzetten op een optimale benutting van het multifunctionele jongerencentrum in het multifunctioneel centrum. > Passende inzet jeugd- en jongerenwerk om vervolg te geven aan het project Jeugd Hillegom. > Intensiveren van de samenwerking tussen jongerenwerk, CJG, buurtsportcoaches (Hillegom in Beweging) integrale toegang en instanties als Brijder en Halt. Specifieke hulp voor jongeren die in aanraking zijn gekomen met handhaving.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
ISD Bollenstreek GR KDB (MareGroep) RDOG Hollands Midden (GGD) Holland Rijnland	WelzijnsKompas WelzijnsKwartier Huisartsen Onderwijs Partners zorg- en veiligheidstafel Bibliotheek Maregroep Maatschappelijk middenveld Politie Instanties Maatschappelijke Zorg Zorgaanbieders Alzheimer Nederland Woningcorporatie Stek Zorg en Zekerheid Adviesraad Sociaal Domein Aanbieders ondersteuning Maatschappelijke Zorg

Verbonden partijen

Voor informatie over verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

Onderstaande beleidsindicatoren komen uit de landelijk verplichte uniforme basisset van beleidsindicatoren voor de begroting en jaarrekening (Besluit Begroting en Verantwoording). Daarnaast wordt de Monitor Sociaal Domein doorontwikkeld. Hierin wordt de voortgang op enkele beleidsdoelen gemonitord. Op termijn wordt gekeken of en hoe dit een plek kan krijgen in de P&C-documenten.

Indicator	Eenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Nederland	Bron
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	544,5	561,2		******	792,1	LISA
Jongeren met delict voor de rechter**	% 12 t/m 21 jarigen	1%	******		*	2018: 1%	CBS
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	4%	******		*	2018: 7%	CBS
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolkingen t.o.v. de beroepsbevolking	70,9	72,2		******	68,8%	CBS
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1%	******		*	2018: 2%	CBS
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	199,1	191,7		******	381,7	CBS
Lopende re-integratie-voorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	79,4	78,7		******	207	CBS
Jongeren met jeugdhulp***	% van alle jongeren tot 18 jaar	15,5%	16,2%		******	12,2%	CBS
Jongeren met jeugdbescherming****	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,9%	0,9%		******	1,2%	CBS
Jongeren met jeugdreclassering*****	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,4%	0,4%		******	0,4%	CBS
Cliënten met een maatwerk-arrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	610	640		******	670	GMSD

*: Realisatiecijfers zijn sinds 2017 niet meer beschikbaar gesteld.

**: Streven is door de inzet van preventie, normalisering, vroegsignalering en het organiseren van passende zorg het percentage jongeren met jeugdhulp terug te dringen. Vooral de huisarts verwijst veel door naar jeugdhulp, met name naar ggz. De praktijkondersteuner huisarts (poh ggz) is een belangrijk middel om deze doorverwijzingen te verminderen. In 2019 waren er 139 verwijzingen van de huisarts naar de GGZ. De huisarts was in de tweede helft van 2019 verantwoordelijk voor 42% van het totaal aantal verwijzingen naar jeugdhulp.

***: Jeugdbeschermingsmaatregelen worden opgelegd door de rechter. Streven is de voorliggende zorg en hulp en de nazorg aan gezinnen te optimaliseren, waardoor het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen afneemt.

****: Jeugdreclasseringsmaatregelen worden opgelegd door de rechter. Streven is integrale zorg aan en begeleiding van jeugdigen, die in aanraking komen met de politie, waardoor het aantal jongeren met een jeugdreclasseringsmaatregel afneemt.

*****: Met de integrale zorg aan en begeleiding van jeugdigen streven we ernaar het aantal jongeren, dat na een delict voor de rechter komt, te verminderen.

******: Gegevens van 2018, 2019 en/ of 2020 zijn op het moment van schrijven nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Indicator	Eenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Nederland	Bron
Absoluut verzuim	Aantal leerplichtigen per 1.000 dat niet staat ingeschreven op een school.	2	nb		*	2018: 1,9	DUO
Relatief verzuim	Aantal leerplichtigen per 1.000 dat ongeoorloofd afwezig is.	15	nb		*	2018: 23	DUO
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,7%	nb		*	2018: 1,9%	DUO

*: Wij hebben geen directe invloed op het aantal verzuimers. De prognose is altijd 0 want je wilt niet dat leerlingen verzuimen, maar dat is meestal niet realistisch.
Vanuit het Rijk hebben we een opdracht om landelijk een bepaald aantal vsv'ers te hebben in 2020 maar dat streefgetal hebben wij al bereikt

Gegevens van 2019 en 2020 zijn op het moment van schrijven nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Indicator	Eenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Nederland	Bron
Niet sporters	Percentage niet sporters van het totaal aantal inwoners.	*	*		*	2016: 48,7	Gezondheids enquete (CBS, RIVM)

* Onderzoek wordt 1 keer per 4 jaar uitgevoerd. Een nieuwe meting wordt in 2020 verwacht.

Kaderstellende stukken

- Kadernota Wmo Bollen5 2015-2018
- Transformatieagenda WmoO en haar omgeving (2017-2018)
- Uitvoeringsnota "Omzien naar elkaar" 2018-2020
- Regionaal beleidsplan transitie Jeugdzorg Holland Rijnland Hart voor de Jeugd
- Sturingsplan Jeugdhulp Holland Rijnland 2018-2019
- Contourennota Servicepunt Werk Duin- en Bollenstreek
- Armoedebeleid Hillegom, een stevig fundament, 2019-2022
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

- Sport- en beweegnota 2017-2021
- Nota Volksgezondheid 2018-2022
- Doelenboom mantelzorg
- Verordening maatschappelijke ondersteuning 2017
- Verordeningen Participatiewet
- Verordening Jeugdhulp 2015
- Algemene subsidieverordening Hillegom 2017
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs
- Verordening regelende de toekenning van bijdragen in de kosten van het bezoeken van kinderopvang in Hillegom
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2015
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs 2015
- Verordening Leerlingenvervoer
- Gemeenschappelijke Regeling ISD Bollenstreek
- Gemeenschappelijke Regeling Kust-, Duin- en Bollenstreek (MareGroep)
- Gemeenschappelijke Regeling Regionale Dienst Openbare Gezondheid Hollands Midden (GGD)\
- Voor nu en later. Nota Onderwijskansenbeleid 2020-2023

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Thema Onderwijs							
Onderwijshuisvesting	1.007	956	956	937	1.114	1.384	1.375
Openbaar basisonderwijs	75	67	80	80	80	80	80
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	584	969	992	938	938	938	939
Totaal Onderwijs	1.666	1.992	2.028	1.955	2.132	2.402	2.394
Thema Sociaal domein							
Samenkracht en burgerparticipatie	1.777	2.175	2.960	2.174	2.196	2.203	2.204
Arbeidsparticipatie	258	281	281	290	299	310	310
Inkomensregelingen	4.444	4.848	6.943	4.915	4.915	4.915	4.915
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	348	289	364	289	289	289	289
Begeleide participatie	1.632	1.707	1.670	1.772	1.812	1.776	1.769
Maatwerkdienstverlening 18+	4.457	4.421	4.495	4.421	4.421	4.421	4.421
Wijkteams	1.400	1.330	1.450	1.352	1.322	1.322	1.323
Maatwerkdienstverlening 18-	4.075	4.432	4.322	4.377	4.327	4.277	4.227
Geëscaleerde zorg 18-	440	391	391	391	391	391	391
Totaal Sociaal domein	18.830	19.873	22.876	19.980	19.971	19.904	19.848
Thema Sport & Gezondheid							
Sportbeleid en activering	747	508	540	543	543	511	511
Volksgezondheid	965	994	1.118	1.208	1.184	1.184	1.184
Sportaccommodaties	607	685	685	732	751	751	739
Totaal Sport & Gezondheid	2.318	2.187	2.343	2.483	2.479	2.447	2.434
Totaal lasten	22.814	24.052	27.246	24.418	24.582	24.753	24.676

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Thema Onderwijs							
Onderwijshuisvesting	243	283	283	242	246	82	82
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	39	247	247	247	247	247	247
Totaal Onderwijs	282	530	530	489	493	329	247
Thema Sociaal domein							
Samenkracht en burgerparticipatie	0	26	26	26	26	26	26
Inkomensregelingen	3.976	3.890	5.724	3.890	3.890	3.890	3890
Maatwerkdienstverlening 18-	19	10	4	10	10	10	10
Totaal Sociaal domein	3.995	3.927	5.754	3.927	3.927	3.927	10
Thema Sport & Gezondheid							
Sportbeleid en activering	2	0	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	20	9	9	9	9	9	9
Sportaccommodaties	317	283	283	321	321	321	321
Totaal Sport & Gezondheid	339	292	292	330	330	330	321
Totaal baten	4.617	6.576	6.576	4.746	4.750	321,360	4.585
Saldo voor resultaatbestemming	-18.198	-19.304	-20.670	-19.671	-19.832	-20.167	-2065
Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Toevoegingen reserves	-242	0	-37	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	182	213	1.306	153	-3	29	60
Totaal reserves	-60	213	1.269	153	-3	29	60
Saldo na resultaatbestemming	-18.258	-19.091	-19.401	-19.518	-19.835	-20.138	-20030

Programma 2 Leefomgeving

Trends en ontwikkelingen

Schaarse ruimte

Het zoeken naar ruimte voor wonen, werken, recreëren en verblijven geeft een continue spanning. En daarbij maakt de energie- en warmtetransitie ook aanspraak op de schaarse ruimte. Het is een uitdaging om de concurrerende ruimtevragen integraal af te wegen en waar mogelijk multifunctioneel gebruik te maken van ruimte. De volgende ontwikkelingen leiden tot extra ruimtevraag:

- Op de woningmarkt is sprake van krapte in het (sociale) huursegment en het middensegment, en ook de koopmarkt is overspannen. Daarnaast ontstaan er steeds meer één- en tweepersoonshuishoudens die een andere woonvraag hebben dan de traditionele gezinnen. De uitstroom uit de maatschappelijke opvang en beschermd wonen dragen ook bij aan deze ontwikkeling. Door de krapte op de woningmarkt is er een toenemende vraag naar flexibele en tijdelijke woonruimte onder andere voor spoedzoekers. Ook de aanwezigheid van arbeidsintensieve bollenteelt leidt tot een toestroom van arbeidsmigranten met een vraag naar (kwalitatieve) huisvesting.
- Met de toenemende verstedelijking neemt de behoefte aan recreatiegebieden en groen toe. Inwoners hebben behoefte aan voldoende groene gebieden van goede kwaliteit voor bewegen, recreëren, natuur en rust.
- De toenemende verstedelijking leidt tot zwaardere belasting van de bestaande infrastructuur en vervoersvormen. Dat betekent knelpunten in de capaciteit, veiligheid en leefbaarheid. Robuuste en duurzamere vormen van ontsluiting en mobiliteit vragen om extra ruimte.
- De komende jaren zet de krimp in het aantal bedrijven in de bollensector door. Dat resulteert in verdergaande schaalvergroting en specialisatie binnen de sector, met aandacht voor duurzaam bodembeheer.
- Voor de omschakeling van fossiele naar duurzame energiebronnen is veel ruimte nodig zowel boven de grond (o.a. zonneweides en windturbines) als ondergronds (warmtesystemen). Ook voor het klimaatbestendig inrichten van wijken is extra ruimte nodig (o.a. waterberging, meer groen in woonwijken).

Klimaat

Het klimaat verandert wereldwijd. De gemiddelde temperatuur en zeespiegel stijgen en de seizoenen worden verstoord. Bovendien nemen de weersextremen toe, zoals langere periodes van droogte, hitte en hevige regenbuien. Om te zorgen dat ook voor de komende generaties onze planeet een goede plek is om te leven, moeten we samen optrekken om de klimaatverandering tegen te gaan.
In het Klimaatakkoord is de doelstelling neergelegd om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Er zijn landelijk concrete maatregelen opgenomen om deze doelstelling te behalen. Ook voor de komende jaren betekent dit dat we allerlei duurzame veranderingen moeten inpassen in de leefomgeving. Denk hierbij aan het verduurzamen van de gebouwde omgeving en de omschakeling naar duurzame energie. Duurzaamheid is het leidende principe in de Hillegomse omgevingsvisie. In het uitvoeringsprogramma duurzaamheid zijn de activiteiten weergegeven om tot een duurzame gemeente te komen. Deze ontwikkelingen vergen actieve betrokkenheid van vele organisaties, bedrijven en inwoners.

Meer integraal werken

De komst van de Omgevingswet betekent voor de overheid een verandering in het denken over een veilige en gezonde (fysieke) leefomgeving. Een belangrijk verschil tussen de Omgevingswet en de 'oude manier van werken' is dat niet langer allerlei sectoraal beleid op elkaar wordt gestapeld (zoals parkeernormen, structuurvisies, detailhandelsbeleid en woonbeleid) maar dat wordt uitgegaan van een integrale beleidscyclus en integrale gebiedsontwikkeling. In deze gebiedsontwikkelingen worden zaken zoals gezondheid, klimaatadaptatie, erfgoed, mobiliteit, biodiversiteit en veiligheid betrokken bij de afweging om zo integraal naar ontwikkelingen te kijken.

Openbare orde en veiligheid

Veiligheidsbeleid
We willen dat Hillegom een veilige plaats is om te wonen, te leven en te werken. Dat bereiken we door de (sociale) veiligheid te verbeteren en onze wettelijke verplichte veiligheidstaken uit te voeren. Samenwerking met inwoners, ondernemers en ketenpartners is essentieel. We weten wat er speelt, we gaan met elkaar in gesprek en kiezen samen voor een aanpak. Waarbij ieder een eigen rol vervult. De gemeente voert hierin regie met het Integraal Veiligheidsbeleid (IVB) 2020-2023. Het IVB bevat de kaders, strategische uitgangspunten, prioriteiten en de hoofdlijnen van de aanpak. Deze vertalen we in een jaarlijks uitvoeringsplan met concrete maatregelen. Dit plan voeren we uit samen met onze partners, inwoners en ondernemers. Voor 2021 zullen de prioriteiten en activiteiten in het veiligheidsjaarplan niet wezenlijk verschillen ten opzichte van 2020. Deels omdat een aantal zaken zijn doorgeschoven naar 2021 i.v.m. de werkzaamheden voor de COVID19-crisis en deels omdat de cijfers op dit moment geen wezenlijk ander beeld laten zien waardoor een wijziging van prioriteiten zou moeten plaatsvinden.

Structurele veiligheidstaken zoals het voorkomen van woninginbraak, fietsendiefstal en alcoholmisbruik blijven onze aandacht houden, ondanks dat de cijfers over het algemeen een positief beeld laten zien.

Samenwerking
Wij zien intensieve samenwerking met en tussen ketenpartners als de sleutel om huidige en nieuwe vormen van onveiligheid tegen te gaan én de veiligheid voor onze inwoners te vergroten. Voor veel veiligheidsvraagstukken geldt dat deze niet meer alleen met de traditionele veiligheidspartners, zoals politie en brandweer, benaderd kunnen worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de lang lopende casussen woonoverlast (ggz gerelateerd) en toename van het aantal personen met verward gedrag. Hierbij trekken we samen op met de woningbouwvereniging Stek, GGZ Rivierduinen en de politie. Decentralisaties - de overgang van maatschappelijke zorg van de centrumgemeenten naar de regiogemeenten - en bezuinigingen in de zorg leiden tot woonoverlast en gevaarlijke situaties. Door de zorg en de veiligheidsketen in een vroeg stadium met elkaar te verbinden, kunnen we deze problematiek effectief aanpakken.

Een tendens die regionaal speelt, is die van de doorontwikkeling van het Veiligheidshuis (Hollands Midden) naar een Zorg- en Veiligheidshuis (begin 2021). Een kleine groep mensen heeft ernstige problemen, die vaak meerdere van onze leefdomeinen raken. Daarbij zijn veel verschillende en vaak wisselende regionale organisaties betrokken. Het is noodzakelijk dat er ook dan nauwe samenwerking bestaat tussen het sociaal domein, het zorgdomein en het veiligheidsdomein. In specifieke gevallen vraagt de complexiteit van de casus om specifieke regionale behandeling. We denken hierbij aan casussen die detentie, radicalisering en zedendelicten betreffen waarbij goed contact met regionale partijen zoals justitie, reclassering en jeugdbescherming essentieel is.

Jeugd en Veiligheid
De integrale aanpak van jeugdoverlast door middel van de Zorg- en Veiligheidstafel werkt goed. Daarnaast willen we ook gezamenlijk met de ketenpartners investeren in groepsaanpak, specifiek op bepaalde onderwerpen. Zodat we snel kunnen inspelen op de actuele 'vraag' van de jeugd. We intensiveren de samenwerking tussen de ketenpartners en we versterken de verbindende rol van de gemeente. Samenwerking en een integrale aanpak gelden niet alleen voor de externe partners, maar ook voor de interne organisatie. De komende periode wordt de ontschotting tussen veiligheid en het sociaal domein doorgezet. Met een gezamenlijke aanpak kunnen we vaker en beter inzetten op preventie.

Aanpak van (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit
Georganiseerde, ondermijnende criminaliteit is op het eerste gezicht niet zichtbaar, zoals: drugslaboratoria, hennepkwekerijen, mensenhandel, witwaspraktijken en vastgoedfraude. Ook in de gemeente Hillegom is sprake van criminele, ondermijnende activiteiten en misstanden. Vanaf november 2018 werken we daarom intensief en integraal samen met partners als politie, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst. Met als doel georganiseerde, ondermijnende criminaliteit aan te pakken. En om deze zoveel mogelijk te voorkomen. In de jaren 2018-2021 staat de ontwikkeling en versterking van de lokale aanpak van ondermijning centraal. Belangrijke onderdelen van de aanpak zijn werken aan een weerbare samenleving en organisatie. Daarnaast zijn informatiegestuurd werken en preventie belangrijk. We zoomen hierbij specifiek in op vastgoed, malafide bedrijven en bedrijventerreinen. De afgelopen periode hebben we geïnvesteerd in het verbeteren van het zicht op ondermijning, de weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie en het integraal aanpakken van casuïstiek. De samenwerkingsstructuren zijn ontwikkeld en de eerste resultaten van die versterking zijn zichtbaar geworden.

In 2021 gaan we deze samenwerking coalitie verder uitbreiden, zowel met specifieke sleutelfiguren, als met private partners en inwoners. Doel is te komen tot een weerbare samenleving!

Toezicht & handhaving

De politiecapaciteit op straat staat onder druk de komende jaren (nieuwe en andere taken, vergrijzing, etc.). De gemeente zal blijven aandringen op voldoende wijkagenten (afhankelijk van de instroom bij de politie). Sinds oktober 2020 is de post Hillegom versterkt met een wijkagent. Hillegom beschikt over relatief weinig boa's. Tijdelijk is dit opgelost met een extra boa voor 2019 en 2020 (daarmee zit de capaciteit op 2,7 fte, feitelijk nog minder omdat een boa gebruik heeft gemaakt van het generatiepact en het marktmeesterschap ook is ondergebracht bij de boa's) . In de raadscommissie van 30 september 2020 zijn de resultaten van de evaluatie besproken. Daarbij is ook betrokken de mogelijkheid van een "grijze-boa"; een boa specifiek voor afval/leefomgeving. Uit de evaluatie blijkt dat het terugvallen op de oorspronkelijke formatie boa's betekent dat er krap 1,5 fte boa is om alle boa-taken te verrichten, dat daardoor de inzet van boa's o.a. bij calamiteiten zeer beperkt is.

Met toezicht en handhaving op het gebied van bouwen en wonen gaan we verrommeling van het landschap tegen en stimuleren we ruimtelijke duurzaamheid in lijn met de Omgevingsvisie Heerlijk Hillegom 2030. Panden en gronden moeten overeenkomstig de bestemming gebruikt worden en worden gebouwd conform de vergunning. De kwaliteit van deze werkzaamheden is vastgelegd in de VTH-verordening (vergunningverlening, toezicht en handhaving).

Voor de periode 2019-2022 doen wij mee aan het project Handhaving Buitengebied (ISG). Om het bollengebied te behouden is extra inzet nodig voor handhaving in het buitengebied (regionaal afgesproken). Hiervoor zijn, in HLT-verband, tijdelijk extra handhavers ingehuurd.

Mediation

Naast het handhaven van regels zoeken we ook samen met betrokken partijen naar oplossingen. Dit doen we onder meer door het inzetten van mediation.

Brandweer

De gemeente Hillegom investeert actief in het verder versterken van de verbinding en samenwerking met de Veiligheidsregio Hollands-Midden. Dit gebeurt op lokaal niveau in de vorm van een jaarlijks brandweeroverleg met post Hillegom en het ondersteunen van wervingsacties voor nieuwe vrijwilligers. Op bestuurlijk niveau is er elk kwartaal een overleg met de directie van de Veiligheidsregio.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B	DOEL C	DOEL D
Een veilige woon- en leefomgeving voor onze inwoners.	Multiproblematiek aanpakken door veiligheid en zorg te combineren.	Het signaleren, voorkomen en aanpakken van (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit.	Veilig en legaal bouwen en voorkomen van gebruik in strijd met de Omgevingsvisie Heerlijk Hillegom 2030.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A	ACTIVITEITEN DOEL B
>Opstellen jaarlijks Veiligheidsjaarplan (VJP) op basis van het Integraal Veiligheidsbeleid (IVB) 2020-2023, waarin de concrete maatregelen integraal afgestemd zijn en de doelstellingen van het IVB geborgd. > Evalueren inzet mobiel cameratoezicht. Eventueel aanpassen van beleid en voortzetten toezicht. > Evalueren inzet mediation. Eventueel aanpassen beleid en voortzetten mediation. >Actualiseren van de Algemeen Plaatselijke	> Voortzetten -voor een periode van twee jaar- van de pilot ' zorg en veiligheid jeugd', d.m.v. een zorg- en veiligheidstafel. Eind 2020 evalueren we deze pilot. >Ontschotten op casusniveau (veiligheid, zorg, huisvesting, etc., problematiek integraal aanpakken) > Outreachend jongerenwerk in nauwe samenwerking met de inwoners en politie inzetten bij overlastgevende jeugd. > Structureel periodiek overleg tussen woonconsulent

Verordening. >Actualiseren KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen) Hillegom. Bij de ondernemers nagaan of zij in samenwerking met de gemeente en de politie het KVO in het winkelgebied willen herzien met als doel een schoon, heel en veilig winkelgebied. > Continuering van de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Dit vindt o.a. plaats door de samenwerking te continueren in de gezamenlijke crisisorganisatie in de Duin- en Bollenstreek. Er is blijvende aandacht voor risico's en inzet daarop zodat de risico's beheersbaar zijn en blijven.	Stek, wijkagenten en medewerker Openbare Orde en Veiligheid inzake zwaardere woonoverlast zaken. .

ACTIVITEITEN DOEL C > Voortzetten van het programma Ondermijning d.m.v. een ondermijnings-tafel en: > Het (doorlopend) versterken van awareness en meldingsbereidheid van bestuurders, medewerkers en inwoners. > Datagedreven werken (door)ontwikkelen. > Uitvoeren van integriteitsbeoordelingen, door toepassing van het Bibob-beleid. > Aanpak van hennepteelt en drugshandel, door het sluiten van woningen of bedrijfspanden (art. 13B Opiumwet) >Inzetten integrale onderzoeken & acties en bestuurlijke maatregelen waar nodig. >Het vormgeven van maatschappelijke coalities: samenwerking met sleutelfiguren en private partijen, het bewust maken van specifieke doelgroepen. >Verder werken aan kwalitatieve huisvesting van arbeidsmigranten met aandacht voor informatiepositie, controles veiligheid (in samenwerking met brandweer) en eventuele handhaving bij strijdig gebruik. >Inzetten op preventief beleid: - we zijn zichtbaar aanwezig in 'vergeten' gebieden zoals buitengebied, bedrijventerreinen; - project huisvesting arbeidsmigranten; - Keurmerk Veilig Ondernemen winkelgebieden/bedrijventerreinen;	ACTIVITEITEN DOEL D > Uitvoering Handhavingsbeleid 2019-2022 o.b.v. handhavingsprogramma's (o.a. prioriteiten APV en BWT-toezicht en handhaving). >Voorbereiden veranderingen VTH-taken als gevolg van de wet Kwaliteitsborging voor het bouwen en invoering Omgevingswet (van kracht op 1 januari 2022). >Uitvoering project Handhaving Buitengebied 2019-2022 (ruimtelijke duurzaamheid). Intensief oppakken van toezicht en handhaving illegale bouw en gebruik in het buitengebied ten behoeve van behoud bollengebied (teeltareaal).

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Veiligheidsregio Hollands Midden Omgevingsdienst West-Holland	Politie GHOR CJG/JGT Veiligheidshuis Hollands Midden Brijder Halt Welzijnskwartier OM Jeugdbescherming West

Verkeer en Vervoer

Goede bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid maken Hillegom aantrekkelijker. Het vigerend beleid hieromtrent staat in het Hillegomse Verkeers- en Vervoerplan (HVVP). Dit plan is eind 2019 afgelopen. We werken aan een nieuw mobiliteitsplan dat we kunnen inpassen in de beleidscyclus van de Omgevingswet. In een uitvoeringsprogramma nemen we maatregelen op waarmee we de bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid verbeteren. We zetten in op duurzame vormen van vervoer maar hebben ook aandacht voor trends zoals elektrisch vervoer (OV en auto), speed pedelec en deelauto. Dit om de overlast van autogebruik terug te dringen. Om het beleid te kunnen uitvoeren is het belangrijk om voortdurend actuele data omtrent het gebruik van de infrastructuur en parkeercapaciteit beschikbaar te hebben en te monitoren.

Voor het verbeteren van de bereikbaarheid hebben we onze partners hard nodig, zowel voor het treffen van samenhangende maatregelen als voor een effectieve lobby voor investeringen in onze regio door onder andere provincies, vervoerbedrijven en het Rijk. Gelet op de terugtreding van de provincie Noord Holland uit de stuurgroep Duinpolderweg zijn aanvullende inspanningen nodig om de provincie-overstijgende problematiek op het gebied van bereikbaarheid aan te pakken.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B	DOEL C	DOEL D
Continue verbetering en monitoring van auto-, fiets- en OV-bereikbaarheid.	Continue verbetering en monitoring van verkeersveiligheid en vermindering ongevallen langzaam verkeer.	Continue verduurzaming en monitoring van de verduurzaming van mobiliteit.	Betere ontsluiting van de Greenport Duin- en Bollenstreek.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A	ACTIVITEITEN DOEL B
> Vaststellen uitvoeringsprogramma mobiliteit als een onderdeel van het Mobiliteitsplan dat wordt ingepast in de beleidscyclus van de Omgevingswet. In het uitvoeringsprogramma worden maatregelen voorgesteld voor 2022 en verder. > Onderzoek en analyse van data t.b.v. (actualisatie) van het mobiliteitsbeleid. Deze gegevens worden structureel gemonitord en geactualiseerd en worden ingezet voor risicogestuurde analyse van het netwerk en de voorzieningen.	> Voortzetten van de lopende verkeerseducatie-acties voor jongeren met VVN, alle scholen en Holland Rijnland voor jongeren. We faciliteren bij de landelijke acties en stimuleren en faciliteren de verkeersbrigadiers bij lagere scholen. Regionaal en/of landelijk worden nieuwe educatieve – en/of voorlichtingscampagnes ontwikkeld. > Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma mobiliteit hebben we nadrukkelijk aandacht voor verkeersonveilige situaties. We nemen maatregelen op in het uitvoeringsprogramma om deze onveilige situaties te verminderen en/of voorkomen. We zoeken hiervoor cofinanciering in de vorm van rijks- en/ of provinciebijdrage (impulsgelden SPV en SRM).

ACTIVITEITEN DOEL C	ACTIVITEITEN DOEL D
> Versnellen van plaatsingsprocedure laadpalen door het implementeren van een operationele plankaart. > Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma mobiliteit hebben we nadrukkelijk aandacht voor het stimuleren van duurzame mobiliteit.	> Continu aandacht vragen voor het belang van een goede noordelijke ontsluiting van de Duin- en Bollenstreek. > Het provinciale onderzoek naar de verbetering van de doorstroming op de N207/N208 is nog gaande. Wij dragen daaraan bij. In 2021 en verder wordt duidelijk wanneer de uitvoering zal plaatsvinden. >In het kader van de Regionale Strategie Mobiliteit wordt in Holland Rijnland verband samengewerkt aan mobiliteitsvraagstukken. Samen wordt ingezet op het realiseren van plannen via de nodige lobby, ontwikkeling en uiteindelijk realisatie. Er wordt op aangedrongen om station Hillegom een grotere rol te geven in de regionale mobiliteit.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Regiogemeenten/ gemeente Haarlemmermeer Burgers, bedrijfsleven en belanghebbenden Provincies Noord en Zuid-Holland VVN/ Fietsersbond/ Politie Vervoerregio Amsterdam Openbaarvervoerbedrijven

Wonen

De woningmarkt staat onder grote druk. Veel inwoners zoeken momenteel een passende woning. Tegelijkertijd is het aanbod van woningen en de ruimte voor nieuwbouw beperkt.

In het Uitvoeringsprogramma Wonen, vastgesteld in 2020, gaat extra aandacht uit naar senioren, starters, spoedzoekers en arbeidsmigranten. Om deze groepen meer kansen op de woningmarkt te bieden, is het vergroten en versnellen van de bouwproductie van belang. We zetten hiervoor de projecten in waarin de gemeente een grondpositie heeft. Dit doen we door concrete afspraken te maken met projectontwikkelaars over (verkoop)prijzen, woningtype, doelgroep en duurzaamheid. We maken afspraken over de voortgang en faciliteren partijen in het zo snel mogelijk doorlopen van procedures.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B	DOEL C	DOEL D
Voorzien in de lokale en (boven)regionale woningbehoefte (kwantitatief en kwalitatief).	Actueel woonbeleid, gedragen door betrokken partners..	Een meer passend woningaanbod voor alle doelgroepen.	Een meer toekomstbestendige woningvoorraad.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A

> Jaarlijks - Uitvoeren en monitoren van het meerjarig woningbouwprogramma Hillegom, zodat tijdig bijgestuurd kan worden.

> Jaarlijks - Regionaal afstemmen van de programmering en fasering van de woningbouw, zodat in de regio het gewenste woningbouwprogramma wordt gerealiseerd.

> Jaarlijks - Monitoren van demografische ontwikkelingen en overige ontwikkelingen op de woningmarkt. Waar nodig kan er bijgestuurd worden.

ACTIVITEITEN DOEL B

> Jaarlijks - Uitvoeren van het Woonprogramma 2020-2024: 'naar een duurzaam evenwicht' via een jaarlijks uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsprogramma sluit aan op de Omgevingsvisie en geeft inzicht in de ambities, doelstellingen en prioriteiten.

> Jaarlijks - Sluiten, uitvoeren en monitoren prestatieafspraken met Stek en Huurdersbelangenvereniging Bollenstreek. Zodat er afspraken zijn over betaalbaarheid, voldoende woningen voor diverse doelgroepen, duurzame woningen, wonen met zorg en de huisvesting van bijzondere doelgroepen.

> Jaarlijks - Uitvoeren Regionale Woonagenda Holland Rijnland 2017 (RWA) en in 2021 opvolging geven aan de aanbevelingen uit de evaluatie 2020.

ACTIVITEITEN DOEL C

> Jaarlijks - Inzetten van instrumenten voor het realiseren van sociale huur-, goedkope koop- en middenhuur woningen, zodat de voorraad duurzaam betaalbaar blijft.

> 2021 - Opstellen nieuwe regionale huisvestingsverordening Holland Rijnland zodat er een transparant verdeelsysteem is dat inspeelt op de huidige sociale woningmarkt.

> 2021- 2022 - Inzicht krijgen in de huisvestingsopgave voor arbeidsmigranten en het faciliteren van de daaruit voortvloeiende woonopgave.

> Jaarlijks - Bevorderen van initiatieven en faciliteren van de woonopgave samenhangend met de transitie en transformatie maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Zo anticiperen we op de toekomstige woonvraag.

> Jaarlijks - Verstrekken van startersleningen, zodat starters hun eerste stap op de koopmarkt kunnen zetten.

> Jaarlijks - Inzetten van de eigen grondposities zodat huisvesting van bijzondere doelgroepen (zoals spoedzoekers) mogelijk wordt (Hillegom-Noord).

ACTIVITEITEN DOEL D

> Jaarlijks - Samen met stakeholders (WZZ Elsbroek / Jozefpark) bevorderen van initiatieven en faciliteren van de woonopgave, zodat ouderen langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.

> Jaarlijks - Inzetten op het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad en het realiseren van duurzame nieuwbouw volgens Uitvoeringsprogramma duurzaamheid zodat de woningvoorraad toekomstbestendig wordt.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Woningcorporatie Stek Huurdersbelangenvereniging Bollenstreek Zorgaanbieders

Implementatie Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet biedt kansen. De wet gaat uit van meer decentraal werken, waardoor ruimte ontstaat voor lokale afwegingen. Voor ons betekent de wet een integrale afweging en open houding ten opzichte van initiatiefnemers en participatie. We zullen hiervoor duidelijke kaders opstellen en pilots organiseren die ons voorbereiden op de nieuwe wet en de nieuwe manier van werken. Invoering van de Omgevingswet is uitgesteld naar 1 januari 2022, zodat we ruimte hebben om de implementatie nog beter te voor te bereiden realiseren.

Hillegom is koploper in Nederland als het gaat om het gebruik van de mogelijkheden die de nieuwe Omgevingswet biedt. Daar gaan we het komende jaar mee door. We sturen op een integrale visie, waarbij de fysieke leefomgeving én het sociaal domein steeds meer in samenhang worden bekeken.

De ontwikkelingen onder het programma Implementatie Omgevingswet dienen om aan de minimale wettelijke vereisten te kunnen voldoen die voortvloeien uit de Omgevingswet (zoals het versnelde traject vergunningverlening vanaf 1 januari 2022).
Het Programma Implementatie Omgevingswet heeft een integraal karakter en draagt bij aan de implementatie van het dienstverleningsconcept, participatie en digitalisering. Voor 2021 is geld begroot voor de invoering en beheer van het nieuwe digitale stelsel Omgevingswet. In de loop van 2021 zal, op basis van het financiële dialoogmodel van de VNG, zicht ontstaan op de overige benodigde projecten. Deze borgen de invoering van de Omgevingswet en geven zicht op de daarmee samenhangende kosten. Hiervoor doen wij bij het opstellen van de Kadernota 2022 een voorstel.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B	DOEL C
Via de instrumenten van de Omgevingswet werken we aan een veiligere en gezondere leefomgeving, waarbij duurzaamheid voorop staat. We blijven koploper in Nederland voor wat betreft de implementatie van de Omgevingswet.	Dienstverlening conform de vereisten van de Omgevingswet per 31 december 2021 borgen in de organisatie.	Op 31 december 2021 zijn gegevens digitaal ontsloten en aangesloten op het landelijke Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) passend bij de invoering van de Omgevingswet.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A	ACTIVITEITEN DOEL B	ACTIVITEITEN DOEL C
> Opstellen van een Omgevingsplan voor het totale grondgebied van Hillegom, na vaststellen Omgevingsplan Buitengebied en Zanderij. > Vormgeven integraal beleid en beleidscyclus o.a. • Jaarlijks evalueren en actualiseren van de Omgevingsvisie Hillegom op basis van monitoringsysteem TELOS en data-analyses. • Opstellen, uitvoeren, evalueren en actualiseren van (uitvoerings-) programma's fysieke leefomgeving.	> Voortzetten organisatie van bijeenkomsten en proeftuinen voor ambtenaren, bestuurders, samenwerkingspartners en initiatiefnemers om de nieuwe manier van werken structureel te borgen. > Verder doorontwikkelen van en werken met serviceformules uitgaande van één-loket-gedachte(zie programma 4 Dienstverlening). > Kaders ontwikkelen hoe we (overheids-) participatie onder de Omgevingswet gaan vormgeven (zie programma 4 Participatie). > Uitvoeren van het strategisch communicatieplan. > Aanpassen competentieprofielen medewerkers.	> Kennisuitwisseling en samenwerking met partners. >Pilots met aansluiting op landelijke digitale stelsel Omgevingswet. > Noodzakelijke IT-architectuur (applicaties en gegevens) realiseren om nieuwe processen te ondersteunen.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Omgevingsdienst West-Holland RDOG Hollands Midden (GGD Hollands Midden) Veiligheidsregio Hollands Midden Holland Rijnland	Provincie Zuid-Holland Hoogheemraadschap van Rijnland Dunea Liander Omliggende gemeenten Inwoners en initiatiefnemers

Gebiedsontwikkeling

Het doel van ruimtelijke ontwikkeling is wonen, werken en recreëren voldoende ruimte te geven om tot ontwikkeling en bloei te komen, waarbij de verschillende belangen elkaar tegelijkertijd versterken. We vinden hierbij het behoud van onze (historische) identiteit, goede woon- en verblijfskwaliteit, alsmede duurzame inrichting van ons dorp en het buitengebied belangrijk. De omgevingsvisie Hillegom bepaalt hiervoor de koers.

We bieden nadrukkelijk ruimte voor initiatieven van inwoners, instellingen of ondernemers, of het nu gaat om wonen, veiligheid, mobiliteit, integraliteit of duurzame ontwikkelingen. Bij initiatieven van derden, stimuleren wij initiatiefnemers om bij te dragen aan de koers die is uitgezet in de omgevingsvisie.

We versnellen ruimtelijke ontwikkelingsprojecten waarin de gemeente een grondpositie heeft. Dat doen we door slim om te gaan met procedures en/of door financiële middelen beschikbaar te stellen voor kennis, capaciteit of innovatieve oplossingen.

Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) stimuleert economische herstructurering van de Greenport in combinatie met landschapsverbetering en het bestrijden van verrommeling van de streek en oneigenlijk gebruik van teeltgronden.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A

Integrale duurzame gebiedsontwikkeling in lijn met de Omgevingsvisie Hillegom en de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG 2016).

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A

>Stimuleren en faciliteren van plannen van ontwikkelaars, corporaties, bedrijven en particuliere initiatiefnemers die bijdragen aan de koers van de Omgevingsvisie en/of bijdragen aan de ISG.

> Invullen van eigen grondposities, zoals Vossepolder, Hillegom-Noord en Woonzorgzone Elsbroek. Duurzaamheid en/of betaalbaarheid staan hierbij voorop. We maken afspraken over de voortgang, de beschikbaarheid van woningen voor Hillegommers en doorlopen processen zo vlot mogelijk.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Greenport Ontwikkelings Maatschappij B.V. Holland Rijnland Omgevingsdienst West-Holland	Woningbouwcorporaties Projectontwikkelaars Bedrijven Particuliere initiatiefnemers

Openbare ruimte en duurzaamheid

Openbare ruimte
We willen de (leef)omgeving voor bewoners en bedrijven aangenaam en bruikbaar maken en houden. Een prettige, groene leefomgeving heeft een positieve invloed op ons welbevinden en nodigt uit tot bewegen, sporten en ontmoeten. We hebben hard gewerkt aan het groenprofiel van onze gemeente. Het "zorgeloos groen" willen we uitbreiden naar de wijken, dat draagt ook bij aan het versterken van de biodiversiteit. We zullen daarom blijven investeren in groen, verkeersveiligheid en bereikbaarheid van Hillegom.

Via het beheer en onderhoud van de openbare ruimte dragen we bij aan een veilige omgeving waarin inwoners geen, of zo min mogelijk, materiële of persoonlijke schade lijden.

In de openbare ruimte is er een duidelijk verband tussen sociale veiligheid, welzijn en burger- en overheidsparticipatie. We gaan de wijk in om op te halen wat er leeft en welke ideeën er zijn voor verbetering van de openbare ruimte. Kleine(re) aanpassingen in de openbare ruimte die snel kunnen worden opgepakt -en direct tot verbetering leiden- voeren we snel uit.

De gemeente heeft, vanuit de wet Milieubeheer, de verplichting om de inzameling van afval te verzorgen. We stimuleren de circulaire economie, en nemen dit systeem mee in (de uitvoering van) ons afvalbeleid.

Verder bereiden we Hillegom voor op klimaatveranderingen en ontwikkelen we een toekomstbestendig actieplan. De inrichting van de buitenruimte speelt hierbij een cruciale rol.

Gezien de beperkte financiële ruimte in de komende jaren zullen er keuzes gemaakt worden in de ambities. Diverse ambities betekenen een verhoging van beheer- en onderhoudskosten, tenzij eigen beheer door bewoners gaat toenemen of een andere wijze van compensatie wordt gevonden.

Duurzaamheid
In Hillegom is het thema duurzaamheid verankerd in de 'Omgevingsvisie Heerlijk Hillegom, duurzame (proef)tuin van Holland' en in het 'Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid Hillegom 2018-2022'. Het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid is een verbindend programma, dat betrekking heeft op verschillende beleidsterreinen. Duurzaamheid is dan ook een integraal onderwerp dat organisatiebreed aandacht vraagt en opgepakt wordt.

Doelstellingen en activiteiten:
We ondernemen vanuit het uitvoeringsprogramma concrete acties op het gebied van fysieke, sociale en economische duurzaamheid. Hierbij ligt voor het team duurzaamheid de nadruk op de fysieke duurzaamheid en in het bijzonder op de energietransitie. De energietransitie is een van de grootste maatschappelijke opgaven waar wij voor staan in de komende decennia. Met de energietransitie zetten we in op het verminderen van de CO_2-uitstoot om zo de opwarming van de aarde door klimaatverandering te beperken. Hillegom heeft hierbij de ambitie om in 2030 een energieneutrale gemeente te zijn en in 2050 een klimaatneutrale. Om energieneutraal te zijn, moet alle energie die we in Hillegom verbruiken lokaal worden opgewekt. Om klimaatneutraliteit te bereiken, moeten wij de CO_2-uitstoot van onze gemeente terugbrengen.

Energietransitie: van (inter)nationaal akkoord naar Hillegomse realiteit:
Met de komst van het Klimaatakkoord hebben de gemeenten (en regio's) een belangrijke (regie)rol verkregen in de energietransitie. Via de Regionale Energiestrategie (RES) werken de gemeenten de internationale en nationale kaders rond de energietransitie uit. Hillegom werkt in Holland Rijnland-verband samen aan het opstellen van deze RES, welke voor 1 juni 2021 dient te worden opgeleverd. In de RES beschrijven we welke strategie we als RES-regio hanteren om de energiedoelstellingen te bepalen en te behalen. De RES vertalen wij vervolgens, middels de Lokale Energiestrategie (LES), in ons lokale beleid. Het onderdeel warmte werken we uit in onze Transitievisie Warmte (TVW), welke voor eind 2021 dient te zijn vastgesteld.

Monitoring en evaluatie:
Door terug te blikken en te monitoren rapporteren we over de bereikte resultaten van het uitvoeringsprogramma. Op basis van monitoring kunnen de plannen -waar nodig- bijgesteld worden bij actualisatie van de omgevingsvisie.

Budgettering:
We spannen ons in om subsidies en andere vormen van cofinanciering te regelen voor het bereiken van onze duurzame doelstellingen. Om uitvoering te geven aan het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid wordt er in 2021 en 2022 een (jaarlijks) werkbudget van € 200.000 onttrokken uit de daartoe bestemde bestemmingsreserve duurzaamheid. De bestemmingsreserve is aanvankelijk opgezet voor de periode 2018-2022. Het continueren van de bestemmingsreserve tot en met 2024 is gewenst. Daarbij nemen we in ogenschouw dat het onderwerp duurzaamheid continu in beweging is en er op het moment van schrijven gewerkt wordt aan het opstellen van een LES en TVW. De LES en de TVW geven nader inzicht in de opgave en rol van de gemeente en bieden daarmee handelingsperspectieven voor lokale (uitvoerings)projecten en acties. Financiering van dergelijke activiteiten kan dan na 2022 ten laste komen van de bestemmingsreserve duurzaamheid.. Volg 6.2.4 voor toelichting op de bestemmingsreserve duurzaamheid.

Regionale programma's groen
Binnen de Duin-en Bollenstreek wordt samengewerkt op basis van het gebiedsprogramma B(l)oeiende Bollenstreek. Daarin zijn projecten op het gebied van groen en recreatie opgenomen. Binnen Holland Rijnland wordt gewerkt aan het Regionaal Groenprogramma Holland Rijnland. In 2021 geven we uitvoering aan lopende en nieuwe initiatieven. Ook hierbij geldt dat ambities en projecten die hieruit voortkomen mogelijk een verhoging van de beheer- en onderhoudskosten met zich meebrengen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B	DOEL C	DOEL D
Een aangename, gezonde en veilige leefomgeving voor alle gebruikers.	Het stimuleren van een circulaire economie.	Energieneutrale gemeente in 2030 en klimaatneutrale gemeente in 2050.	Openbare ruimte is klimaatbestendig.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteiten Doel A	Activiteiten Doel B
> Uitvoering geven aan het Gebiedsprogramma B(l)oeiende Bollenstreek en daarmee een bijdrage leveren aan landschap, recreatie, natuur en economie van de streek. > Bijdrage leveren aan een mogelijk nieuw gebiedsprogramma voor de Duin- en Bollenstreek aan de hand van de visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving van de provincie Zuid-Holland. Bij invoering zullen we hier uitvoering aan geven. > Uitvoering geven aan het Groenprogramma Holland Rijnland. > Uitwerken maatregelenpakket voor klimaatadaptie op basis van in 2020 vastgestelde ambities (afgestemd op de doelstellingen van klimaatadaptatie uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie). > Opstellen Integraal Waterbeheerplan c.q. uitvoeringsprogramma (waarin het maatregelenpakket voor klimaatadaptie wordt opgenomen). In dit plan is ook aandacht voor bermen en biodiversiteit. > Uitvoering geven aan het Groenbeleidsplan > Opstellen van een Groenbeheerplan c.q. uitvoeringsprogramma (waarin ook de relatie gelegd wordt met biodiversiteit en klimaatadaptie). > Uitvoering geven aan het nieuwe beleid c.q. uitvoeringsprogramma Spelen, Sport en Bewegen in de buitenruimte.	> Implementatie nieuw afvalbeleid: voor ieder huishouden een afvalpas, gechipte rolcontainers voor laagbouw en ondergrondse containers voor hoogbouw. > Borging van het nieuwe afvalbeleid met aandacht voor de nazorg, o.a. met de inzet van communicatie, handhaving, monitoring en evaluatie. > Opstellen van een evaluatie van het nieuwe afvalbeleid om de effecten te meten en de maatregelen richting de gewenste resultaten (VANG-doelstellingen) zo nodig te kunnen bijsturen. > Onderzoek naar een nieuwe opzet van een milieustation 3.0, passend in de context van een circulaire economie.

> Gericht communiceren met bewoners over de eigen invloed op de leefomgeving (bijv. over trias energetica, milieuvervuiling, geluidsoverlast en vergroening t.b.v. waterberging). > Optimaliseren van de samenwerking met de Omgevingsdienst West-Holland bij de invulling van de (milieu) taken.	

Activiteiten Doel C	Activiteiten Doel D
> Uitvoeren activiteiten en monitoren van het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid Hillegom 2018-2022, waarbij de nadruk ligt op de fysieke leefomgeving en in het bijzonder de energietransitie, waaronder: > Actief deelnemen aan de uitvoering van het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025 en het opstellen van de Regionale Energiestrategie, vast te stellen in 2021. > Opstellen Lokale Energiestrategie en Warmtetransitievisie vast te stellen in 2021.	> Uitwerken maatregelenpakket voor klimaatadaptie op basis van in 2020 vastgestelde ambities (afgestemd op de doelstellingen van klimaatadaptatie uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie). Dit plan wordt onderdeel van het nieuwe Integrale Waterbeheerplan. > Uitvoeren bewustwordingscampagne Operatie Steenbreek: op basis van de landelijke campagne Operatie Steenbreek voeren we jaarlijks bewustwordingscampagnes uit gericht op het vergroenen van tuinen. > Jaarlijks actualiseren we de Leidraad duurzame (her)inrichting van de openbare ruimte aan de hand van nieuwe ontwikkelingen en ervaringen die voortkomen uit de toepassing van de methode Duurzame Gebiedsontwikkeling.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Omgevingsdienst West-Holland Meerlanden N.V. Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek Veiligheidsregio Hollands Midden Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V.	Hoogheemraadschap Rijnland Regiogemeenten Duin- en Bollenstreek Provincie Zuid-Holland Inwoners Bedrijven

Verbonden partijen

Voor informatie over verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Nederland	Bron
Gemiddelde WOZ waarde	per duizend euro	€ 239	€ 261	€ 291	€ 291	€ 248	CBS
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	8,5	11,3	17,2	17,2	9,2	Basisregistratie adressen en gebouwen
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar (%)	73%	72,9%	77%	77%	69,8%	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 694	€ 719	€ 760	€ 760	€ 669	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 749	€ 774	€ 815	€ 815	€ 773	COELO

Indicator	Eenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Nederland	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Hoeveelheid restafval per bewoner in kilo's (incl. grof huishoudelijk restafval)	186	**	225	225	2018: 172	CBS
Hernieuwbare elektriciteit*	Percentage elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa	4,8%	**	3,0%	3,0%	2018: 18,5%	RWS

* Percentages hernieuwbaar opgewekte elektriciteit in de gemeente ten opzichte van het totale elektriciteitsgebruik in de gemeente door optelling van alle bronnen. De verwachting is een verdere toename van het aandeel hernieuwbare elektriciteit binnen de gemeente, mede door activiteiten die plaatsvinden vanuit het uitvoeringsprogramma duurzaamheid Hillegom en deelname van Hillegom aan het Energieakkoord Holland Rijnland.
** De gegevens kunt u deze vinden op: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Indicator	Eenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Nederland	Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren (in de leeftijd 12 - 17 jaar)	118	197	200	200	132	Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,5	nb	0,5	0,5	2018: 2,2	CBS
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	3,7	nb	3	3	2018: 4,9	CBS
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,8	nb	2,5	2,5	2018:2,5	CBS
Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	4,1	nb	4	2,5	2018: 5,8	CBS

nb: De gegevens kunt u deze vinden op: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Kaderstellende stukken

- Omgevingsvisie Hillegom
- Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport 2016
- Strategische Omgevingsagenda Holland Rijnland en Ruimtelijk Afwegingskader Holland Rijnland (i.o.)
- Regionale Structuurvisie, 2020 Holland Rijnland
- Erfgoedverordening 2010
- Convenant Aardgasvrije Nieuwbouw en Bestaande Bouw (2018)
- Verordening Erfgoedcommissie Hillegom 2019
- Landelijk Klimaatakkoord
- Woonprogramma Hillegom 2020-2024
- Prestatieafspraken Hillegom 2017-2020
- Regionale Woonagenda Holland Rijnland 2017
- Omgevingsvisie, -programma en -verordening provincie Zuid-Holland.
- Nota Parkeerbeleid Hillegom (2016)
- Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst West-Holland
- Afgesproken ambities met Omgevingsdienst West-Holland
- Motie energie- en klimaatneutraal (juli 2016)
- Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid Hillegom 2018-2022
- Beleidsregels oplaadinfrastructuur elektrische voertuigen
- Beleidsregel voor elektrische oplaadpunten in de openbare ruimte
- Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025
- Integraal Veiligheidsbeleid 'Samen houden we Hillegom veilig' en Integraal Veiligheidsjaarplan 2020.
- Drank- en horecaverordening 2014
- Handhavingsnota Bouwen/Ruimtelijke Ordening 2014-2017
- Integraal Handhavingsbeleid 2019-2022 en Handhavingsuitvoeringsprogramma 2020.
- Algemene Plaatselijke Verordening Hillegom
- Wet veiligheidsregio's
- Regionaal Crisisplan
- Beleidsplan wegen 2015-2019
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2011-2021
- Cultuurnota Hillegom 2017-2020
- Startnotitie van Energieakkoord naar RES
- Methode Duurzame Gebiedsontwikkeling 2019
- Plan van aanpak Lokale Energiestrategie en Transitievisie Warmte
- Dienstverleningsovereenkomst met De Meerlanden
- Wet Milieubeheer (Wmb)
- Landelijk afvalbeheersplan (LAP2)
- Huishoudelijk afval- en grondstoffenbeleid Hillegom 2020-2024
- Afvalscheidingsadvies Meerlanden "Op weg naar 65%"
- Groenbeleidsplan 2015-2024
- Groenprogramma Holland Rijnland, gebiedsprogramma Duin- en Bollenstreek 2016-2020
- Centrumplannen
- Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2016-2020
- RioolBeheerPlan en BasisRioolPlan 2016-2020
- Gemeentelijke afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2019-2023
- Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen
- Verordening Duurzaamheidslening Hillegom
- Visie 'Recreëren tussen het Erfgoed' 2018
- Motie duurzaam bouwen
- Wet Voortgang Energietransitie (VET) 2018
- Concept Regionale Energiestrategie Holland Rijnland
- Gebiedsprogramma B(l)oeiende Bollenstreek 2016
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
- Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Thema Gebiedsontwikkeling							
Ruimtelijke ordening	618	494	551	753	674	528	436
Totaal Gebiedsontwikkeling	618	494	551	753	674	528	436
Thema Openbare orde en veiligheid							
Openbare orde en veiligheid	619	763	763	842	870	803	804
Crisisbeheersing en brandweer	1.262	1.273	1.274	1.311	1.321	1.321	1.321
Totaal Openbare orde en veiligheid	1.880	2.036	2.037	2.153	2.191	2.124	2.126
Thema Openbare ruimte en duurzaamheid							
Afval	1.762	1.782	1.782	2.502	2.624	2.624	2.624
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.760	1.933	1.986	1.986	1.986	1.997	2.003
Begraafplaatsen en crematoria	94	79	79	81	81	81	81
Riolering	1.683	1.647	1.658	1.657	1.701	1.716	1.724
Milieubeheer	1.091	913	1.451	1.259	1.279	975	976
Totaal Openbare ruimte en duurzaamheid	6.389	6.354	6.956	7.485	7.671	7.393	7.408
Thema Verkeer en vervoer							
Verkeer en vervoer	2.739	3.245	3.407	3.841	3.695	3.737	3.781
Parkeren	44	56	46	46	46	46	46
Recreatieve havens	72	150	150	150	150	150	150
Totaal Verkeer en vervoer	2.854	3.451	3.602	4.037	3.892	3.934	3.977
Thema Wonen							
Wonen en bouwen	508	560	820	598	595	596	597
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.479	2.437	3.021	4.573	4.078	69	70
Totaal Wonen	1.987	2.997	3.840	5.171	4.673	665	667
Totaal lasten	13.729	15.332	16.986	19.600	19.101	14.645	14.614

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Thema Gebiedsontwikkeling							
Ruimtelijke ordening	110	0	0	0	0	0	0
Totaal Gebiedsontwikkeling	110						0
Thema Openbare orde en veiligheid							
Openbare orde en veiligheid	6	27	27	27	27	27	26
Crisisbeheersing en brandweer	47	46	46	46	46	46	46
Totaal Openbare orde en veiligheid	53	73	73	73	73	73	46
Thema Openbare ruimte en duurzaamheid							
Afval	2.597	2.690	2.690	3.489	3.610	3.610	3610
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	14	5	5	5	5	5	5
Begraafplaatsen en crematoria	89	87	87	87	87	87	87
Riolering	2.291	2.362	2.373	2.384	2.439	2.460	2460
Milieubeheer	10	1	215	0	0	0	0
Totaal Openbare ruimte en duurzaamheid	5.002	5.145	5.370	5.965	6.142	6.163	0
Thema Verkeer en vervoer							
Verkeer en vervoer	109	80	80	80	80	80	80
Parkeren	3	1	-10	-10	-10	-10	-10
Recreatieve havens	3	11	9	9	9	9	9
Totaal Verkeer en vervoer	115	91	79	79	79	79	9
Thema Wonen							
Wonen en bouwen	271	39	302	352	402	402	402
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.554	2.373	2.956	4.504	4.008	0	0
Totaal Wonen	1.825	2.411	3.258	4.856	4.410	402	0
Totaal baten	7.105	8.780	8.780	10.972	10.704	0,000	6.715
Saldo voor resultaatbestemming	-6.624	-7.612	-8.206	-8.627	-8.397	-7.928	-436

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Toevoegingen reserves	-3.407	-690	-690	-750	0	0	0
Onttrekkingen reserves	3.776	1.876	2.532	2.653	1.639	1.150	1150
Totaal reserves	369	1.186	1.842	1.903	1.639	1.150	1150
Saldo na resultaatbestemming	-6.255	-6.426	-6.364	-6.725	-6.758	-6.779	-6748

Programma 3 Bedrijvigheid

Trends en ontwikkelingen

Economie

In het Interbestuurlijk Programma (IBP) wordt gesproken over regionale economie als versneller. Hiermee wordt de ambitie 'werken aan regionale economische structuurversterking' uitgesproken. De economische agenda Duin- en Bollenstreek heeft een vergelijkbare doelstelling: het versterken van de regionale economie zonder dat het ten koste gaat van de woonaantrekkelijkheid. In 2018 is de Economic Board Duin- en Bollenstreek geïnstalleerd om genoemde doelstellingen te realiseren.

Bollensector

De komende jaren zet de schaalvergroting in combinatie met de krimp van het aantal bedrijven in de bollensector door. Veel bedrijven gaan steeds meer specialiseren. Daarnaast zet de focus op duurzaam bodembeheer de komende jaren door. Door meer rotatie van gewassen ontstaat meer vraag naar areaal dat geschikt is voor bloembollen. Deze ontwikkelingen leggen een (nog) grotere druk op het ruimtegebruik in de streek. Met de oprichting van Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) is in 2009 gestart met het optimaal inrichten van de beschikbare ruimte in de streek. Desondanks zien we de afgelopen jaren een trend dat telers meer en meer hectares in andere gebieden opzoeken voor hun teelt. Om de economische positie van de Greenport te versterken is in 2019 de stichting Greenport Duin- en Bollenstreek opgericht. Binnen deze stichting werken onderwijs, overheid en ondernemers samen. De sector ziet de Bollenstreek nog altijd als haar bakermat vanwege de aanwezigheid van kennispartners (KAVB, BKD, Hobaho e.a.), toeleveranciers, de band met Keukenhof en de nabijheid van kennisinstituten (Leiden, Delft, Amsterdam) en onderwijsinstellingen (Wellant, Hogeschool Leiden, Hogeschool Inholland).

Arbeidsmigranten

De arbeidsintensieve agrarische bedrijfstak (bollenteelt) leidt tot een toestroom van arbeidsmigranten. Dit leidt tot verschillende knelpunten zoals het stimuleren van deelname aan onze lokale samenleving en illegale of slechte huisvestingssituaties. Dit vraagt om een integrale afweging die leidt tot oplossingen voor integratie en huisvesting, waarbij het evenwicht ten opzichte van de andere doelgroepen in stand moet blijven. Bestaande beleidsterreinen werken samen aan een integrale aanpak.

Detailhandel en bedrijventerreinen

De lokale economie in het algemeen en de detailhandel in het bijzonder, staan onder druk. Structurele ontwikkelingen, zoals de opkomst van online winkelen en verdere internationalisering van productieprocessen, hebben gevolgen voor de lokale economie. We zien dat terug in een vermindering van het aantal winkels en leegstaande panden op bedrijventerreinen. Als gevolg van de coronacrisis staat de lokale economie extra onder druk. Ten aanzien van de bedrijventerreinen zien we weer meer vraag ontstaan, waarbij de kwaliteit van de bedrijventerreinen een punt van aandacht is.

Lokale Economie

Levendig Hillegom
We zetten in op activiteiten en projecten die Hillegom levendig en aantrekkelijk maken. Innovatie en duurzaamheid zijn daarbij belangrijke speerpunten. Wij faciliteren plannen en ideeën, op voorwaarde dat ze bijdragen aan een verbetering van de leefkwaliteit en de duurzame ontwikkeling van Hillegom.

We doen dit niet alleen. Met het lokale bedrijfsleven sloten we in 2019 de intentieovereenkomst 'Heerlijk Hillegom op weg naar de toekomst'. Hierin spreken overheid en bedrijfsleven naar elkaar uit waar en hoe zij kunnen bijdragen aan het succesvol verwezenlijken van initiatieven op thema's als bereikbaarheid, duurzaamheid, aantrekkelijkheid en arbeidsparticipatie. Er worden verschillende projecten in relatie hiermee uitgevoerd. Zo wordt het bedrijfsleven ondersteund bij intensievere samenwerking, en realiseren we programma's als Healthy Hillegom

Centrum
We stimuleren de investeringsbereidheid van ontwikkelaars en ondernemers in het centrum door het vestigingsklimaat te versterken. Dit doen we door de ruimtelijke kwaliteit in het centrum te verbeteren. De kaders liggen vast in de eerder vastgestelde centrumplannen. In 2021 ronden we de herinrichting van de openbare ruimte in het middengedeelte van de Hoofdstraat af. Daarnaast denken we mee met de plannen van ondernemers en ontwikkelaars en geven we - waar mogelijk - ruimte aan hun ambities.

Bedrijventerreinen
Op regionaal niveau is een kwalitatieve analyse van de bedrijventreinen beschikbaar. Ook is de klimaatstresstest beschikbaar. Beide analyses geven meer inzicht in de behoeften en wensen ten aanzien van de toekomstige ontwikkeling van bedrijventerreinen in de regio. We maken voor onze gemeente de vertaling wat deze analyses betekenen in relatie tot onze ambities, en welke inspanningen nodig zijn om deze te verwezenlijken. We kijken hoe de bedrijventerreinen aantrekkelijker, groener en leefbaarder ingericht kunnen worden.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B	DOEL C
In nauwe en constructieve samenwerking met stakeholders inzetten op duurzame groei en revitalisering van ons centrum.	Verder vergroten van aantrekkelijkheid van Hillegom.	Voldoende en duurzame bedrijventerreinen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A	ACTIVITEITEN DOEL B	ACTIVITEITEN DOEL C
> Opstellen meerjaren-werkprogramma dat, in aanvulling op de reeds ingeslagen weg, ons centrum brengt tot de cultuur-historische, levendige ontmoetingsplaats met het voorzieningenniveau zoals in 'Heerlijk Hillegom - Omgevingsvisie 2030' beschreven.	> Op basis van de in 2019 afgesloten intentieovereenkomst 'Heerlijk Hillegom op weg naar de toekomst' wordt samengewerkt. > Stichting Hillegom Marketing promoot Hillegom zowel lokaal als regionaal. Wij dragen hieraan bij door Stichting Hillegom Marketing financieel te ondersteunen.	> In relatie met ontwikkelingen op het gebied van o.a. mobiliteit- en ontsluiting vertalen we de bevindingen van de bedrijventerreinenanalyse naar onze gemeente. We komen tot een plan van aanpak waarin ook de opgaven voortkomend uit de klimaatstresstest en op het gebied van verduurzaming worden meegenomen. > Toekomstbestendig maken van bestaande bedrijventerreinen in lijn met de Omgevingsvisie Hillegom 2030 en op basis van de klimaatstresstest.

		> Kijken hoe we samen met ondernemers de bedrijventerreinen aantrekkelijker, groener en veiliger kunnen inrichten. > Ontwikkelen nieuwe bedrijfslocaties alleen als dit vanuit een breed en regionaal perspectief noodzakelijk is.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Greenport Ontwikkelings Maatschappij (GOM) Holland Rijnland	Stichting Hillegom Marketing Koopcentrum Hillegom Economic Board DBS Stichting Greenport DBS Provincie Zuid-Holland InitiatiefRijk Hillegom Ondernemers Vastgoedeigenaren

Regionale economie

Onze ambitie is de regionale economische structuur versterken. De Economische Agenda Duin- en Bollenstreek sluit hier naadloos op aan. Samenwerkende gemeenten hebben de Economic Board Duin- en Bollenstreek en de Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek opgericht. Beide organisaties hebben een eigen uitvoeringsprogramma. Als (mede-) financier zijn we als gemeente wel kaderstellend. Een van die kaders is duurzaamheid/circulaire economie. De Board, of de stichting, bepaalt welke projecten ondersteuning krijgen. De gemeenten denken mee (via het bestuurlijk overleg Economie) en dragen met personele inzet bij aan de projecten.

De komende periode wordt verder onderzocht hoe de unieke ligging tussen de metropoolregio Amsterdam en Den Haag/Rotterdam beter kan worden benut.

De bloembollenteelt en -handel hebben onze regio gemaakt tot wat we zijn: de Bollenstreek. Wereldwijd beroemd en bekend door de bollenvelden en Keukenhof. Economie en toerisme binnen de Greenport Duin- en Bollenstreek zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Met diverse inspanningen proberen we onze streek nog mooier en leefbaarder te maken. Ook onderzoeken we samen met de HLT-gemeenten de mogelijkheden en randvoorwaarden op het gebied van verblijfsrecreatie.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B
Versterken economische positie van Duin- en Bollenstreek.	Versterken bovenregionale economische positie.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A	ACTIVITEITEN DOEL B
> Ondersteunen van de activiteiten van de Economic Board Duin- en Bollenstreek. > Ondersteunen van de activiteiten van de stichting Greenport Duin- en Bollenstreek. > Waar mogelijk lokale initiatieven laten aanhaken bij regionale samenwerking, om zo de effecten voor Hillegom te maximaliseren (en andersom). > Intensiveren van de samenwerking tussen Stichting Hillegom Marketing en de regiopartners waar het de promotie van de aantrekkelijkheid van de streek voor recreatie en toerisme betreft. > Verkennen of en hoe de verschillende kernen in de Duin- en Bollenstreek elkaar kunnen versterken, en daar waar mogelijk uitvoeringsafspraken erover maken. > Vaststellen van een visie/beleid voor verblijfsrecreatie voor de HLT-gemeenten.	> Verkennen strategische samenwerking met omliggende gemeenten (ook buiten de Duin- en Bollenstreek).

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Economic Board Duin- en Bollenstreek Omliggende gemeenten Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek Provincie Zuid-Holland Provincie Noord-Holland Metropoolregio Amsterdam

Kunst en Cultuur

In de beleidsnota 'Cultuur creëert en verbindt, 2017-2020' is het maatschappelijk belang van cultuur benoemd.

Een aantrekkelijk cultuurklimaat biedt inwoners mogelijkheden voor persoonlijke groei. Het geeft mogelijkheden tot talentontwikkeling, impulsen voor creatieve innovatie en vernieuwing. Cultuureducatie draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van kinderen en jongeren: het stimuleert expressie, persoonlijke ontplooiing en maatschappelijke betrokkenheid. Cultuureducatie heeft ook een positieve invloed op leren.

Uit onderzoek komt naar voren dat mensen die actief of passief deelnemen aan culturele activiteiten zich gelukkiger voelen en gezonder zijn, zowel mentaal als fysiek. Cultuur en cultuureducatie kunnen ingezet worden ten behoeve van participatie. Denk bijvoorbeeld aan zinvolle dagbesteding, scholing en vrijwilligerswerk.

Cultuur versterkt de economische ontwikkeling van een gemeente als aantrekkelijke vestigingsplaats en toeristische bestemming. Cultuur draagt bij aan de beleving van de leefomgeving en geeft kleur aan een gemeente of een wijk. Dat zorgt voor een onderscheidende uitstraling, waar een gemeenschap trots op is.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B	DOEL C	DOEL D
Bevorderen van toename van cultuurparticipatie (actief en passief).	Vergroten van kennis en waardering voor kunst en cultuur.	Bevorderen van efficiency en professionaliteit van kunst- en cultuursector.	Vergroten van zichtbaarheid van culturele uitingen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A	ACTIVITEITEN DOEL B	ACTIVITEITEN DOEL C	ACTIVITEITEN DOEL D
> Evaluatie huidig cultuurbeleid in 1e kwartaal 2021. Hierna geven wij verdere invulling aan het cultuurbeleid. > Muziekonderwijs van de toekomst verkennen met de muziekschool en andere partners in het cultuurveld. Na verkenning geven wij in 2021 hieraan verdere invulling. >Ondersteunen/stimuleren van verbinding in het kunst- en cultuurveld door o.a. een Cultureel Café, Cultuuragenda. > Benutten bibliotheek als facilitator van activiteiten gericht op cultuur en sociaal domein.	> Voortzetten deelname aan deelregeling 'Cultuureducatie met Kwaliteit'. > Starten pilot 'Cultuur om de Hoek' > Aandacht voor cultuurhistorisch erfgoed Hillegom (waaronder Open Monumentendag).	> Monitoren afspraken met Stichting CultuurBeleving Hillegom. > Stimuleren samenwerking met bedrijfsleven.	> Structureel investeren in beeldende kunst in de openbare buitenruimte > Kunstroute > Kunst & cultuur-evenement >Dorpsdichter > Kulturele Raad

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Stichting CultuurBeleving Hillegom Bibliotheek Hillegomse Muziekschool Kunstcommissie Cultuurverenigingen en -organisaties Vrienden van Oud Hillegom

	Cultuureducatiegroep Stichting Hillegom Marketing en Hillegom Online Fioretti Basisscholen Hillegom Welzijnskompas Kunstenaars Welzijnskwartier Ondernemers

Verbonden partijen

Voor informatie over verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Nederland	Bron
Functiemenging	Index die verhoudingswaarde aangeeft tussen banen en woningen	43,6%	44,5%	44%	44%	53,2%	LISA
Vestigingen van (bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 64 jaar	137	143,9	137,8	137,8	151,6	LISA

Kaderstellende stukken

- Gebiedsprogramma B(l)oeiende Bollenstreek 2016
- Economische agenda Duin- en Bollenstreek, visie 2030 en uitvoeringsprogramma
- Meerjarenprogramma Greenport Duin- en Bollenstreek 2017-2020
- Intentieverklaring 'Heerlijk Hillegom op weg naar de toekomst'
- Koersdocument Economie en Toerisme Hillegom 2012-2020
- Intergemeentelijke structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek 2016
- Programma Centrumontwikkeling Hillegom, september 2015
- Detailhandelsvisie Hillegom 2015
- Bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland
- Nota: Cultuur creëert en verbindt! 2017-2020
- Convenant voor bepaalde duur inzake financiering Stichting Hillegom Marketing 2020 - 2021

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Thema Centrumontwikkeling							
Economische promotie	193	223	223	219	219	219	219
Totaal Centrumontwikkeling	193	223	223	219	219	219	219
Thema Kunst en Cultuur							
Media	465	455	472	466	466	466	466
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	372	452	577	475	475	475	475
Cultureel erfgoed	70	41	41	41	41	41	41
Totaal Kunst en Cultuur	907	947	1.089	983	983	983	983
Thema Regionale economie							
Economische ontwikkeling	756	770	665	706	520	520	520
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	17						
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	35	31	43	44	44	44	44
Totaal Regionale economie	809	802	708	750	564	564	564
Totaal lasten	1.909	1.973	2.020	1.951	1.766	1.767	1.767

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Thema Centrumontwikkeling							
Economische promotie	3	3	3	3	3	3	3
Totaal Centrumontwikkeling	3	3	3	3	3	3	3
Thema Kunst en Cultuur							
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Kunst en Cultuur							0
Thema Regionale economie							
Economische ontwikkeling	0	22	22	22	22	22	22
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	12	0	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	87	90	13	13	13	13	13
Totaal Regionale economie	99	112	35	35	35	35	13
Totaal baten	102	38	38	38	38	12,850	38
Saldo voor resultaatbestemming	-1.808	-1.858	-1.983	-1.914	-1.729	-1.729	-217

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Toevoegingen reserves	-230	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	24	0	125	10	0	0	0
Totaal reserves	-206	0	125	10	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	-2.013	-1.858	-1.858	-1.904	-1.729	-1.729	-1729

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Trends en ontwikkelingen

Het programma Bestuur & ondersteuning beschrijft hoe Hillegom het democratisch proces organiseert, hoe de samenwerking met andere overheden vorm krijgt, hoe de organisatie aansluit bij maatschappelijke doelen en hoe de dienstverlening aan inwoners en bedrijven is georganiseerd.

Samenleving en bestuur
Onze moderne samenleving kent een grote dynamiek met verandering en ontwikkeling als constante factoren. Dit dwingt de gemeentelijke organisatie mee te bewegen en na te gaan welke eisen dit stelt aan de gemeente. De moderne samenleving heeft wensen en eisen en stelt de overheid verantwoordelijk voor het oplossen van maatschappelijke problemen en het realiseren van maatschappelijke waarden (mobiliteit, leefomgeving, werk, inkomen, veiligheid). Ze verwacht kwaliteit van beleid, wil betrokken worden bij de totstandkoming ervan en gaat daarbij uit van een dienstverlenende houding.

Dienstverlening
Op het gebied van dienstverlening zijn grote wetswijzigingen in aantocht zoals de Omgevingswet, wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) en de wet Private Kwaliteitsborging, naast zaken als Basisregistratie personen en Fraudebestrijding. Juist nu is extra aandacht nodig voor de menselijke maat van dienstverlening gezien de verdergaande digitalisering en het feit dat niet iedereen mee kan komen in de huidige digitale wereld.

Interbestuurlijk programma (IBP)
De Algemene Ledenvergadering van de Vereniging Nederlandse Gemeenten heeft in juni 2018 ingestemd met de programmastart van het Interbestuurlijk programma (IBP). In het IBP werken gemeenten, Rijk, provincies en waterschappen aan negen maatschappelijke opgaven en een aantal overkoepelende thema's. We hebben de ambitie om de beweging die met het Interbestuurlijk Programma is ingezet de komende jaren verder te versterken en daar waar mogelijk het gedachtegoed van het IBP te gebruiken in de interbestuurlijke (regionale) samenwerking.
In het IBP staan tien maatschappelijke opgaven centraal. Het IBP is ingericht langs drie lijnen:

Fysiek	Sociaal	Overkoepelend
• Samen aan de slag voor het klimaat • Toekomstbestendig wonen • Regionale economie als versneller • Naar een vitaal platteland	• Merkbaar beter in het sociaal domein • Nederland en Migrant goed voorbereid • Problematische schulden voorkomen en oplossen	• Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving • Passende financiële verhoudingen • Overkoepelende thema's

Activiteiten die met de maatschappelijke opgaven samenhangen zijn opgenomen in de verschillende programma's van de begroting.

Versterken van de wijk
In het kader van het werken 'van buiten naar binnen' zetten we stevig in op een integrale wijk- of gebiedsaanpak. Een wijk of gebied heeft de potentie om samen met onze inwoners en andere organisaties tot concrete uitvoering te komen en fysieke ingrepen hand in hand te laten gaan met het versterken van de sociale structuur. Hiervoor zetten we een pilot op. Via het actief ophalen van ervaringen van inwoners van enkele wijken, geven we vorm aan het programma 'Samen werken aan Heerlijk wonen in Hillegom'.

Datagedreven sturen en monitoren
We hebben als gemeente de ambitie om de maatschappij meer feitelijk en actueel inzicht te geven in ontwikkelingen op diverse gebieden. Datagedreven sturing geeft inzicht in het hier en nu. Waar staan we? Hoe doen we het? Op basis van cijfers kunnen we antwoorden geven op maatschappelijke vragen. Zo willen we met de monitor sociaal domein laten zien of wij onze inwoners met een hulpvraag wel de juiste zorg bieden.

De behoefte aan inzicht en informatie neemt toe. Monitoring kan ons daarbij helpen. Het antwoord op vragen van inwoners wordt vaak gezocht in individuele oplossingen. Die kunnen centraal gebundeld worden als we werken met een robuuste onderzoeksvoorziening; een centrale plek met antwoorden en informatie voor inwoners/gebruikers. We besparen tijd en middelen door onze krachten te bundelen.

Communicatie
Communicatie, en het effectief inzetten van communicatiekanalen, is onontbeerlijk. Proactieve communicatie met onze partners (burgers, bedrijven, verenigingen en instellingen) draagt bij aan de beweging van een representatieve naar een participatieve democratie.

Dienstverlening

Beter persoonlijk contact met onze inwoners en de digitalisering van de dienstverlening blijven speerpunten. Die vragen om klare taal en heldere regels. Onze dienstverlening richt zich op het leveren van maatwerk, advisering vooraf en samenwerken met de omgeving: inwoners, ondernemers, maatschappelijk middenveld en belangenorganisaties.

Ter verbetering van de dienstverlening investeren we structureel meer in participatie en communicatie.

Juist de 'digitale' overheid kan de ambitie van integraliteit, nabijheid en maatwerk helpen verwezenlijken, bijvoorbeeld als het gaat om opgaven die de decentralisaties of de Omgevingswet raken. Indien nodig bieden we digitale ondersteuning aan de mensen die dit nodig hebben. We moeten openstaan voor zowel de kansen als de bedreigingen die digitalisering met zich meebrengen.

Informatisering en digitalisering van gegevens leiden tot gemak en transparantie. Analyses van diverse data geven inzicht en vergroten mogelijkheden om de schaarse middelen gericht en effectief in te zetten.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B	DOEL C
We werken daadkrachtig en snel, en staan dicht bij onze inwoners en ondernemers. We streven naar zo mogelijk één relatie met de klant en geven via elk dienstverleningskanaal hetzelfde antwoord. Onze klanten ondervinden geen hinder van onze interne structuur.	We ondersteunen initiatieven van (groepen van) inwoners en/of ondernemers, vanuit een positieve grondhouding (ja, mits…) en onderzoeken de kansen om initiatieven mogelijk te maken.	We willen maximaal digitaliseren.

DOEL D		
De klant waardeert de dienstverlening van de gemeente en er vindt gerichte sturing plaats aan de hand van data en slimme technologieën.		

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A	ACTIVITEITEN DOEL B	ACTIVITEITEN DOEL C
> Invulling geven aan de een-loket-gedachte en verdergaan met werken met serviceformules. > Doorontwikkelen van thema's kanaalsynchronisatie, kanaaltransitie (meten en sturen) en kanaalinteractie (newsroom) uit het programma 'Regie op Kanalen'. De newsroom wordt in 2021 geëvalueerd. > Proactief communiceren en in begrijpelijke taal. We helpen onze klanten en versterken hierbij de een-loket-gedachte. We verleiden de klant naar het optimale dienstverleningskanaal.	> Inzetten contactfunctionarissen voor wijken, verenigingen en ondernemers en bij overheids- en buurtparticipatie (Ontwerpformule en Ontwikkelformule).	> Digitaliseren en automatiseren, van zo veel mogelijk producten en diensten, waarbij voor maatwerk wordt gezorgd voor klanten die niet mee kunnen in de digitale wereld. > Gericht sturen aan de hand van data. Data-analyse vaker en gericht inzetten bij het opstellen en uitvoeren van beleid.

ACTIVITEITEN DOEL D		
> Meten van de klanttevredenheid en de prestatie van onze dienstverlening. We relateren de scores aan onze servicenormen. Mede aan de hand van deze uitkomsten sturen we bij en verbeteren wij onze dienstverlening.		

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
	Inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en verenigingen

Participatie

Het college van Hillegom is zichtbaar aan de slag voor inwoners, ondernemers en verenigingen. Het college kiest voor nuchtere en zakelijke oplossingen om toekomstige opgaven op te pakken. Het college staat daarbij open voor initiatieven van bewoners en participatie door initiatiefnemers, als dat bijdraagt aan het versterken van de leefomgeving en/ of de sociale cohesie.

Onder invloed van de coronacrisis, waardoor er veel minder fysieke bijeenkomsten kunnen plaatsvinden, werken we aan het ontwikkelen en versnellen van digitale gesprekken en bijeenkomsten met inwoners.

Het college wil in gesprek met inwoners over hun leefomgeving. Wat is prettig? Waar moet aandacht voor zijn? En hebben inwoners initiatieven of ideeën?
De gemeente ondersteunt graag initiatieven en ideeën vanuit de samenleving. Samen werken we aan een vitaal, toegankelijk en toekomstbestendig Hillegom; een prettige leefomgeving, waar inwoners naar elkaar omkijken. Over deze initiatieven en ideeën maken we goede afspraken. Het opstellen van proceskaders biedt dan duidelijkheid. Wat is het doel, wat gebeurt er met de inbreng, wat is de ruimte en hoe ziet de besluitvorming eruit? We bekijken per project wat ieders rol, verantwoordelijkheid en ruimte is. De ene keer betekent dit bijvoorbeeld dat partijen elkaar vooral goed informeren en bij andere projecten werken wij nauw samen of geven wij juist zaken uit handen om het gewenste resultaat te bereiken.

De gemeenteraad stelt vooraf kaders of neemt zelf een rol in het proces op zich. Heeft zij een kaderstellende, controlerende of volksvertegenwoordigende rol? Dat kan per project en per fase verschillen. Om tot heldere afspraken te komen gaat het college in gesprek met de raad. Zo is voor iedereen duidelijk wat de bedoeling is. In

deze periode is de raad intensief betrokken bij een vijftal belangrijke ontwikkelingen, voor inwoners, ondernemers en instellingen; afvalbeleid, veiligheidsbeleid, woonvisie, mobiliteitsvisie en de wijkgerichte aanpak. In 2021 zal de raad deze projecten evalueren op het aspect participatie.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B
Versterken van de bijdrage van inwoners aan vraagstukken in de leefomgeving.	Ondersteunen van initiatieven vanuit de samenleving.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A	ACTIVITEITEN DOEL B
> Betrekken van de samenleving bij projecten en inhoudelijke thema's. Het uitgangspunt hierbij is 'Ja, mits…'. > Geven van inzicht in en invulling aan de verschillende rollen die de betrokkenen in het proces van burgerparticipatie in kunnen nemen. > Opstellen visie inclusief toolbox voor medewerkers en bestuurders voor burgerparticipatie. > Aandacht schenken aan verwachtingsmanagement. > Verzorgen van communicatie op maat bij het oppakken en uitvoeren van projecten en thema's. > Bezoeken van wijken en met inwoners in gesprek gaan over door hen aangedragen onderwerpen. > We leveren een kader op voor Online Participatie, een werkwijze en middelen/ platform.	> Invulling geven aan overheidsparticipatie (het ondersteunen van initiatieven inwoners). >Inzicht en invulling geven aan de verschillende rollen die betrokkenen in het proces van overheidsparticipatie in kunnen nemen. >Opstellen handelingsperspectief inclusief toolbox voor medewerkers en bestuurders voor overheidsparticipatie. > Met de raad haar rol, rolvastheid en zelfstandige positionering in het kader van participatie bespreken.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
	Inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en verenigingen

Communicatie

De gemeente Hillegom wil tussen haar inwoners, ondernemers, verenigingen en instellingen staan. Proactieve communicatie is daarbij belangrijk. We doen dit door omgevingsgericht te werken en zichtbaar te zijn. We focussen daarbij op de buitenruimte en benoemen belangrijke communicatiethema's als de invoering van de Omgevingswet, (digitale) burger- en overheidsparticipatie en webcare.

De gemeente Hillegom wil goed zichtbaar zijn op belangrijke thema's als vitaal Hillegom, toegankelijkheid en toekomstbestendigheid. In deze thema's wordt de integraliteit van de activiteiten van de gemeente Hillegom zichtbaar. Omgevingsgericht werken betekent voor Hillegom weten wat er in de buitenwereld speelt en daarop anticiperen.

Vanwege de maatregelen naar aanleiding van de coronacrisis is het lastig om fysiek contact te hebben met inwoners. Het college investeert in digitale manieren om dit contact te onderhouden.

Een extra focus ligt op de buitenruimte. We werken aan verbetering van de communicatie rondom weg- en groenwerkzaamheden. We laten zien wat we doen en doen wat we beloven. Met tijdige, transparante communicatie in heldere taal.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B	DOEL C
Verder versterken van verbinding met de samenleving door proactief en doordacht te communiceren.	Faciliteren en inrichten (digitale) communicatie wijkgericht werken en overheidsparticipatie.	Communicatieve vaardigheden van de medewerkers verder versterken.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A	ACTIVITEITEN DOEL B	ACTIVITEITEN DOEL C
> Uitvoeren communicatie actieprogramma om daarmee samenhang en samenspraak te versterken. -> Door middel van webcare en de newsroom halen van 'buiten naar binnen'. > Verbeteren van de communicatie rondom weg- en groenwerkzaamheden	> Inzetten extra communicatiemiddelen om het wijkgericht werken te ondersteunen.	> Activiteiten gericht op stimuleren van maatschappelijke sensitiviteit en omgevings-bewustzijn van de organisatie.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners

Regionale samenwerking

Om opgaven en thema's als de decentralisaties in het sociaal domein, de financiële vooruitzichten en de strategische opgaven bij onder meer economie, ruimtelijke ordening en infrastructuur effectief en integraal aan te pakken, is samenwerking met onze regiogemeenten nodig. Zo kunnen we kwalitatief en kwantitatief goede antwoorden formuleren voor bovengenoemde vraagstukken. Inmiddels hebben we flinke stappen gezet en pakken we thema's en ontwikkelingen gezamenlijk zowel in HLT- als in regionaal verband op. Voorbeelden waarbij de meerwaarde van regionale samenwerking naar voren komt zijn de Economic Board, maatschappelijke opvang en de versnellingsagenda Duin- en Bollenstreek in het kader van het gebiedsgericht werken.

In het vierde kwartaal van 2020 maken we een start met de opstelling van een strategische agenda voor Hillegom. Op basis van de te maken keuzes creëren we een handelingsperspectief, een lobbyagenda en een (lange termijn) planning voor de nader te bepalen bestuurlijke keuzes. Daarbij kiezen we voor een integrale blik en benadering. Met de strategische agenda brengen we focus aan op onze lokale (kern)ambities.

Soms kunnen we die ambities op eigen kracht realiseren, maar vaak zal het nodig zijn daarvoor samenwerking te zoeken met externe en regionale partners (waaronder de werkorganisatie HLTsamen, gemeenten in Duin- en Bollenstreek verband, Holland-Rijnland, etc.). Naast beantwoording van de vraag *"wat willen wij"* inventariseren we ook wat wij onze partners kunnen bieden. Op die manier ontstaat een win-winsituatie, waardoor we de realisering van onze eigen Hillegomse ambities dichterbij brengen.

Nadat de contouren van onze strategische agenda wat meer tastbaar en concreet zijn, gaan wij met uw raad in gesprek over de inhoud van die strategische agenda. Een agenda met een nadrukkelijk meerjarenperspectief dat de huidige bestuursperiode overstijgt. In welke vorm we het gesprek met uw raad aangaan (naar verwachting in het 1e kwartaal van 2021) staat voor ons op dit moment nog niet vast.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A
> Versterken van onze strategische positie.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A
> Uitbouwen van een goede samenwerkingsstructuur in de Duin- en Bollenstreek.
> Uitbouwen van een (bestuurlijk) netwerk met:

- Haarlemmermeer
- Bloemendaal
- Haarlem
- De Metropoolregio

> Innemen van strategische (bestuurlijke) posities.
> De Werkorganisatie HLTsamen focust zich in 2020 op het verbeteren van de strategische positie. Ook worden de aanbevelingen van de tussenevaluatie van HLTsamen uitgevoerd.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland Werkorganisatie HLTsamen	De gemeenten Haarlemmermeer, Bloemendaal en Haarlem De Metropoolregio's Amsterdam en Den Haag De gemeenten Noordwijk en Katwijk

Verbonden partijen

De nota Verbonden partijen werken we verder uit met de raad. Zo verwachten we de bestuurlijke inbreng verder te verstevigen. Tegelijkertijd kunnen we zo zelf meer grip krijgen op de betrokken partijen. Dat leidt uiteindelijk tot betere kwaliteit.

In de raadsvergadering van 20 juni 2019 is als uitwerking o.a. aangegeven te werken met een dashboard voor Holland Rijnland. De themagroep Verbonden Partijen is verzocht een voorstel voor te bereiden voor de gemeenschappelijke regelingen HLTsamen, ISD Bollenstreek en Werkbedrijven Kust-, Duin- en Bollenstreek (Maregroep). Het presidium draagt er zorg voor om een jaar na het beschikbaar komen van het dashboard een evaluatie van de governancemaatregelen uit te voeren en het resultaat aan de raad voor te leggen.

2020 is het vierde jaar van de werkorganisatie HLTsamen, waarin het verbeteren van de strategische positie centraal staat. Ook worden de aanbevelingen van de tussenevaluatie van HLTsamen uitgevoerd.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A	DOEL B
Een goede regie voeren op de verbonden partijen waarbij de standpunten van Hillegom (tijdig) helder naar voren komen.	Meer grip hebben op de verbonden partijen om uiteindelijk een betere kwaliteit met elkaar te bereiken.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A	ACTIVITEITEN DOEL B
> Deelnemen aan bestuurlijke samenwerkingsverbanden. > Deelname in belangenorganisaties zoals de VNG. > Onderhouden van en investeren in ons bestuurlijk netwerk waarbij van Holland Rijnland als 'basis' gebruik wordt gemaakt. Daarbij zijn we zowel gericht op de Duin en Bollenstreek als op de gemeenten	> Gezamenlijk met de raad en griffie uitwerken van de nota Verbonden partijen en het beleidskader Governanceregime Verbonden partijen 2018, waardoor de bestuurlijke inbreng verder verstevigt. > Zorgvuldig en kritisch voorbereiden van de zienswijzeprocedure op de

Haarlemmermeer, Haarlem/Bloemendaal en de Metropool regio. > Lobby gericht inzetten om (regionale) doelen te realiseren.	ontwerpbegrotingen en voorleggen aan de raad.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen *	Overige samenwerkingspartners
Cocensus Bank Nederlandse gemeenten (BNG) Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea) Alliander N.V. Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK	

* De overige verbonden partijen zijn opgenomen bij het van toepassing zijnde programma.

Verbonden partijen

Voor informatie over verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Zie jaarrekening GR HLTsamen	Zie jaarrekening GR HLTsamen	Zie begroting GR HLTsamen	Zie begroting GR HLTsamen	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners					*
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen					*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 476	€ 460	€ 473	€473	*
Overhead	% van de totale lasten	15%	13,7%	13,5%	12,01	*

* Eigen gegevens

Kaderstellende stukken

- Kadernota 2020
- Nota Verbonden Partijen 2018 (raad 22 februari 2018)
- HLT Samen Sterker! (Bedrijfsplan voor de vorming en doorontwikkeling van de ambtelijke werkorganisatie HLTsamen. Een werkorganisatie van, voor en door de zelfstandige gemeentebesturen van Hillegom, Lisse en Teylingen, december 2015).
- Reglement van orde voor de raad
- Verordening op de raadscommissie
- De raadsbesluiten van Hillegom, Lisse en Teylingen over de ambtelijke samenwerking.
- 'Verbindingen leggen', Evaluatienota Communicatie gemeente Hillegom (2012)
- Overheidsbrede dienstverlening 2015-2020 (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)
- www.omgevingswetportaal.nl
- www.klantinfocus.nl/diensten/govmetric
- www.operatiebrp.nl

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Thema Dienstverlening							
Burgerzaken	620	595	588	636	640	671	672
Beheer overige gebouwen en gronden	265	236	232	218	218	218	240
Totaal Dienstverlening	885	831	820	854	858	889	912
Thema Regionale samenwerking							
Bestuur	2.363	1.700	1.738	1.772	1.775	1.773	1.773
Totaal Regionale samenwerking	2.363	1.700	1.738	1.772	1.775	1.773	1.773
Totaal lasten	3.248	2.530	2.557	2.626	2.632	2.661	2.685
Baten	**Rekening**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Thema Dienstverlening							
Burgerzaken	300	352	298	298	298	298	298
Beheer overige gebouwen en gronden	159	97	97	97	97	97	97
Totaal Dienstverlening	459	449	395	395	395	395	97
Thema Regionale samenwerking							
Bestuur	25	0	0	0	0	0	0
Totaal Regionale samenwerking	25						0
Totaal baten	484	395	395	395	395	0	395
Saldo voor resultaatbestemming	-2.763	-2.081	-2.162	-2.231	-2.237	-2.266	-1773
Reserves	**Rekening**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Toevoegingen reserves	-3	-3	-3	-3	-3	0	0
Onttrekkingen reserves	600	503	503	595	537	484	430
Totaal reserves	597	501	501	593	535	484	430
Saldo na resultaatbestemming	-2.166	-1.580	-1.662	-1.639	-1.703	-1.782	-1860

Algemene dekkingsmiddelen

We voeren, met de beschikbare middelen, een degelijk en transparant financieel beleid. Structurele uitgaven worden betaald uit structurele inkomsten.

Vanaf 2018 zijn we gestart we met het geleidelijk overhevelen van de precariobelasting (indirect via de nutsbedrijven aan onze inwoners geheven) naar de onroerendezaakbelasting (OZB). Dat gebeurt binnen een periode van 5 jaar. Dat beleid zetten we voort. De totale (gemiddelde) woonlasten per huishouden stijgen in de komende vijf jaar hierdoor niet (van indirecte heffing door nutsbedrijven naar directe heffing door gemeente).

Op basis van de beschikbare middelen is het uitgangspunt dat de tarieven voor de OZB de komende periode slechts met het jaarlijkse inflatiepercentage stijgen. Voor wat betreft de tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffing en die voor leges: deze moeten in principe 100 % kostendekkend zijn. Wij heffen geen hondenbelasting, parkeerbelasting, forensenbelasting, BIZ-bijdrage en toeristenbelasting (of verblijfbelastingen).

Het huidige kwijtscheldingsbeleid zetten wij eveneens voort. Mocht er in de toekomst bezuinigd moeten worden, dan rust er op geen enkel programma een absoluut taboe. De (financieel) meest kwetsbare inwoners in onze gemeente worden in die opgave dan wel ontzien.

Bij de decentralisaties in het sociaal domein hanteren wij onverkort het principe rijksbudget = werkbudget. Dit principe is in de praktijk momenteel niet houdbaar. Om die reden zijn de meeruitgaven in relatie tot de inkomsten die wij hiervoor van het Rijk ontvangen, structureel in onze gemeentebegroting opgenomen. Dit laat onverlet dat wij ons blijven inzetten om bij de zogeheten sturingsagenda Jeugd en de transformatieagenda Wmo deze uitgaven terug te dringen.

Actiepunten
- Gelijkblijvende (woon)lasten voor onze inwoners
- Huidig financieel beleid voortzetten
- In de Programmabegroting meeruitgaven decentralisaties structureel opnemen

Raakvlakken
- Financiën heeft met alle programma's raakvlakken

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

DOEL A

Structurele uitgaven betalen uit structurele inkomsten.
Een transparant financieel beleid.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

ACTIVITEITEN DOEL A

Het opnemen van de meeruitgaven van de decentralisaties in de Programmabegroting.
Een solide financiële huishouding voeren.

VERPLICHTE ONDERDELEN BESLUIT BEGROTING EN VERANTWOORDING

Alle lasten en baten die samenhangen met de programma's worden direct op het desbetreffende programma geboekt. De baten in algemene middelen bestaan uit doeluitkeringen, specifieke rijksvergoedingen, huuropbrengsten en dergelijke. Dit onderdeel van de begroting volgt uit artikel 8 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

In algemene dekkingsmiddelen staan de volgende onderwerpen:
- Lokale heffingen
- Algemene uitkering uit het Gemeentefonds
- Dividenden
- Saldo financieringsfunctie
- Overige algemene dekkingsmiddelen

Verder heeft de gemeente diverse inkomsten waarvan de besteding niet gebonden is. Dit zijn de zogenaamde algemene dekkingsmiddelen. Deze baten zijn niet aan een concreet programma toe te rekenen. Artikel 8 van het BBV schrijft voor dat, naast de begroting van lasten en baten per programma, ook een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien moet worden opgenomen.

LOKALE HEFFINGEN

Dit zijn gemeentelijke belastingen die geen directe relatie hebben met een bepaalde gemeentelijke taak, de besteding is niet geoormerkt. De onroerendezaakbelasting en de precariobelasting vallen hieronder. De rioolrechten, afvalstoffenheffing, leges, en marktgelden vallen hier niet onder. Deze worden op de desbetreffende programma's verantwoord en zijn geoormerkt voor deze lasten. We verwijzen naar de paragraaf Lokale heffingen voor een uitgebreidere toelichting. In de paragraaf Weerstandsvermogen is een berekening opgenomen over de dekkingspercentages in relatie tot het weerstandsvermogen.

ALGEMENE UITKERING UIT HET GEMEENTEFONDS

In de begroting is rekening gehouden met de effecten van de Meicirculaire 2020. Voor de berekening van de algemene uitkering 2021 is rekening gehouden met de verwachte stijging van het aantal inwoners en het aantal woningen in 2020. Meerjarig zijn deze stijgingen eveneens meegerekend. Van de meerjarige extra inkomsten is 50% in de uitgaven opgenomen als toename van kosten areaaluitbreiding. De maatstaven zijn in de meerjarenbegroting constant gehouden. De gelden uit het BTW-compensatiefonds (BCF) zijn niet meegerekend door bijgestelde regelgeving en uitname van de deelnemende gemeenten. De decentralisaties zijn voor een deel opgenomen in de algemene uitkering, op termijn worden alle decentralisaties opgenomen in de berekeningen van de algemene uitkering. Het deel dat is achtergebleven als deelfonds zijn de decentralisatie Participatiewet en Voogdij 18+.

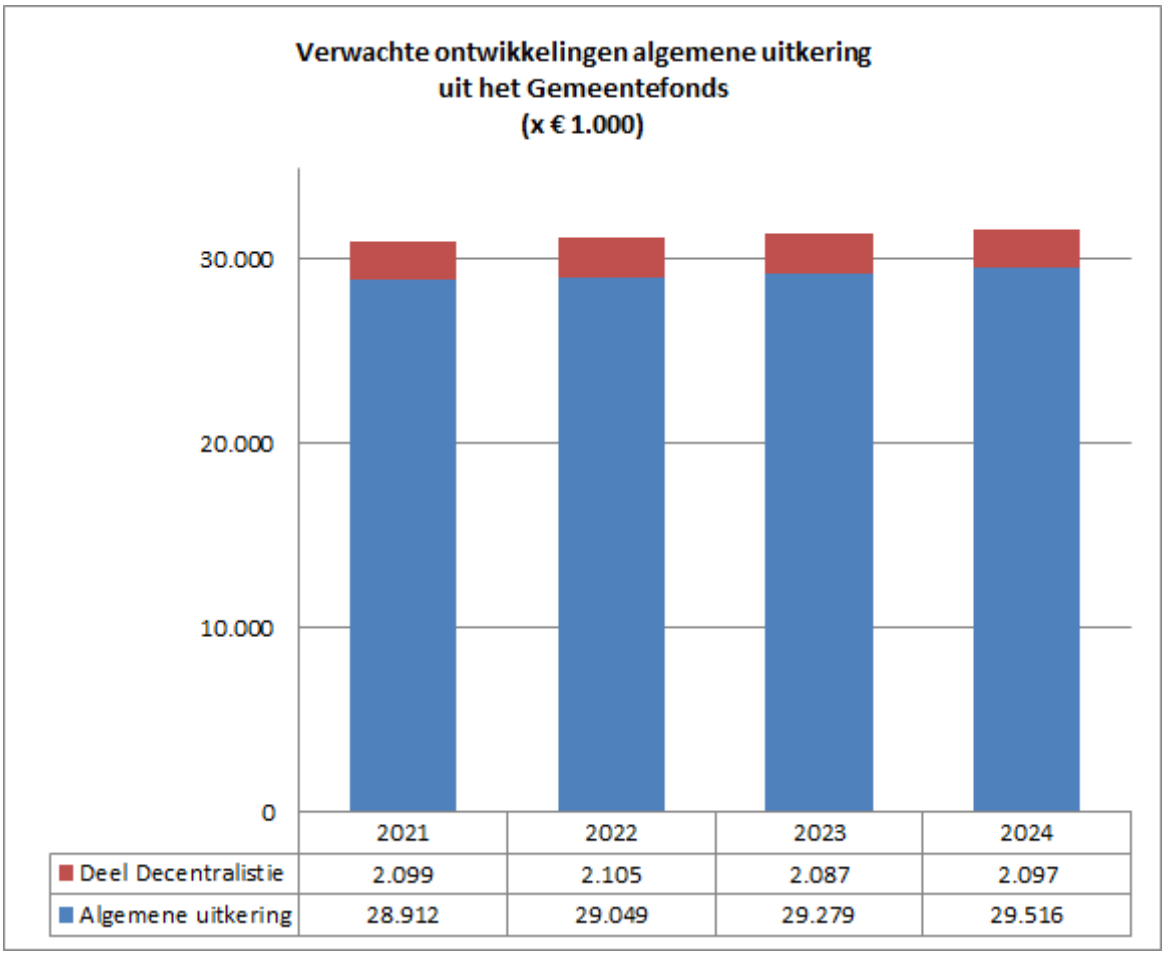

	2021	2022	2023	2024
Deel Decentralistie	2.099	2.105	2.087	2.097
Algemene uitkering	28.912	29.049	29.279	29.516

DIVIDENDEN

We ontvangen dividend van Alliander, Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) en De Meerlanden NV naar rato van het bedrijfsresultaat.

Bedragen x € 1.000

Dividend	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Alliander	338	563	553	553
Bank Nederlandse Gemeenten	126	142	142	142
Meerlanden	66	50	56	56
	530	755	751	751

SALDO FINANCIERINGSFUNCTIE

In de vernieuwde BBV zijn de regels over rentetoerekening gewijzigd. De notitie Rente van de Commissie BBV geeft in een stellige uitspraak aan, dat er niet meer rente mag worden toegerekend dan de werkelijke rentelasten. Er is geadviseerd geen rente meer toe te rekenen aan eigen vermogen (voorheen bespaarde rente). We berekenen in Hillegom geen rente over investeringen. Het renteresultaat in Hillegom bedraagt € 0,-.

In 2020 heeft onze gemeente een vaste geldlening aangetrokken. De werkelijke rentelasten zijn verantwoordt in de begroting. Tijdelijke overschotten op de financiering worden overeenkomstig het schatkistbankieren 'gestald' bij het Rijk. Door de lage rente zijn er geen rentebaten. De overhead wordt verantwoord in prestatieveld bedrijfsvoering en de directe bedrijfskosten worden rechtstreeks toegerekend aan de producten en activiteiten. De overhead wordt wel meegenomen in de berekening van de kostendekkende tarieven.

MUTATIES RESERVES

Per programma is vermeld wat de mutaties op de reserves zijn. Een aantal mutaties is niet toe te wijzen aan een programma en wordt daarom hier verantwoord.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Bank Nederlandse gemeenten (BNG) Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea) Alliander N.V. Cocensus	

Toelichting Doel A

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Een transparant financieel beleid.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Een solide financiële huishouding voeren.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Thema Algemene middelen							
Overhead	7.313	7.086	7.036	7.054	7.000	6.919	6.878
Treasury	11	11	11	128	154	154	154
Overige baten en lasten	9	25	9	25	84	230	346
Belastingen overig	697	824	824	955	451	451	451
Totaal Algemene middelen	8.030	7.946	7.881	8.162	7.689	7.754	7.829
Totaal lasten	8.030	7.946	7.881	8.162	7.689	7.754	7.829
Baten	**Rekening**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Thema Algemene middelen							
Overhead	18	13	13	13	13	13	13
Treasury	1.641	751	751	771	771	771	771
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	29.310	30.108	30.204	31.180	31.120	31.250	31431
Overige baten en lasten	1	0	0	0	0	0	0
OZB niet-woningen	1.277	1.247	1.247	1.270	1.270	1.270	1270
OZB woningen	2.640	2.845	2.845	3.058	3.591	3.674	3740
Belastingen overig	2.176	1.941	1.941	1.916	53	53	53
Totaal Algemene middelen	37.063	36.905	37.001	38.208	36.818	37.030	53
Totaal baten	37.063	37.001	37.001	38.208	36.818	53,000	37.278
Saldo voor resultaatbestemming	29.033	28.959	29.120	30.045	29.129	29.276	29448
Reserves	**Rekening**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**
	2019	2020	2020 na wijziging	2021	2022	2023	2024
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	487	0	0	0	0	0	0
Totaal reserves	487	0	0	0	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	29.520	28.959	29.120	30.045	29.129	29.276	29448

Overhead

In het gewijzigde BBV is onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten het uitgangspunt. Daarom is er door de wetgever voor gekozen om de kosten van overhead op één taakveld te laten registreren en op één centrale plaats in de begroting te vermelden. Door deze nieuwe systematiek gaan gemeenten op dezelfde wijze om met kostentoerekening, waardoor de vergelijking van kosten van producten/diensten volgens de wetgever ook zuiverder is. Om dit effect te versterken, is voor het eerst ook een uniforme definitie van overhead gegeven. Deze centrale presentatie heeft als neveneffect dat het zicht op de integrale kostprijs in de programma's verloren gaat. Het opnemen van het totaalbedrag aan ondersteunende activiteiten zegt daarnaast weinig zonder de relatie met het primaire proces te leggen/kennen. Daarom houden wij conform de financiële beheersverordening extra comptabel ook nog zicht op de integrale kostprijs zodat daarop sturing kan plaatsvinden.

In 2021 bedraagt de totale overhead afgerond € 7.041.000 Dit is 12,01 % van de totale begroting € 58.378.841.

De overhead bestaat uit:

	x € 1000,-
Onderdeel	Bedrag
Bijdrage HLTtsamen-overhead deel	6.336
Huisvesting	266
Overige overhead	439
Totaal	7.041

Vennootschapsbelasting

De gemeente Hillegom is niet vennootschapsbelastingplichtig (vpb) plichtig. Het bedrag is derhalve op € 0,- geraamd.

Onvoorzien

Het BBV eist een bedrag voor onvoorzien en overeenkomstig de Financiële verordening is er € 25.000,- geraamd voor onvoorziene incidentele uitgaven.

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

ALGEMEEN

De paragraaf lokale heffingen bevat, overeenkomstig het BBV een overzicht van het beleid inzake de lokale heffingen, de relevante ontwikkelingen die van invloed zijn op de tarieven en een verantwoording over de mate van kostendekkendheid van tarieven inclusief de uitgangspunten die daarbij zijn gehanteerd. Daarnaast wordt een overzicht op hoofdlijnen gepresenteerd van de diverse heffingen, de lokale lastendruk en een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid. In de Gemeentewet en een aantal bijzondere wetten is geregeld welke heffingen (belastingen en retributies) een gemeente mag opleggen. De gemeenteraad bepaalt de hoogte van het tarief en welke van die heffingen ook daadwerkelijk worden geheven.

BELASTINGEN

De Gemeentewet geeft een limitatieve opsomming van de belastingen die een gemeente mag heffen. Tegenover een belasting staat geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Onze gemeente heft de volgende belastingen: onroerendezaakbelastingen (OZB) en precariobelasting. De gemeente Hillegom maakt geen gebruik van de wettelijke mogelijkheden om hondenbelasting en toeristenbelasting (verblijfbelasting) te heffen.

RECHTEN

Rechten zijn betalingen voor een geleverde of een bewezen dienst. Hiervan zijn de tarieven in principe volledig kostendekkend. Het is niet toegestaan een meer dan kostendekkend tarief te hanteren. In Hillegom worden afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en marktgeld als rechten geheven.

In de raadsvergadering van december 2020 worden de belastingverordeningen 2021 voor de bijstelling van de tarieven voorgelegd.

ONTWIKKELINGEN/ACTUALITEIT

Belastinghervormingen

Er zijn geen verdere ontwikkelingen vernomen van de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën over de belastinghervormingen.

Financiële uitgangspunten

- Overeenkomstig de Kadernota 2021 wordt voor belastingen en retributies rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1,8 %. Voor de heffingen geldt dat een compensatie alleen aan de orde is, als deze binnen de grenzen van kostendekkendheid blijft. Voor de retributies geldt dat het uitgangspunt de 100 % kostendekkendheid is.
- Bij de berekening van de overhead wordt de maximale toegestane opslag berekend. De overhead bestaat uit de kosten voor piofach (personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting). De direct toe te rekenen kosten worden verantwoord op de taakvelden.

Kostendekkendheid

Voor het bepalen van de kostendekkendheid mogen extra comptabel de volgende zaken worden meegerekend:

a. De directe lasten van personeel HLTsamen zijn verantwoord op het taakveld. De overhead, de kosten voor leidinggevend personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting (piofach), zijn gerelateerd aan de totale lasten van de bedrijfsvoering.
b. De lasten in het prestatieveld zijn exclusief BTW. Omdat het BTW–compensatiefonds (bcf) wordt gevoed uit het Gemeentefonds, is toerekening van de BTW geoorloofd.
c. Bij de berekening van de baten wordt een derde van de kosten van het prestatieveld Straatreiniging toegerekend aan de heffing afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De kosten van straatreiniging worden mede gemaakt om het zwerfvuil te verminderen en om verstoppingen in het rioolstelsel te voorkomen.
d. Het is geoorloofd om het bedrag aan kwijtscheldingen te compenseren in het tarief.
e. De kosten, gemaakt voor inning en invordering door de gemeenschappelijke regeling Cocensus mogen worden toegerekend aan de rechten.

Overzicht lokale heffingen

In het volgende overzicht worden de opbrengsten van de lokale heffingen weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Lokale heffingen	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Onroerende zaak belasting	3.615	3.917	4.092	4.327
Precariobelasting	1.886	2.135	1.909	1.909
Overige baten (dwangbevelen)	40	41	32	32
Totaal niet bestedingsgebonden	**5.540**	**6.094**	**6.033**	**6.268**
Reinigingsheffingen	2.504	2.571	2.592	3.114
Rioolheffing	2.250	2.291	2.307	2.384
Secretarieleges	433	315	351	349
Leges bouwvergunningen	331	265	300	350
Begrafenisrechten	72	80	84	84
Rechten en Marktgelden	13	13	13	13
BIZ-rechten	66	74	0	0
Totaal gebonden aan bestedingen	**5.668**	**5.609**	**5.647**	**6.293**
Totaal	**11.209**	**11.703**	**11.680**	**12.561**

ONROEREND ZAAKBELASTINGEN

De vastgestelde WOZ-waarde vormt de grondslag voor de onroerendezaakbelastingen (OZB), de Waterschapsomslagen gebouwd en het huurwaardeforfait voor de inkomstenbelasting. De WOZ-administratie is een basisregistratie. De waarden worden op grond van de Wet WOZ jaarlijks herzien en zijn op basis van de Meicirculaire 2019 aangepast met de genoemde percentages bij het onderdeel OZB.
De marktontwikkeling bij woningen wordt, op basis van de Waarderingskamer, geschat op een stijging van 7 %. Voor niet-woningen wordt de waardeontwikkeling geschat op een waardestijging van 1 %.

De opbrengsten van de OZB voor zowel woningen als niet-woningen (eigenaren en gebruikers) zijn verhoogd met het inflatiepercentage van 1,8 %. Daarnaast worden de opbrengsten van 2018 tot en met 2021 jaarlijks verhoogd met € 126.000 ter compensatie van de wegvallende precariobelasting voor kabels en leidingen. De geraamde leegstand bij niet-woningen is over beide heffingen verdeeld, zodat de prikkel tot verhuren mede bij de eigenaren is ondergebracht. De tarieven van de OZB zijn gebaseerd op de WOZ-waarde en worden per jaar vastgesteld. Het tarief van 2021 wordt gebaseerd op de waarde per 1 januari 2020. De marktontwikkeling wordt gevolgd door Cocensus.

De ontwikkeling van de onroerendezaakbelasting tarieven van de afgelopen jaren waren:

% van de WOZ-waarde

% van de WOZ-waarde		2018	2019	2020
Woningen	Eigenaar	0,1047%	0,1022%	0,0989%
Niet-woningen	Eigenaar	0,2031%	0,2172%	0,2221%
Niet-woningen	Gebruiker	0,1444%	0,1311%	0,1344%

Bij de vaststelling van de OZB-verordening, medio december, wordt de laatste prognose van de waarde per 1 januari 2020 bepaald om zodoende een juist percentage van de heffingsmaatstaf te kunnen vaststellen en de geraamde opbrengsten, inclusief de uitgangspunten te garanderen.

PRECARIOBELASTING

Precariobelasting wordt geheven voor het innemen of gebruiken van openbare grond. De precariobelasting voor nutsnetwerken wordt afgeschaft, gemeenten hebben de mogelijkheid om deze vorm van precariobelasting tot en met het jaar 2021 te heffen. Onder de geldende overgangsregeling kan een gemeente maximaal heffen naar het tarief zoals dat gold op 10 februari 2016. Voor de gemeente Hillegom is dat een bedrag van € 4,56 per strekkende meter.

OVERIGE BATEN

Bij de inning van de achterstallige belastingen en rechten kunnen wettelijke aanmanings- en dwangbevelkosten in rekening worden gebracht.

REINIGINGSHEFFINGEN

Reinigingsheffingen bestaan uit de afvalstoffenheffing voor huisgezinnen en overige reinigingsrechten. De overige reinigingsrechten heffingen worden betaald voor het inzamelen en verwerken van afvalstoffen op de gemeentewerkplaats. De afvalstoffenheffing geldt voor huishoudens.

Door het nieuwe afvalbeleid, 'De volgende stap van Afval Naar Grondstof', zijn de kosten en baten gewijzigd. Omdat de invoering van het nieuwe afvalbeleid is vertraag, worden de Diftar-tarieven ingevoerd in 2022. De heffing van de tarieven is op zelfde manier als voorgaande jaren, dus met een tarief voor normaal en klein gebruik. Ingaande 2022 zal ook het aanbieden van restvuil variabel worden berekend en zal het vaste tarief dalen. In de technische avond van donderdag 16 juni 2020 zijn de uitgangspunten en het tarief besproken. Met de berekende tarieven zijn de reinigingsheffingen 100 % dekkend en zijn deze:

	2019		2020		2020	
	Normaal	Klein	Normaal	Klein	Normaal	Klein
Tarief	€ 278,50	€ 252,30	€ 286,50	€ 260,30	**€ 330,00**	**€ 300,00**

Het vernieuwde BBV schrijft voor dat er een duidelijk overzicht is van de kostendekking. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de afvalkosten.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekking afval		
Taakveld	**Omschrijving**	
Afval	Kosten van taakveld	2.052
	Baten van taakveld	375
	Netto kosten	2.127
	Toe te rekenen kosten	
a.	Overhead	124
b.	BTW	567
c.	Afvoeren veegafval	91
d.	Kwijtschelding	100
e.	Perceptiekosten	105
	Totale kosten	3.114
	Opbrengsten heffingen	3.114
Kostendekkingspercentage		**100%**

RIOOLHEFFING

De rioolheffing wordt geheven ter bestrijding van de kosten van de gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater). De opbrengst van de rioolheffing is gebaseerd op 100 % dekking van de kosten.

De grondslag bij woningen is gesplitst in één- en meerpersoonshuishoudens en bij niet-woningen het waterverbruik te hanteren als grondslag, verdeeld in acht schalen. Met alle (minimale) wijzigingen en de genoemde uitgangspunten is de rioolheffing 100 % dekkend en zijn de tarieven berekend op:

Woningen	2019	2020	2021
2 of meer persoonshuishoudens	€ 230,25	€ 230,25	**€ 233,60**
1 persoonshuishoudens	€ 201,25	€ 201,25	**€ 204,60**
Niet-woningen	**2019**	**2020**	**2021**
<100	€ 201,25	€ 204,25	**€ 204,60**
100-250	€ 246,25	€ 249,25	**€ 249,60**
250-500	€ 318,25	€ 321,25	**€ 321,60**
500-1000	€ 453,25	€ 456,25	**€ 456,60**
1000-2000	€ 723,25	€ 726,25	**€ 726,60**
2000-4000	€ 1.263,25	€ 1.266,25	**€ 1.266,60**
4000-6000	€ 1.983,25	€ 1.986,25	**€ 1.986,60**
>6000	€ 3.783,25	€ 3.786,25	**€ 3.786,60**
Garages/trafo's	€ 50,00	€ 50,00	**€ 50,00**

Het vernieuwde BBV schrijft voor dat er een duidelijk overzicht is van de kostendekking. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de rioolkosten.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekking Riolering		
Taakveld	**Omschrijving**	
Riolering	Kosten van het taakveld	1.657
	Baten van het taakveld	0
	Netto kosten	1.657
	Toe te rekenen kosten	
a.	Overhead	106
b.	BTW	351
c.	Afvoeren veegafval	91
d.	Kwijtschelding	78
e.	Perceptiekosten	101
	Totale kosten	2.384
	Opbrengsten heffingen	2.384
Kostendekkingspercentage		**100%**

LEGES

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de leges waar nodig verhoogd met 1,8 %. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de leges.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekkendheid leges		
Taakveld	**Omschrijving**	
Leges	Kosten van taakvelden	766
	Baten van taakvelden	0
	Netto kosten	766
	Toe te rekenen kosten	
a.	Overhead	775
b.	BTW	140
	Totale kosten	1.680
	Opbrengsten leges	349
Kostendekkendheidspercentage		**21%**

Toelichting
Onder de leges vallen de kosten van burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen en vergunningverlening APV.

LEGES BOUW

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de leges waar nodig verhoogd met 1,8 %. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de bouwleges.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekking Wonen en bouwen		
Taakveld	**Omschrijving**	
Bouw en wonen	Kosten van taakvelden	297
	Baten van taakvelden	0
	Netto kosten	297
	Toe te rekenen kosten	
a.	Overhead	417
b.	BTW	62
	Totale kosten	777
	Opbrengsten heffingen	350
Kostendekkingspercentage		**45%**

Toelichting
De omgevingsvergunningen zijn ondergebracht bij de taakvelden Dienstverlening (5.3). Handhaving is geen onderdeel van de kostendekkendheid, dit is wettelijk vastgelegd. De opbrengsten heffingen zijn de leges voor omgevingsvergunningen en welzijnstoetsing.

GRAFRECHTEN

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de rechten verhoogd met 1,8 %. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de grafrechten.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekking grafrechten		
Taakveld	**Omschrijving**	
Begraafpl.	Kosten van taakveld	81
	Baten van taakveld	3
	Netto kosten	78
	Toe te rekenen kosten	
a.	Overhead	17
e.	Perceptiekosten	1
	Totale kosten	96
	Opbrengsten heffingen	84
Kostendekkingspercentage		**88%**

Toelichting
De kosten en baten zijn verantwoord in het taakveld begraafplaatsen en crematoria.

MARKTGELDEN

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de leges verhoogd met 1,8 %. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de marktgelden.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekking		
Taakveld	**Omschrijving**	
Markt	Kosten van taakveld	30
	Baten van taakveld	0
	Netto kosten	30
	Toe te rekenen kosten	
a.	Overhead	21
	Totale kosten	51
	Opbrengsten heffingen	13
Kostendekkingspercentage		**25%**

Toelichting
Taakveld Economie en bedrijvigheid, onderdeel straatmarkten.

Verordening BI-zone 'BIZ Koopcentrum Hillegom'

Ingaande 2021 worden er geen heffingen op grond van de Experimentenwet Bedrijven Investeringszone (BI-zones) opgelegd.

KWIJTSCHELDINGEN

Aan degenen die niet in staat zijn om de een belastingaanslag te betalen, kan (op grond van de Invorderingswet 1990) gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De ministeriële Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 geeft regels over de uitvoering. Deze regeling geldt ook voor de gemeentelijke heffingen (art. 255 Gemeentewet). De gemeenteraad heeft een beperkt aantal keuzen waaronder de criteria voor de kosten van bestaan. De kwijtscheldingsnorm is bepaald op 100 % van de geldende bijstandsnorm en wordt jaarlijks met de belastingverordeningen bevestigd. Kwijtschelding kan worden verleend voor de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Waar mogelijk wordt een automatische toets voor kwijtschelding uitgevoerd. Van mensen die in een jaar kwijtschelding hebben gekregen wordt het volgend jaar getoetst of de inkomens- en vermogenssituatie is gewijzigd. Bij gelijkblijvende omstandigheden wordt dan automatisch kwijtschelding verleend.

Toegekende en ingeschatte kwijtscheldingen lokale heffingen	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Kwijtscheldingen rioolheffing	€ 75.383	€ 78.000	€ 78.000
Kwijtscheldingen afvalstoffenheffing	€ 91.923	€ 100.000	€ 100.000
Kwijtscheldingen OZB	€ 750	€ 0	€ 0
Totaal kwijtscheldingen	€ 168.057	€ 178.000	€ 178.000

WOONLASTEN

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Door het afschaffen van de precariobelasting voor kabels en leidingen in gemeentegrond per 1 januari 2022 zijn de totale kosten voor een huishouden van belang. De kosten van de aanslag precariobelastingen van de nutsbedrijven worden immers doorberekend aan de huishoudens in de gemeenten. Aangezien de kosten voor de nutsbedrijven verminderen zullen ook de lasten voor de huishoudens verminderen.

WOONLASTEN REGIO 2020

In het volgende overzicht staan de woonlasten (zonder doorberekening precariobelasting) van Hillegom en een aantal regio- en omliggende gemeenten van het afgelopen begrotingsjaar. De OZB is gebaseerd op de gemiddelde waarde van een woning per gemeente en een meerpersoonshuishouden.

Gemeente	OZB woningen	OZB niet woningen	Reinigings-heffing	Rioolheffing	Woonlasten huurder (afval en riool)	Woonlasten eigenaar OZB riool en afval
Teylingen	0,0823%	0,3000%	€ 301	€ 143	€ 444	€ 716
Katwijk	0,0875%	0,4496%	€ 316	€ 130	€ 446	€ 725
Haarlemmermeer	0,0848%	0,5473%	€ 339	€ 132	€ 471	€ 759
Hillegom	0,0989%	0,3565%	€ 287	€ 233	€ 520	€ 810
Lisse	0,1027%	0,4604%	€ 347	€ 234	€ 581	€ 843
Leiden	01282%	1,0097%	€ 351	€ 155	€ 506	€ 877
Noordwijk	0,0958%	0,2755%	€ 352	€ 186	€ 583	€ 890
Heemstede	0,0757%	0,3949%	€ 322	€ 221	€ 543	€ 965
Bloemendaal	0,1081%	0,5575%	€ 377	€ 247	€ 624	€ 1.440
Verwachte woonlasten 2021 Hillegom			€ 330	€ 234	€ 564	€ 854

Bron: Coelo

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de lokale lastendruk in de jaren 2019 tot en met 2024 opgenomen (inclusief het geraamde percentage landelijke gemiddelde stijging van de WOZ-waarde). In de berekening van de OZB is in 2021 gerekend met het geprognosticeerde tarief, het tarief kan door de jaarlijkse herwaardering nog wijzigen. De gevolgen van een gewijzigd afvalbeleid ingaande 2021 zijn meegenomen in de berekeningen van de afvalstoffenheffing.

Lokale lastendruk	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Huurder woning						
Rioolheffing	€ 230	€ 233	€ 234	€ 239	€ 241	€ 241
Afvalstoffenheffing	€ 278	€ 286	€ 330	€ 330	€ 330	€ 330
Gas- en elektrabedrijf	€ 55	€ 55	€ 55	€ 0	€ 0	€ 0
Waterleidingbedrijf	€ 31	€ 21	€ 10	€ 0	€ 0	€ 0
Totale lokale lastendruk	€ 595	€ 595	€ 629	€ 569	€ 571	€ 571
Stijging WOZ-waarde		9%	7%	0%	0%	0%
Eigenaar woning	€ 250.000	€ 272.500	€ 291.575	€ 291.575	€ 291.575	€ 291.575
Rioolheffing	€ 230	€ 233	€ 234	€ 239	€ 241	€ 241
Afvalstoffenheffing	€ 278	€ 286	€ 330	€ 330	€ 330	€ 330
OZB	€ 262	€ 270	€ 280	€ 345	€ 345	€ 345
Gas- en elektrabedrijf	€ 55	€ 55	€ 55	€ 0	€ 0	€ 0
Waterleidingbedrijf	€ 31	€ 21	€ 10	€ 0	€ 0	€ 0
Totale lokale lastendruk	€ 857	€ 865	€ 908	€ 915	€ 915	€ 915
Stijging WOZ-waarde		9%	7%	0%	0%	0%
Eigenaar woning	€ 500.000	€ 545.000	€ 583.150	€ 583.150	€ 583.150	€ 583.150
Rioolheffing	€ 230	€ 233	€ 234	€ 239	€ 241	€ 241
Afvalstoffenheffing	€ 278	€ 286	€ 330	€ 330	€ 330	€ 330
OZB	€ 524	€ 539	€ 549	€ 614	€ 614	€ 614
Gas- en elektrabedrijf	€ 55	€ 55	€ 55	€ 0	€ 0	€ 0
Waterleidingbedrijf	€ 31	€ 21	€ 10	€ 0	€ 0	€ 0
Totale lokale lastendruk	€ 1.118	€ 1.134	€ 1.186	€ 1.210	€ 1.210	€ 1.210
Stijging WOZ-waarde		2%	1%	0%	0%	0%
Eigenaar Niet-woning	€ 1.000.000	€ 1.020.000	€ 1.030.200	€ 1.030.200	€ 1.030.200	€ 1.030.200
Rioolheffing	€ 230	€ 233	€ 233	€ 239	€ 241	€ 241
Afvalstoffenheffing	€ 278	€ 286	€ 330	€ 330	€ 330	€ 330
OZB	€ 3.560	€ 3.636	€ 3.646	€ 3.711	€ 3.711	€ 3.711
Gas- en elektrabedrijf	€ 55	€ 55	€ 55	€ 0	€ 0	€ 0
Waterleidingbedrijf	€ 31	€ 21	€ 10	€ 0	€ 0	€ 0
Totale lokale lastendruk	€ 4.155	€ 4.231	€ 4.275	€ 4.280	€ 4.282	€ 4.282

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf schept inzicht in de actuele risico's en het vermogen om deze risico's op te kunnen vangen. De grondslag van deze paragraaf is vastgelegd in artikel 11 van het BBV.

Inleiding en Achtergrond

Hillegom omschrijft een risico als een onzekere gebeurtenis die effect heeft op het kunnen behalen van een doelstelling. Een risico onderscheidt zich van een probleem omdat een probleem een zekerheid is. Risico's kunnen zowel intern als extern zijn.

Door te sturen op risico's in relatie tot doelstellingen is Hillegom beter in staat om haar doelen te verwezenlijken met de beschikbare middelen. Bij het aangaan van risico's worden onderstaande vier vragen in acht genomen:

- Wat willen wij bereiken?
- Wat is daarbij onzeker (voor wie)?
- Wat ga wij doen (voor wie)?
- Hoeveel risico is aanvaardbaar*?

**Ten aanzien van de hoeveelheid aanvaardbaar risico is het voorlopige uitgangspunt gekozen dat de (netto) kans maal (netto) impact van de risico's per programma totaal niet groter mogen zijn dan 5% van het programmabudget (gecorrigeerd voor uitgaven aan verbonden partijen) tenzij hier een door het college goedgekeurde onderbouwing aan ten grondslag ligt. De uitgangspunt zal formeel worden vastgesteld wanneer er voldoende ervaring is opgedaan met de herziene methodiek van risicoberekening. In het huidige begrotingsjaar is nog geen goedkeuring vereist.*

Het beperken van risico is geen doel op zich. Zonder risico's te nemen kan Hillegom geen invulling geven aan haar maatschappelijke missie. Volledige controle vereist immers oneindig budget. De kern van bovengenoemde vragen is om een gedegen afweging te maken tussen effectiviteit en efficiency.

Het sturen op risico's in relatie tot doelstellingen is een ontwikkeling binnen Hillegom die zich de komende jaren verder zal uitbreiden. In het huidige begrotingsjaar ligt de nadruk op het inventariseren en beheren van de strategische risico's per programma. Hierbij wordt gekeken naar de netto risico's. Dit zijn de risico's na het inrichten van de beheersmaatregelen. De operationele risico's binnen het ambtelijk apparaat (HLTsamen) komen terug in de risico's ten aanzien van verbonden partijen. In de komende jaren zal een grotere nadruk worden gelegd op risicobewustzijn op zowel strategisch als operationeel niveau. De huidige opzet ten aanzien van risicomanagement is weergegeven in onderstaand figuur.

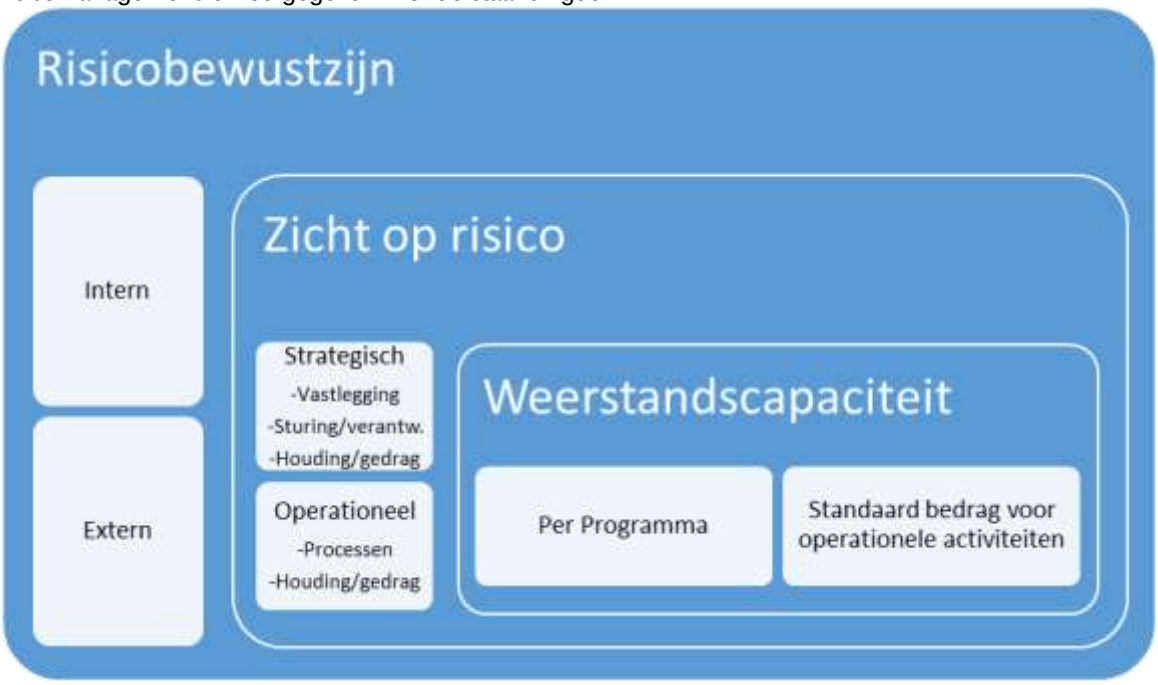

Omvang Risico en Weerstandscapaciteit

De omvang van het risico is berekend door per programma inzichtelijk te maken wat de belangrijkste strategische risico's (zie inleiding en achtergrond) zijn, hoe groot de kan wordt ingeschat dat het risico zich door de jaren heen zal voordoen en hoe groot de impact (in euro) naar inschatting zal zijn wanneer dit plaatsvindt. De kans maal de impact is het risicobedrag dat wordt toegevoegd aan het benodigde weerstandsvermogen.

Bij het inschatten van kans en impact wordt rekening gehouden met de beheersmaatregelen die zijn getroffen (of worden getroffen) om het risico en/of de impact te verkleinen, bijvoorbeeld een verzekering om de schade na een brand te beperken. Op deze manier wordt het netto risicobedrag berekend.

De risico's zijn geïnventariseerd door de managers die sturen op beheersing van het risico en de daarmee verbonden doelstellingen. Bij het inschatten van kans en impact hebben zij kunnen kiezen tussen het gebruik een standaard tabel voor kans en impact of het maken van eigen beoordeling.

Toelichting Omvang Risico

Programma	Catergorie	Risico	Toelichting Impact	Aandeel
Vitaliteit	Bedrijfsrisico	Leerlingenvervoer wordt niet conform contract geleverd.	Dit resulteert in juridische stappen met als doel de dienstverlening weer op peil te brengen.	€ 16.000
Vitaliteit	Open einde regelingen	Stijging van de vraag naar zorg en ondersteuning binnen open-einde-reglingen.	Dit resulteert in een toename van niet begrote kosten	€ 225.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Bouwleges kunnen onvoldoende onderbouwd.	Dit kan resulteren in claims door burgers en bedrijven. Als de onderbouwing niet blijkt te kloppen mogen in 2020 geen leges worden gevorderd. Totale schade is dan de geraamde opbrengst voor omgevingsleges	€ 34.000
Leefomgeving	Grond-exploitatie	Het begrote volume aan bouwleges kan niet geint worden doordat projecten doorschuiven naar volgende boekjaren.	Dit kan resulteren in een dekkingstekort in de begroting.	€ 34.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Implementatie van de omgevingswet en de wet kwaliteitsborging loopt vertraging op.	Dit kan veroorzaakt worden door mismatch in kennis, vaardigheden en cultuur. Dit resulteert in extra kosten voor inhuur en begeleiding.	€ 56.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	De inventarisatie van kapitaalgoederen is onvolledig.	De oorzaak hiervan is uitbesteding en onvoldoende vastlegging van kennis. Het gevolg hiervan is dat kapitaalgoederen onvoorzien onderhoud nodig hebben. Kapitaalgoederen zijn kostbaar, herstel is vaak kostbaar.	€ 7.000
Leefomgeving	Juridisch risico	Een bestuurlijke maatregel is gebaseerd op een foute beoordeling.	Als uit de juridische procedure blijkt dat een bestuurlijke maatregel ten onrechte is opgelegd kan dit leiden tot een schadeclaim.	€ 7.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Schade door vandalisme is groter dan voorzien en is niet verzekerd.	De gemeente is verzekerd tegen brand,- storm-, vliegtuig- en inbraakschade voor gebouwen. Schades door vandalisme zijn voor rekening van de gemeente. Het risico bestaat dat bij onderverzekering een lager bedrag wordt uitgekeerd dan de werkelijke schade. De verzekerde waarden van de gebouwen zijn volgens de polissen geindexeerd. Periodiek wordt de juistheid daarvan bezien door taxaties. De gemeente heeft budgetten voor vandalisme opgenomen. Tot op heden zijn deze budgetten toereikend.	€ 7.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Ziekten en plagen in de buitenruimte nemen toe door o.a. klimaatverandering.	We zien steeds meer ziekten en plagen in de buitenruimte ontstaan waartegen we maatregelen moeten nemen. Essentaksterfte, Kastanjebloedingsziekte, Eikenprocessierups. Hierdoor moeten vaker onvoorziene kosten worden gemaakt om de negatieve gevolgen hiervan te bestrijden.	€ 28.000

Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Versneld vervangen of groot onderhoud uitvoeren door wijzigingen in o.a. het klimaat	Het klimaat is aan het veranderen daarbij ontstaat de kans dat de huidige inrichting niet meer voldoet of sneller slijt dan voorzien.	€ 79.000
Bestuur & Ondersteuning	Bedrijfsrisico	De publieke opinie ten aanzien van HLTsamen of de gemeenten wordt negatief beinvloed.	De oorzaken hiervoor zijn divers en onvoorspelbaar. Dit resulteert in imagoschade en additionele kosten voor communicatiemiddelen en woordvoering.	€ 34.000
Bestuur & Ondersteuning	Bedrijfsrisico	Politieke agenda kan niet geheel worden uitgevoerd vanwege vroegtijdig vertrek bestuurder	Dit kan resulteren in vertraging van de politieke agenda en additionele kosten voor wachtgeld. Bij het financieel maken van dit risico is enkel rekening gehouden met het aspect wachtgeld. Het jaarsalaris van een wethouder exclusief werkgeverlasten is afhankelijk van het aantal resterende maanden in het jaar.	€ 27.000
Bestuur & Ondersteuning	Bedrijfsrisico	Participatietrajecten wekken vertrouwen dat onvoldoende kan worden waargemaakt.	Dit resulteert in imagoschade en additionele communicatieinspanningen. Kosten verbonden aan communicatie gericht op het managen van verwachtingen en het herstellen/beperken van imagoschade.	€ 6.000
Bestuur & Ondersteuning	Bedrijfsrisico	Tussenevaluatie van HLTsamen geeft aanleiding tot nader onderzoek.	Dit resulteert in additionele kosten van onderzoeksbureau en communicatie.	€ 16.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Risico als gevolg van operationele tegenvallers.		€ 17.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	De borging van projecten (projectmatig werken) vindt onvoldoende plaats.	De oorzaak hiervan is tijd (afhankelijkheid van andere projecten) kennis en cultuur. Dit resulteert in kwaliteitsproblemen en herstelwerkzaamheden.	€ 7.000
Overkoepelend Risico	Algemene uitkeringen	Ontwikkeling gemeentefonds	Risico dat de bestaande verdeelmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd	€ 79.000
Overkoepelend Risico	Juridisch risico	Procedurefouten bij aanbestedingen	Bij een gerechtelijke procedure kan de gemeente veroordeeld worden tot het betalen van de financiele schade. Tevens kan achteraf blijken dat de aanbesteding niet op rechtmatige wijze heeft plaats gevonden	€ 28.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Hogere uitgaven en lagere inkomsten vanwege diverse corona-maatregelen	Onzekerheid welke compensatie wij ontvangen in relatie tot de noodmaatregelen en of deze compensatie voldoende is om alle extra kosten te dekken.	€ 225.000
Financiering & Garantie	Bedrijfsrisico	Risico dat geborgde tegenpartijen stoppen met betalen waardoor leningen niet of deels terugbetaald worden.	Dit heeft een negatief effect op de exploitatieruimte van de gemeente.	€ 1.000
Financiering & Garantie	Bedrijfsrisico	Risico dat directe tegenpartijen stoppen met betalen waardoor leningen niet of deels terugbetaald worden.	Dit heeft een negatief effect op de exploitatieruimte van de gemeente.	€ 284.000
Verbonden partijen	Bedrijfsrisico	Risico's in de bedrijfsvoering van een verbonden partij.	Hierdoor is de verbonden partij onvoldoende in staat om haar opdracht uit te voeren en/of schade (euro) wordt doorbrekend aan de gemeente.	€ 1.063.000
				€ 2.280.000

Op basis van bovengenoemde risico-inventarisatie is gebleken dat de omvang van het netto risico van Hillegom € 2.280.000 bedraagt. Dit bedrag zal als ondergrens worden gehanteerd voor de omvang van de incidentele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit kan worden ingezet om niet geraamde (onvoorziene) lasten van substantiële aard mee te dekken. De structurele weerstandscapaciteit geeft de omvang van de maximale ruimte om de belastingen te verhogen om structurele lasten mee te dragen.

Omvang weerstandscapaciteit Hillegom

	rek.2018	rek. 2019	begr. 2020	begr. 2021	begr. 2022	begr. 2023	begr. 2024
Totaal van de risico's	1.200	1.525	1.460	2.280	2.280	2.280	2.280
Weerstandscapaciteit:							
Algemene reserve	50.592	40.714	38.208	36.419	35.277	35.260	35.260
Stille reserve	-	-	-	-	-	-	-
Vastgestelde buffer van de algemene reserve	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
onbenutte belastingcapaciteit	2.292	2.393	2.728	2.602	2.102	2.102	2.102
Totaal van de weerstandscapaciteit	46.884	37.107	34.936	33.021	31.379	31.362	31.362
Ratio weerstandsvermogen	39,1	24,3	23,9	14,5	13,8	13,8	13,8

Wij maken gebruiken van de waarderingstabel opgesteld door het Nederlands Adviesbureau voor risicomanagement. De minimale ratio is 1,4 < x < 2. Hoe hoger de ratio, hoe beter de gemeente in staat is om risico's op te kunnen vangen.

Financiële kengetallen

Financiele kengetallen	rek. 2018	rek. 2019	begr. 2020	begr. 2021	begr. 2022	begr. 2023	begr. 2024
Netto schuldquote	6,5%	8,5%	53,0%	43,1%	49,2%	56,3%	57,6%
Netto schuldpositie gecorrigeerd voor verstrekte len.	-22,3%	-10,5%	34,1%	25,7%	31,3%	37,0%	38,3%
Solvabiliteit	77,8%	76,5%	59,6%	60,5%	57,4%	55,4%	54,2%
Grondexploitatie	4,6%	7,2%	4,1%	-0,4%	-6,2%	-3,2%	0,4%
Structurele exploitatieruimte	1,0%	3,6%	2,0%	3,2%	-1,5%	-2,1%	-1,5%
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor	104,0%	107,1%	110,1%	109,9%	109,9%	109,9%	109,9%

Toelichting van de financiële kengetallen

Netto schuldquote

bedragen x € 1.000

Netto schuldquote		rek.2018	rek. 2019	begr. 2020	begr. 2021	begr. 2022	begr. 2023	begr. 2024
Vaste schulden	+	-	-	22.000	18.000	22.000	22.000	22.000
Netto vlottende schuld	+	9.696	10.039	7.083	8.942	7.437	8.979	9.738
Overlopende passiva	+	4.519	4.316	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
Financiele activa (uitzettingen > 1 jaar)	-	-	-	-	-	-	-	-
Uitzettingen < 1 jaar	-	6.184	8.096	5.600	6.500	6.500	6.500	6.500
Liquide middelen	-	866	303	500	500	500	500	500
Overlopende activa	-	4.145	1.734	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal		3.020	4.222	26.483	23.442	25.937	27.479	28.238
Totale baten, excl. mutaties reserves		46.724	49.730	49.939	54.359	52.705	48.766	49.013
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		6,5%	8,5%	53,0%	43,1%	49,2%	56,3%	57,6%

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Overigens hanteert de VNG een signaalwaarde van 100%, waarboven waakzaamheid is geboden. Een netto schuldquote van hoger dan 130% is een indicatie voor een te hoge schuld. Hillegom zit hier aanzienlijk onder.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

bedragen x € 1.000

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen		rek.2018	rek. 2019	begr. 2020	begr. 2021	begr. 2022	begr. 2023	begr. 2024
Vaste schulden	+	-	-	22.000	18.000	22.000	22.000	22.000
Netto vlottende schuld	+	9.696	10.039	7.083	8.942	7.437	8.979	9.738
Overlopende passiva	+	4.519	4.316	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
Financiele activa	-	13.443	9.449	9.443	9.449	9.449	9.449	9.449
Uitzettingen < 1 jaar	-	6.184	8.096	5.600	6.500	6.500	6.500	6.500
Liquide middelen	-	866	303	500	500	500	500	500
Overlopende activa	-	4.145	1.734	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal		-10.423	-5.227	17.040	13.993	16.488	18.030	18.789
Totale baten, excl. mutaties reserves		46.724	49.730	49.939	54.359	52.705	48.766	49.013
Netto schuldquote gecorrigeerd		-22,3%	-10,5%	34,1%	25,7%	31,3%	37,0%	38,3%

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Solvabiliteitsratio

bedragen x € 1.000

Solvabiliteitsratio	rek.2018	rek. 2019	begr. 2020	begr. 2021	begr. 2022	begr. 2023	begr. 2024
Eigen vermogen	62.383	62.023	55.120	55.060	51.734	49.816	48.410
Balanstotaal	80.217	81.085	92.557	90.937	90.101	89.900	89.383
Solvabiliteit (ev/balanstotaal)	77,8%	76,5%	59,6%	60,5%	57,4%	55,4%	54,2%

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen en in hoeverre de gemeente aan de financiële verplichtingen kan voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het eventuele resultaat uit het overzicht baten en lasten.
Met een solvabiliteit van 60,5% steekt Hillegom gunstig af in vergelijking met de gemiddelde gemeente.

Grondexploitatie

bedragen x € 1.000

Grondexploitatie	rek.2018	rek. 2019	begr. 2020	begr. 2021	begr. 2022	begr. 2023	begr. 2024
Totaal activa niet in exploitatie genomen bouwgr.	-	-	-	-	-	-	-
Totaal activa bouwgronden in exploitatie	2.126	3.581	2.066	-211	-3.277	-1.537	203
Totaal baten exclusief mutaties van reserves	46.724	49.730	49.939	54.359	52.705	48.766	49.013
Kengetal grondexploitatie	4,6%	7,2%	4,1%	-0,4%	-6,2%	-3,2%	0,4%

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld.
De voorraden bouwgrond (inclusief bouwgrond in exploitatie en overige voorraden) kunnen als een aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt. Dat levert het kengetal de *voorraadquote* op. De gemeente heeft naar verwachting geen bouwgronden in exploitatie per 1 januari 2021.

Structurele exploitatieruimte

bedragen x € 1.000

Structurele exploitatieruimte		rek. 2018	rek. 2019	begr. 2020	begr. 2021	begr. 2022	begr. 2023	begr. 2024
Totale structurele lasten	A	46.556	48.250	50.156	54.255	54.903	51.389	51.380
Totale structurele baten	B	46.027	49.033	49.914	54.163	52.541	48.766	49.013
Totale structurele toevoegingen aan de reserves	C	2	2	3	3	3	-	-
Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	D	1.011	1.011	1.246	1.855	1.597	1.609	1.640
Totale baten, excl. mutaties reserves	E	46.724	49.730	49.939	54.359	52.705	48.766	49.013
Structurele expl.ruimte ((B-A)+(D-C))/(E) x 100%		1,0%	3,6%	2,0%	3,2%	-1,5%	-2,1%	-1,5%

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Samenhang kengetallen

De kengetallen moeten in samenhang worden bezien. Wanneer bijvoorbeeld de grondexploitatie niet bijdraagt aan vermindering van de schuldpositie en de structurele exploitatieruimte negatief is, geeft het kengetal belastingcapaciteit inzicht in de mogelijkheid tot hogere baten.

De rente op de schulden krijgt de gemeente voor een deel terug via de uitgeleende gelden. Met de aflossingen op deze uitgeleende gelden kunnen de schulden worden afgelost. Voor het bedrag aan uitgeleende gelden veroorzaken de schulden per saldo geen lasten op de exploitatie.

De uitgeleende gelden kunnen als een aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt. Dat levert het kengetal de *uitleenquote* op. Deze *uitleenquote* laat zich makkelijk verrekenen met de *netto schuldquote* door hem simpelweg er van af te trekken. Wel wordt een risico op deze uitgeleende gelden gelopen. Het is de reden om ze apart van de *netto schuldquote* te houden. Daarbij zijn het geen vrije middelen die behoren tot het werkkapitaal, maar geldmiddelen die zijn ingezet voor de publieke taak.

Bij de voorraden bouwgrond wordt onder normale condities de rente van de financiering voor de aankoop bijgeschreven bij de voorraad (BIE'S). De rente drukt zodoende niet op de exploitatie. Bij de verkoop van de kavels worden de rentekosten van deze schulden goed gemaakt. En ook worden met de verkoopopbrengst de leningen afgelost of neemt de behoefte om nieuwe geldleningen aan te trekken af. De schulden aangegaan voor de aankoop van bouwgrond veroorzaken bij een winstgevend bouwplan per saldo geen lasten op de exploitatie.

Ook de *voorraadquote* laat zich makkelijk verrekenen met de *netto schuldquote* door hem simpelweg er van af te trekken. Door de *uitleenquote* en de *voorraadquote* van de *netto schuldquote* af te trekken krijg je de schuld die werkelijk op de exploitatie drukt.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf wordt het beleidskader betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen weergegeven. Het gewenste onderhoudsniveau, de financiële consequenties van het beleidskader evenals de vertaling ervan in de begroting zijn van belang. De gemeente Hillegom kent de volgende kapitaalgoederen: wegen, openbare verlichting, straatmeubilair/bebording/wegbewijzering, water, bruggen, duikers en overige kunstwerken, groen, riolering en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de jaarlijkse lasten die rechtstreeks op de exploitatie drukken.

De gemeente Hillegom wil een extra impuls geven aan het groen in de openbare ruimte. Hiervoor zijn de bedragen in de exploitatie de komende jaren al verhoogd. Gezien de beperkte financiële ruimte in de komende jaren en om een sluitende begroting te krijgen wordt de vervanging van bomen (het cyclisch vervangen van groen) uit de exploitatie gehaald en aangemerkt als investering(project) met een afschrijvingsduur van 45 jaar. Deze bedragen worden dus opgenomen als investering (op jaarbasis € 131.000,-) vanaf 2021 t/m 2024.

Voor het beheer van wegen geldt dezelfde systematiek als voor het cyclisch vervangen van groen. Het jaarlijks exploitatiebudget op wegen wordt vanaf 2021 verlaagd met € 227.000. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de bestaande investeringen voor reconstructies van wegen voor de jaren 2021 t/ 2024. Hiermee komt de nieuwe raming voor reconstructies wegen op € 647.000,- voor de jaren 2021 t/m 2024.

Voor het in stand houden van kapitaalgoederen wordt in de gemeente Hillegom gebruik gemaakt van beheerplannen. In dergelijke plannen wordt het gewenste kwaliteitsniveau van de voorzieningen vastgelegd. Op basis daarvan wordt een meerjarig onderhoudsplan opgesteld met de daarbij behorende financiële consequenties. De beheerplannen zijn financieel vertaald in de begroting.

Welke ontwikkelingen spelen er?

- Vanwege de Europese kaderrichtlijn Water moeten er in de toekomst meer natuurlijke oevers komen. Het beheer moeten we hierop afstemmen.
- Integraal en duurzaam inrichten en beheren van de openbare ruimte wordt verder ontwikkeld. Duurzame oplossingen zijn steeds vaker mogelijk.

Wat willen we bereiken?

We willen onze kapitaalgoederen goed en duurzaam beheren. Goed onderhouden kapitaalgoederen dragen bij aan een positieve beleving door onze bewoners en aan draagvlak voor het realiseren van de uitvoeringsprogramma's. Het niveau van onderhoud is vastgelegd in beleid. Om grote wisselingen in de exploitatie te voorkomen, werken we onder andere met onderhoudsvoorzieningen. Daaraan voegen we jaarlijks een vast bedrag toe. De uitname kan per jaar verschillen. Met duurzaam beheer en onderhoud streven we naar een minimaal negatief effect op het milieu.

Straatmeubilair, bebording en wegbewijzering	
Naam beleidsplan	-
Vastgesteld	-
Looptijd	-
Actualisatie	2020
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam beheer- en onderhoudsplannen	-
Looptijd	-
Actualisatie	2020
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Er wordt op dit moment gewerkt aan een uitvoeringsprogramma straatmeubilair en een beheerplan straatmeubilair. Dit programma wordt in 2020 / 2021 aan het college aangeboden.

Onderwerp					
(x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Investeringsbedragen	-	-	-	-	-
Bedragen t.l.v. exploitatie	36	37	38	39	40

Uitvoering in 2021 (omschrijving activiteit)
- Uitvoeringsplan straatmeubilair definitief maken - Beheerplan straatmeubilair definitief maken - Al het straatmeubilair is in kaart gebracht - Een saneringsvoorstel verkeersborden wordt uitgewerkt - Een honden uitlaatplaats aan de Hillinenweg is voorzien van een hekwerk

Uitvoering in 2021 (omschrijving activiteit)
- Vast laten stellen uitvoeringsplan straatmeubilair - Uitvoering geven aan het beheerplan straatmeubilair - Jaarlijkse inspectie en jaarlijks onderhoud NBd wegbewijzering - Beheer en onderhoud openbare watertappunten - Saneringen verkeersborden uitvoeren

Gemeentelijke gebouwen en objecten	
Naam beleidsplan	Meerjaren Onderhouds Plan 2017-2036
Vastgesteld	2017
Looptijd	-
Actualisatie	-
Vastgesteld kwaliteitsniveau	-
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Meerjaren Onderhouds Plan 2017-2036
Looptijd	2017-2036
Actualisatie	2021
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening groot onderhoud gebouwen Voorziening Groot onderhoud brede school Elsbroek

Voorziening groot onderhoud gebouwen				
(x € 1.000)	2021	2022	2022	2024
Stand per 1 januari	834	825	750	668
Storting	265	265	265	265
Uitname	274	340	347	347
Stand per 31 december	825	750	668	587
Voorziening groot onderhoud brede school Elsbroek				
(x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Stand per 1 januari	94	94	94	94
Storting	5	5	5	5
Uitname	5	5	5	5
Stand per 31 december	94	94	94	94

Uitvoering in 2021
Kleinschalig en groot planmatig onderhoud aan diverse gebouwen

Sportcomplex de Vosse	
Naam beleidsplan	Meerjaren onderhoudsplan sportcomplex de Vosse
Vastgesteld	2017
Looptijd	-
Actualisatie	-
Vastgesteld kwaliteitsniveau	-
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Meerjaren onderhoudsplan sportcomplex de Vosse
Looptijd	2017-2036
Actualisatie	2021
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening sportcomplex de Vosse

Voorziening zwembad				
(x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Stand per 1 januari	620	654	576	572
Storting	132	132	132	132
Uitname	98	210	136	136
Stand per 31 december	654	576	572	568

Uitvoering in 2021 (omschrijving activiteit)
Vervangen sportvloer

Riolering	
Naam beleidsplan	Verbreed gemeentelijk rioleringsplan Hillegom
Vastgesteld	2016
Looptijd	2016 - 2020
Actualisatie	2020
Vastgesteld kwaliteitsniveau	n.v.t.
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Operationeel plan
Looptijd	2020 - 2024
Actualisatie	2021
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening vervanging riolering

Uitvoering in 2021
Rioolrenovaties diversen
Renovatie en vervanging rioolgemalen
Structurele reiniging en onderhoud
Afkoppelen hemelwater Pieter van Eyckheem
Optimalisatie riolering Maerten Trompstraat

Toelichting:

Het onderhoud van de riolering voeren we uit op basis van het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020 (vGRP).

Het huidige gemeentelijk rioleringsplan heeft een looptijd tot en met 2020 en moet geactualiseerd worden. In 2020 wordt er een nieuw gemeentelijk rioleringsplan opgesteld voor de periode 2021 t/m 2025. Het gemeentelijk rioleringsplan omvat het gemeentelijk beleid ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater. Met het plan liggen voor de komende periode het gemeentelijk beleid, de te volgen strategie en de financiële consequenties vast. Op basis van de financiële consequenties wordt de hoogte van de rioolheffing bepaald.

Groen	
Naam beleidsplan	Groenbeleidsplan 2014-2023
Vastgesteld	2015
Looptijd	2014-2023
Actualisatie	2023
Vastgesteld kwaliteitsniveau	-
Naam beheer- en onderhoudsplannen	-
Looptijd	-
Actualisatie	-
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	-
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Onderwerp				
(x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Investeringsbedragen	150	150	150	150

Onderwerp							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bomen (aantal)	9.130	9.150	9.150	nb	nb	nb	nb

Uitvoering in 2021 (omschrijving activiteit)

Onderhoud:
De uitvoering zal steeds meer gericht gaan worden op ecologisch beheer wat de biodiversiteit van zowel planten als insecten zal bevorderen. Zo gaan we testen met sinusbeheer om zo de omstandigheden van insecten en met name vlinders zo goed mogelijk te krijgen.

Ziekte en Plagen:
In 2019 werd voor het eerst in Hillegom nesten van de eikenprocessierups in een paar bomen waargenomen en is dit aantal in 2020 iets toegenomen. De verwachting is dat de opmars van de eikenprocessierups in Hillegom gestaag zal doorzetten. Bestrijding vind plaats door het wegzuigen van de nesten uit de bomen.

Om de rups tegen te gaan hebben we in 2020 nestkasten opgehangen op locaties waar vorig jaar de eikenprocessierupsen zijn waargenomen en zullen we ook in 2021 meer nestkasten gaan ophangen. Op de lange termijn streven wij naar een natuurlijke balans. Dit doen we door, naast nestkasten op te hangen, bermen ecologisch te maaien en in te zaaien om zodoende het aantal plantensoorten in een gebied weer te laten toenemen. Hierdoor worden natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups aangetrokken, deze dragen bij aan het herstellen van de natuurlijke balans. Ten slotte streven wij naar meer diversiteit in het bomenbestand.

De (preventieve) bestrijding van de eikenprocessierups zal de komende jaren naar verwachting steeds intensiever worden wat dan ook financiële gevolgen zal hebben.

Toelichting:
Het groenbeleidsplan 2014-2023 is de basis voor het huidig groenonderhoud.
De extra middelen in het groen die beschikbaar zijn gesteld worden ingezet voor vervangingen, groenrenovaties en extra biodiversiteit. De besteding van deze middelen past binnen het bestaande beleidsplan.

De gemeente Hillegom wil een extra impuls geven aan het groen in de openbare ruimte. Hiervoor zijn de bedragen in de exploitatie de komende jaren al verhoogd. Gezien de beperkte financiële ruimte in de komende jaren en om een sluitende begroting te krijgen wordt de vervanging van bomen (het cyclisch vervangen van groen) uit de exploitatie gehaald en aangemerkt als investering(project) met een afschrijvingsduur van 45 jaar. Deze bedragen worden dus opgenomen als investering (op jaarbasis € 150.000,-) vanaf 2021 t/m 2024. De jaarlijkse kapitaallasten betekenen een kleine verhoging van de exploitatielasten met € 3.350,- op jaarbasis.

Wegen	
Naam beleidsplan	Beleidsplan onderhoud wegen 2015-2019
Vastgesteld	2015
Looptijd	2015-2019
Actualisatie	2020
Vastgesteld kwaliteitsniveau	-
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Meerjarenplanning groot onderhoud wegen Hillegom
Looptijd	2 jaar
Actualisatie	Jaarlijks
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Onderwerp				(x € 1.000)
	2021	2022	2023	2024
Investeringsbedragen				
Reconstructie wegen (groot onderhoud)	658	658	658	658
Voet-/fietsbrug Oosteinderlaan/Bethlehemlaan	120			
Bedragen t.l.v. exploitatie	1164	940	910	910

Uitvoering in 2021 (omschrijving activiteit)
Grootschalig onderhoud bermen
Groot onderhoud elementen (door heel Hillegom)
Groot onderhoud asfalt
Belijning
Klein onderhoud elementen

Toelichting:

Het onderhoud van de wegen voeren we uit op basis van het Beleidsplan Wegen 2015-2019.

Het huidige wegenbeleidsplan heeft een looptijd tot en met 2019 en is in 2020 geactualiseerd.
Het nieuwe beleidsplan wegen is opgesteld voor de periode 2020 t/m 2024. Het beleidsplan wegen omvat het gemeentelijk wegbeleid. Het plan legt een bestuurlijke, beheersmatige en financiële basis voor het wegbeheer in de komende vijf jaar. Met het plan liggen het gemeentelijk beleid , de te volgen strategie en de financiële consequenties vast,

Het jaarlijks exploitatiebudget op wegen wordt vanaf 2021 verlaagd met € 200.000. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de bestaande investeringen voor reconstructies van wegen voor de jaren 2021 t/ 2024. Hiermee komt de nieuwe raming voor reconstructies wegen op € 631.000,- voor de jaren 2021 t/m 2024.

Speelplaatsen	
Naam Beleidsplan	Speelbeleid Hillegom 2003 - 2012
Vastgesteld	2003
Looptijd	2010-2012
Actualisatie	2020
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Vervangingsplan spelen
Looptijd	Wordt jaarlijks herzien door de beheerder op basis van inspectiegegevens.
Actualisatie	2020
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Ja, Er wordt een uitvoeringsprogramma aan het college aangeboden. In dit programma wordt een voorstel gedaan om de achterstand in onderhoud in te halen.
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Onderwerp					
(x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Investeringsbedragen	-	123	95	97	99
Exploitatiebedragen	130	35	35	35	35
Exploitatiebedrag (uitvoeren achterstallig onderhoud)	-	95	-	-	-
Exploitatiebedrag (Verwijderen speelplaatsen)	-	36	12	3	18

Uitvoering in 2021 (omschrijving activiteit)

- Herinrichten van speelplaatsen op basis van het vervangingsplan spelen
- Hoofdinspectie uit laten voeren
- Actualiseren van de plattegrond met speelplaatsen
- Uitvoeren van groot onderhoud
- Uitvoeren van achterstallig onderhoud
- Het verwijderen van oude speelplaatsen conform het uitvoeringsprogramma (nog door het college en de raad vast te stellen

Openbare verlichting	
Naam beleidsplan	Beleidsplan openbare verlichting 2019-2023
Vastgesteld	2019
Looptijd	2019-2023
Actualisatie	2023
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Voldoen aan het Nationaal Energieakkoord 2030
Naam beheers- en onderhoudsplannen	Beheer- en uitvoeringsplan Openbare verlichting
Looptijd	2019-2023
Actualisatie	2023
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee.
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Onderwerp				
(x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Investeringsbedragen	205	205	205	205
Bedragen t.l.v. exploitatie	83	83	83	83

Exploitatie:
Onderhoud: € 78.000,-.
Bijdrage aan adviezen door derden: € 5.000,-.

Onderwerp							
	2020	2021	2022	2023	2024		
Lichtmasten(aantal)	4.500	4.600	4.700	4.800	4.900		

Uitvoering in 2021 (omschrijving activiteit)

Investering:
Op basis van het beleidsplan wordt ieder jaar een deel van de openbare verlichting vervangen door led-verlichting met als doel om in 2030 t.o.v. 2013 50% energie te besparen. In 2030 is dan alles led-verlichting.

Civiele kunstwerken	
Naam beleidsplan	Beheerbeleidsplan civiele kunstwerken 2020-2024
Vastgesteld	2020
Looptijd	2020-2024
Actualisatie	2024
Vastgesteld kwaliteitsniveau	-
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Opgenomen in Kunstwerkenbeleidsplan
Looptijd	-
Actualisatie	2024
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening groot onderhoud civiele kunstwerken

Onderwerp				
(x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Investeringsbedragen	100	10	0	100
Bedragen t.l.v. voorziening	19	24	12	12
Bedragen t.l.v. exploitatie	66	66	66	66

Voorziening Kunstwerken				
(x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Stand per 1 januari	37	55	68	93
Storting	37	37	37	37
Uitname	19	24	12	12
Stand per 31 december	55	68	93	118

Exploitatie:
Groot onderhoud: € 37.000,- (storting voorziening)
Bijdrage adviezen door derden: € 20.000,-
Overige goederen en diensten € 25.000,- (onderhoudscontract Hillinenbrug)

Onderwerp							
(Aantal)	2020	2021	2022	2023	2024		
Civiele kunstwerken	122	123	124	125	126		

Uitvoering in 2021 (omschrijving activiteit)

In 2020 is het nieuwe Beleidsplan Civiele Kunstwerken 2020-2024 vast gesteld dat kaders omvat voor de borging van het juiste onderhoudsniveau en inzicht geeft in de benodigde financiële middelen om het beheer van de civiele kunstwerken de komende jaren te kunnen uitvoeren.

Investering:
In 2021 wordt de brug aan de Zuider Leidsevaart vervangen door een duikerconstructie (€ 100.000,-). In 2020 is voor het vervangen van de brug in de Noordelaan € 210.000,- beschikbaar gesteld. De uitvoering hiervan vindt mogelijk in 2021 plaats. Dit is afhankelijk van RO-ontwikkelingen.

Baggeren	
Naam beleidsplan	Baggerplan en -programma
Vastgesteld	2015
Looptijd	2015-2024
Actualisatie	2020
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Voldoen aan de dwarsprofielen die zijn opgenomen in de legger (diepte en talud onder water) Hoogheemraadschap
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Baggerplan en -programma
Looptijd	2015-2024
Actualisatie	2020
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	-
Naam voorziening/reserve	-

Onderwerp				
(x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Bedragen t.l.v. exploitatie	109	109	109	109

Uitvoering in 2020 (omschrijving activiteit)

Bij het opstellen van het integrale waterbeheerplan 2020-2024 zal baggeren onderdeel zijn van de scope. Het goed onderhouden van de watergangen conform de legger Hoogheemraadschap van Rijnland, is essentieel voor snelle afvoer van te veel hemelwater en biedt meer waterberging voor de langere droge periode(n).

Paragraaf Financiering

Inleiding

De financieringsfunctie dient uitsluitend de publieke taak. Het beleid valt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). Centraal in deze wet staan transparantie en risicobeheersing. Om inzicht te geven in de manier waarop de gemeente dit doet en een beeld te geven van de stand van zaken gaan we in deze paragraaf in op de ontwikkelingen rond de gemeentelijke financiering, het te voeren beleid op dit gebied en de risico's die we daarbij lopen.
Het treasurystatuut is verankerd in artikel 15 van de Financiële beheersverordening 2014 en bevat de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten.

Welke ontwikkelingen spelen er?

Rente ontwikkelingen

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft in maart 2016 de herfinancieringsrente verlaagd naar 0,00%. Momenteel (augustus 2020) bedraagt de geldmarktrente voor aan te trekken driemaands kasgeldleningen -0,10% (te ontvangen). Het tarief voor negatieve saldi op de rekening-courant (rood staan) is 2,45% (te betalen). De vergoedingen bij het schatkistbankieren staan op 0,00%. De kapitaalmarktrente voor aan te trekken leningen voor looptijden van 5 en 10 jaar zonder renteherziening bedraagt momenteel resp. -0,1% en 0,07%. De verwachting is dat deze rentetarieven voorlopig ongeveer op dit niveau zullen blijven. Substantiële rentestijgingen worden niet verwacht, vooral omdat de inflatieverwachting nog achterblijft bij de ECB-doelstellingen.

Gemeentelijke ontwikkelingen

In 2020 is een langlopende lening ter grootte van € 12.000.000 aangetrokken. Gezien de investeringsvoornemens zal de benodigde hoeveelheid kort geld en lang geld in 2021 toenemen, waarbij de kasgeldlimiet zal worden overschreden. Hiervoor zal deels lang geld moeten worden aangetrokken als er langer dan 3 kwartalen een overschrijding van het kasgeldlimiet is. Overschrijdingen van de kasgeldlimiet moet worden gemeld aan de toezichthouder (provincie Zuid-Holland).

LIQUIDITEITSPROGNOSES

Wekelijks stellen we liquiditeitsprognoses voor de korte termijn op om tijdig in te spelen op schommelingen in de liquiditeit. Jaarlijks stellen we één à twee liquiditeitsprognoses op met een horizon van vier jaar.

GARANTIESTELLING LENINGEN EN VERSTREKKEN VAN LENINGEN

Ons beleid is leningen of garanties uit hoofde van de 'publieke taak' alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd. Daarbij winnen we vooraf informatie in over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij. Indien een andere voorziening beschikbaar is, verstrekt de gemeente uitsluitend aanvullend een lening of garantie.

RISICOBEHEER

Het risicobeheer is gericht op het beperken van financiële risico's. In het treasurystatuut zijn richtlijnen en limieten opgenomen, die de basis vormen voor alle transacties op dit gebied. Ons beleid is voornamelijk gebruik te maken van veilige en inzichtelijke financiële instrumenten.

De Wet fido geeft normen voor het beperken van risico's. De belangrijkste risicocategorie is het renterisico, waarvan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm belangrijke richtlijnen zijn ter beperking van renterisico's.
De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd tot één jaar. Het totaal van deze leningen mag niet meer bedragen dan 8,5 % van de totale lasten op de begroting. De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd vanaf één jaar.

De verplichte aflossingen en renteherzieningen op deze leningen mogen niet meer bedragen dan 20 % van de totale lasten op de begroting. Het doel van deze normen is het risico te beperken wanneer bij herfinanciering van de leningen een rentestijging leidt tot financiële problemen.

KASGELDLIMIET

De kasgeldlimiet is het wettelijke maximum aan leningen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De kasgeldlimiet staat toe om in 2021 de financieringsbehoefte tot een bedrag van € 4.9 miljoen te dekken met kortlopende leningen. Zodra wij deze limiet voor een langere periode (meer dan een half jaar) dreigen te overschrijden, trekken wij een langlopende lening aan of vragen wij (onderbouwd) toestemming aan de provincie om gedurende een bepaalde periode de limiet te mogen overschrijden.

Gelet op de te verwachte relatief lage rente voor kort krediet, maken we zoveel mogelijk gebruik van de toegestane norm, tenzij we sterke rentestijgingen verwachten op de kapitaalmarkt.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Begrotingstotaal lasten	57.770	54.878	50.428	50.653
Maximaal toegestane kasgeldlimiet (8,5% van begrotingstotaal lasten)	4.910	4.665	4.286	4.305
Gemiddeld saldo vlottende korte schuld en vlottende middelen	4.689	4.708	5.859	3.119
Ruimte onder kasgeldlimiet	221	-43	-1.572	1.186

RENTERISICONORM

	Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
1	Renteherziening op langlopende schuld o/g	0	0	0	0
2	Te betalen aflossingen	400	400	400	400
3	Renterisico (1 en 2)	400	400	400	400
4	Renterisiconorm	11.554	10.976	10.086	10.131
5a	Ruimte onder risiconorm	11.154	10.576	9.686	9.731
5b	Overschrijding risiconorm				
4a	Begrotingstotaal lasten	57.770	54.878	50.428	50.653
4	Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal	11.554	10.976	10.086	10.131

De verwachting is dat we voor de komende jaren onder de renterisico-norm blijven.

FINANCIERINGSBEHOEFTE

Per 1 januari 2021 houden we rekening met een financieringsbehoefte van € 5,4 mln (2020 € 4,3 mln.). Dit is een globale berekening van het verschil tussen het totaal van de vaste activa en voorraden grond enerzijds en de vaste financieringsmiddelen anderzijds (reserves, voorzieningen, langlopende leningen). Het werkelijke liquiditeitstekort per 1 januari 2021 zal lager uitkomen ten gevolge van crediteurensaldi, vertraging van investeringen en vooruit ontvangen bedragen. Daarom is een meer gedetailleerde liquiditeitsprognose voor de lange termijn gemaakt op basis van verwachte inkomsten en uitgaven gedurende 2021 t/m 2024. Deze geeft aan dat gedurende deze periode financieringstekorten ter grootte van de kasgeldlimiet kunnen ontstaan.

Financieringsbehoefte (x € 1.000 euro)	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024
1 Reserves en voorzieningen	59.495	56.164	54.421	53.145
2 Langlopende leningen	18.000	22.000	22.000	22.000
3 Totaal vaste financieringsmiddelen	77.495	78.164	76.421	75.145
4 Boekwaarde investeringen, incl. voorraden grond	82.937	82.101	81.900	81.383
Financieringstekort/overschot (3 – 4)	-5.442	-3.937	-5.479	-6.238

Solvabiliteitsratio (bedragen x € 1.000)	rek. 2019	begr. 2020	begr. 2021	begr. 2022	begr. 2023	begr. 2024
Eigen vermogen	62.023	55.120	55.060	51.734	49.816	48.410
Balanstotaal	81.085	92.557	90.937	90.101	89.900	89.383
Solvabiliteit (ev/balanstotaal)	76,5%	59,6%	60,5%	57,4%	55,4%	54,2%

VERSTREKTE LENINGEN

Ons beleid is leningen en garanties alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd uit hoofde van de publieke taak. Wij gaan hier terughoudend mee om, waarbij garantieverlening de voorkeur heeft.

Bedragen x € 1.000

Verstrekte leningen	Rek. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
Starters- en duurzaamheidsleningen	1.296	1.296	1.296
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)	1.153	1.153	1.153
Leningen aan verenigingen en instellingen	5.960	5.960	5.960
Overige leningen	19	19	19
Totaal	8.428	8.428	8.428

RENTEMETHODIEK

In het vernieuwde BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering van de begroting en jaarrekening naast de beleidsvoornemens en het gerealiseerde beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille ook verplicht inzicht moet geven in:

- de rentelasten uit externe financiering
- het renteresultaat
- de wijze van rentetoerekening.

Door onderstaand overzicht en toelichting in de paragraaf financiering op te nemen wordt invulling gegeven aan deze verplichting.

Renteomslag		1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024
Restant korte financiering		4.000.000	4.500.000	4.500.000	4.500.000	4.500.000
Restant lange financiering		22.000.000	18.000.000	22.000.000	22.000.000	22.000.000
Totaal externe financiering		26.000.000	22.500.000	26.500.000	26.500.000	26.500.000
Gewogen gemiddeld rentepercentage externe financiering		1,0%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
tbv rente eigen vermogen (nvt)						
a1. De externe rentelasten over de korte financiering	+	0	0	0	0	0
a2. De externe rentelasten over de lange financiering	+	220.000	117.000	143.000	143.000	143.000
b. De externe rentebaten (incl. rente hyb.lening)	-/-	0	0	0	0	0
Totaal door te rekenen externe rente		220.000	117.000	143.000	143.000	143.000
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	0	0	0	0	0
c2. De rentelasten van projectfinanciering	-/-	0	0	0	0	0
c3. De rentebaten van doorverstrekte leningen (projectfinanciering)	+	0	0	0	0	0
Saldo door te rekenen externe rente		220.000	117.000	143.000	143.000	143.000
d1. Rente over eigen vermogen	+	0	0	0	0	0
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	+	0	0	0	0	0
De aan taakvelden toe te rekenen rente		220.000	117.000	143.000	143.000	143.000
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	0	0	0	0	0
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		220.000	117.000	143.000	143.000	143.000
Boekwaarde activa tbv renteomslag, excl. verstrekte leningen		77.409.000	74.720.000	76.950.000	75.009.000	72.752.000
Omslagrenteberekening		0,28%	0,16%	0,19%	0,19%	0,20%
Na afronding		0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Paragraaf Bedrijfsvoering

GEMEENSCHAPPELIJK REGELING WERKORGANISTIE HLTSAMEN

De bedrijfsvoering van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen is vanaf 1 januari 2017 ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling HLTsamen. HLTsamen is een ambtelijke werkorganisatie, de gemeenten zijn bestuurlijk zelfstandig.

In de Programmabegroting 2021-2024 van HLTsamen is opgenomen dat:

'de focus op het verder professionaliseren van HLTsamen. De veranderende samenleving vraagt om een overheid die meedenkt en meewerkt: dit vereist een flexibele en wendbare organisatie met gevoel voor dat wat er in de samenleving gaande is.'

De werkorganisatie HLTsamen ondersteunt de zelfstandige gemeentebesturen bij de strategische denkkracht en de uitvoering van hun taken. De aandacht van HLTsamen richt zich daarbij op de realisatie van de visie en de ambities op het gebied van Kwaliteit, Kostenreductie, Kwetsbaarheid en een verbeterde Strategische positie (3K's en S).

In 2017 en 2018 zijn forse stappen gemaakt om het huis op orde te krijgen. In 2019 stond het verbeteren van de kwaliteit van de werkorganisatie centraal. Hieraan blijven we hard werken, zodat we als werkorganisatie nog beter kunnen optreden als krachtige en innovatieve partner en dienstverlener. In 2020 staat het verbeteren van de strategische positie (de S) centraal. In 2019 is de Tussenevaluatie HLTsamen uitgevoerd door bureau Berenschot. Uit deze tussenevaluatie komt naar voren dat de HLT-organisatie volop in ontwikkeling is én tegelijkertijd progressie laat zien 1. Daarbij signaleert de organisatie problemen die er zijn en acteert daar actief op, HLTsamen wordt in de rapportage van Berenschot dan ook betiteld als lerende organisatie. Met de aandachtspunten en verbetermogelijkheden uit de tussenevaluatie is HLTsamen eind 2019 direct aan de slag gegaan, onder andere door in de concern- en domeinplannen acties over te nemen die voortvloeien uit de aanbevelingen in de tussenevaluatie. We verwachten dat in 2021 de resultaten hiervan, onder andere in de komende evaluatie van HLTsamen, zichtbaar zijn.

In deze programmabegroting zijn kosten opgenomen van de werkorganisatie HLTsamen. Deze zijn gebaseerd op de uitvoering van de politieke programma's van Hillegom, Lisse en Teylingen. Daarbij heeft de werkorganisatie alle bezuinigingsdoelstellingen gerealiseerd, die bij oprichting van HLTSamen zijn benoemd.

Specifieke stappen om de doelstellingen te bereiken vindt u in de begroting van HLTsamen.

1 'HLTSamen op weg, Tussenevaluatie van de ambtelijke fusieorganisatie HLTsamen', 7 oktober 2019 Berenschot

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn samenwerkingspartners waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft en medeverantwoordelijkheid draagt (mede-eigenaarschap). Van een financieel belang is sprake indien de gemeentemiddelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in het geval van faillissement van de verbonden partij en/of als de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.
Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente (in de persoon van een wethouder, raadslid of ambtenaar) zeggenschap kan uitoefenen via een zetel in het bestuur of stemrecht.

Verbonden partijen kunnen zowel publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) als privaatrechtelijke (stichtingen, verenigingen, nv's en bv's) organisaties zijn. Vanwege de risico's die de gemeente in verband met dat mede-eigenaarschap loopt, geldt voor deze partijen een bijzonder sturings- en beheersingsysteem (*governance*). Vanwege de gemeentelijke belangen in de verbonden partijen hebben deze een bijzondere status.

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 15 uit het BBV, de algemene visie over het inschakelen van een verbonden partij, de ontwikkelingen die er spelen en de voorgeschreven lijst van verbonden partijen.

Uitgangspunt van de nota Verbonden Partijen, is dat tot oprichting van en deelneming in stichtingen, verenigingen et cetera, wordt besloten indien dat noodzakelijk is voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang en de doelmatigheid daarmee wordt bevorderd.

Welke ontwikkelingen spelen er?

Naar aanleiding van de vaststelling van de nota verbonden partijen d.d. 22 februari 2018 in Hillegom is vanuit de raad per september 2018 een themagroep Verbonden partijen gestart. In deze themagroep zal het governance-regime nader worden ingevuld en uitgewerkt in samenwerking met de HLT-werkorganisatie.

De komst van de omgevingswet vraagt ook aanpassingen in de samenwerking met enkele van onze verbonden partijen zoals de ODWH, GGD en Veiligheidsregio. We bereiden ons hier gezamenlijk op voor door te onderzoeken welke impact dit in de toekomst op de advisering en werkprocessen zal hebben.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen aangekondigd, ter versterking van de legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen. Ter versterking van de positie van gemeenteraden zal in ieder geval de mogelijkheid opgenomen worden om (categorieën van) besluiten aan te wijzen waarvoor eerst een zienswijze aan gemeenteraden wordt gevraagd voordat het bestuur van de gemeenschappelijke regeling een besluit mag nemen. De verwachting is dat deze wetswijziging in het najaar van 2020 wordt behandeld door de Tweede Kamer.

OVERZICHT MET VERBONDEN PARTIJEN

De lijst van verbonden partijen bevat de informatie zoals is aangegeven in artikel 15 van het BBV, waarbij deze zijn onderverdeeld in de vier categorieën: gemeenschappelijke regelingen; vennootschappen en coöperaties; stichtingen en verenigingen, en overige verbonden partijen;

Per verbonden partij wordt duidelijk gemaakt wat het belang is dat de gemeente heeft, maar ook welk openbaar belang daarmee wordt gediend en hoe groot dat belang is. Daarbij vermeldt deze lijst de financiële informatie over de verbonden partijen en eventuele risico's voor de gemeente.

De paragraaf is niet gericht op het gemeentelijk mede-opdrachtgeverschap dat zich richt op de prestaties van de verbonden partij, als bijdrage aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Die rol wordt vormgegeven vanuit de reguliere begrotingsprogramma's, net zoals dat gebeurt voor de andere samenwerkingspartners, niet zijnde verbonden partijen.

Het onderstaande overzicht bevat voor de gemeenschappelijke regelingen de geprognosticeerde cijfers 2021. Voor de overige verbonden partijen zijn de gerealiseerde cijfers over het jaar 2019 opgenomen. In regionaal verband is afgesproken dat verbonden partijen bij een gelijkblijvend takenpakket de lasten met maximaal 2,6% voor de loonkosten mogen indexeren en voor de materiële kosten een indexering van 1,8% mogen toepassen.

TOTAAL OVERZICHT BIJDRAGEN AAN VERBONDEN PARTIJEN

Naam	Begroot 2020	Begroot 2021
1. Gemeenschappelijke regelingen		
HLTsamen	€ 9.398.000	€ 9.843.000
Holland Rijnland	€ 369.861	€ 372.468
Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek	€ 9.832.757	€ 10.085.335
Werkvoorzieningenschap Kust, Duin- en Bollenstreek / De Maregroep	€ 174.067	€ 202.000
Regionale dienst openbare gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden	€ 1.160.000	€ 1.352.000
Veiligheidsregio Holland Midden (VRHM)	€ 1.184.000	€ 1.289.254
Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	€ 695.000	€ 731.000
Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)	€ 103.806	€ 103.917
Cocensus	€ 368.000	€ 359.400
2. Vennootschappen en coöperaties		
Greenport Ontwikkelings Maatschappij B.V. (GOM)	€ -	€ -
De Meerlanden N.V.	€ 3.909.016	€ 4.103.298
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	€ -	€ -
Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)	€ -	€ -
Alliander N.V.	€ -	€ -
3. Stichtingen en verenigingen		
Stichting Rijk	€ 148.886	€ 142.244
4. Overige verbonden partijen		
Totaal	**€** 27.343.393	**€** 28.583.916

1. Gemeenschappelijke regelingen

HLTsamen			
Vestigingsplaats	Hillegom		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/Publiek belang	Daarmee biedt de werkorganisatie een kwalitatief, hoogwaardige, efficiënte en innovatieve dienstverlening aan de 'klanten 'van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen.		
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit zes leden van de drie gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen. Het ene lid is een wethouder en het andere lid is de burgemeester per gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage volgens in het bedrijfsplan opgenomen verdeelsleutel.		
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van deze verdeelsleutel.		
Kerncijfers	*(bedragen x € 1.000)*	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	€ 800	€ 800
	Vreemd Vermogen	€ 6.519	€ 7.137
	Resultaat 2021		€ -
Ontwikkelingen	Uitvoering geven aan het bedrijfsplan vastgesteld in de raden van de aangesloten gemeenten. Focus ligt op het gebied van Kwaliteit, Kostenreductie, Kwetsbaarheid en de verbeterde Strategische positie.		
Risico's	Het niet halen van de gestelde financiële doelstellingen in het bedrijfsplan.		
Overige informatie	Begroting HLTsamen 2021-2024		
Programma	4. Bestuur en ondersteuning		
Prestatieveld	Bestuur		

Holland Rijnland

Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling/Publiek belang	Holland Rijnland is een samenwerking van en voor dertien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie op de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren van burgers, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. Het Algemeen Bestuur bestaat uit 33 leden waarvan 3 leden afkomstig uit de gemeente Hillegom. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 8 leden waarvan 1 lid afkomstig uit de gemeente Hillegom.
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.

Kerncijfers

(bedragen x € 1.000)	1-1-2021	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 683	€ 683
Vreemd Vermogen	€ 55.621	€ 55.621
Resultaat 2021		€ -

Ontwikkelingen

De Regionale Agenda, die in oktober 2019 door het Algemeen Bestuur werd vastgesteld, vormt het kader voor de intergemeentelijke samenwerking in Holland Rijnland voor de periode 2019-2023. Uitgangspunt is om uitvoering te geven aan de regionale agenda binnen de financiële kaders. Gegeven de ambities in deze agenda kan het nodig zijn te prioriteren en te temporiseren. Op het moment dat er aanleiding is om de gemeentelijke bijdrage aan te passen zal dit conform de afgesproken procedures ter besluitvorming worden gebracht. Gemeenteraden hebben hierover het laatste woord.
De regionale agenda Holland Rijnland laat de actuele kansen en uitdagingen zien. De regionale agenda 2019-2023 geeft zo richting aan de regionale samenwerking. Het beschrijft de taken van de organisatie Holland Rijnland in de komende periode. Daarin wordt aangegeven op welke beleidsthema's ingezet wordt en welke rol Holland Rijnland hierbij gaat vervullen. De ambities uit nieuwe coalitieprogramma's en de bestaande samenwerkingsafspraken zijn hierin verwerkt. Deze inhoudelijke agenda is een dynamisch document. Nieuwe ontwikkelingen kunnen eventueel worden opgenomen in de begroting van Holland Rijnland via de reguliere planning- en controlcyclus.

Daarnaast heeft Holland Rijnland de volgende uitvoeringstaken:
- De Regiotaxi.
- Regionaal programma Verkeersveiligheid.
- Beheer Regionaal Investeringsfonds inclusief Groenfonds.
- Inkoop jeugdhulp, uitvoering transformatieplan en beheer transformatiefonds jeugd.
- Beheer huisvestingsverordening en uitvoering urgentie.

Risico's	De deelnemende gemeenten zijn op grond van de gemeenschappelijke regeling gezamenlijk verantwoordelijk voor de financiële situatie bij het samenwerkingsorgaan en voor mogelijke tekorten of financiële tegenvallers. Dit betekent dat Holland Rijnland geen weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit hoeft te hebben. Het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland heeft wel een kleine algemene reserve die eventueel kan worden ingezet bij eventuele risico's die zich voordoen. De deelnemende gemeenten worden driemaal per jaar geïnformeerd over het verloop van de begroting van Holland Rijnland door middel van de begroting, de Tussenrapportage (Turap) en de jaarrekening. Indien aan de orde wordt het AB door het DB geïnformeerd over tussentijdse wijzigingen. Eventuele risico's worden zo spoedig mogelijk gemeld. De gemeenten worden in staat geacht op basis van deze informatie voldoende voorzieningen in de eigen begroting te treffen. Deze eventuele risico's kunnen betrokken worden in het geheel van de door de gemeente gelopen risico's. Uit dit oogpunt is er geen afzonderlijke risicoreserve bij de gemeenschappelijke regeling aangehouden De risico's liggen voornamelijk binnen de reguliere bedrijfsvoering: debiteurenbeheer, subsidiestromen derden, personeelskosten, ziektekosten en automatisering/datalek. Er zijn processen ingericht om deze risico's zoveel als mogelijk te beperken. De maximale omvang van eventueel optreden risico's worden geraamd op € 100.000 (afgerond), zijnde 1% van de totale begrote lasten.
Overige informatie	www.hollandrijnland.nl
Programma	4. Bestuur en ondersteuning
Prestatieveld	Bestuur

Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek

Vestigingsplaats	Lisse		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/Publiek belang	Individuele voorzieningen op het gebied van werk, inkomen en zorg.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 2 wethouders per deelnemende gemeente en het dagelijks bestuur uit één wethouder per deelnemende gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	*(bedragen x € 1.000)*	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	€ -	€ -
	Vreemd Vermogen	€ 146	€ 102
	Resultaat 2021		€ -
Ontwikkelingen	De verwachte stijging van de uitgaven voor de Wmo, vooral bij de post Begeleiding. De invoering van het abonnementstarief voor de eigen bijdrage. De verwachte stijging van Participatiewet uitgaven, vooral door de loonkostensubsidies. Voor 2020 wordt gewerkt met een kadernota.		
Risico's	Een risico voor de gemeenten is enerzijds de bijdrage van de gemeenten in de exploitatielasten van de ISD, en anderzijds de uitvoering van een open einde regelingen door de ISD waar de gemeenten de financiële lasten van dragen. Anderzijds is er een overschot op de middelen BUIG als gevolg van de fusie van Noordwijk en Noordwijkerhout tot de gemeente Noordwijk.		
Overige informatie	www.isdbollenstreek.nl		
Programma	1. Vitaliteit		
Prestatieveld	Sociaal domein		

Werkvoorzieningenschap Kust, Duin- en Bollenstreek / De Maregroep					
Vestigingsplaats	Voorhout				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Doelstelling/Publiek belang	Maregroep verzorgt de plaatsing van mensen met een WSW-indicatie. MareGroep verzorgt de interne en externe gesubsidieerde arbeid door uitstroom medewerkers.				
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 1 wethouder en het dagelijks bestuur uit één wethouder.				
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.				
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.				
Kerncijfers	*(bedragen x € 1.000)*	1-1-2021		31-12-2021	
	Eigen vermogen	€	3.550	€	3.550
	Vreemd Vermogen	€	1.200	€	1.200
	Resultaat 2021			€	1.630
Ontwikkelingen	De realisatie van de toekomstvisie MareGroep 2.0 en het doorontwikkelen van het Servicepunt Werk.				
Risico's	Een risico voor de gemeente is de dalende rijksbijdrage voor de uitvoering van de wet sociale werkvoorziening, waardoor de gemeentelijke bijdragen stijgen.				
Overige informatie	www.maregroep.nl				
Programma	1. Vitaliteit				
Prestatieveld	Sociaal domein				

Regionale dienst openbare gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden					
Vestigingsplaats	Leiden				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Doelstelling/Publiek belang	De Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden, met als uitvoerende eenheden de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Hollands Midden, bureau GHOR Hollands Midden en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Hollands Midden, heeft ten doel de belangen te behartigen van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg, de volksgezondheid en de ambulancezorg. De RDOG Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisisomstandigheden.				
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de portefeuillehouders volksgezondheid van de 18 deelnemende gemeenten. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 7 leden waarvan geen afkomstig uit de gemeente Hillegom.				
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.				
Financieel belang	De kosten van RDOG Hollands Midden worden gedragen door de deelnemende gemeenten.				
Kerncijfers	*(bedragen x € 1.000)*	1-1-2021		31-12-2021	
	Eigen vermogen	€	3.083	€	2.806
	Vreemd Vermogen	€	29.237	€	29.726
	Resultaat 2021			€	-

Ontwikkelingen	Het proces om de rollen van opdrachtgever en opdrachtnemer uit te splitsen, het vastleggen van een helder (en haalbaar) takenpakket en het introduceren van een solide financieringssystematiek, is ingezet en moet in 2020 afgerond zijn. Kern van deze afspraken is dat de taken van de RDOG Hollands Midden bijdragen aan de beoogde maatschappelijke effecten van gemeenten. Met het verbeterprogramma RDOG2024 krijgt deze inzet extra verdieping.
Risico's	De coronacrisis in 2020, waarvoor nog steeds veel inzet van medewerkers wordt gevraagd blijft een risico. Naar verwachting worden de kosten voor deze werkzaamheden in belangrijke mate vergoed door het Rijk. Daarnaast hebben de coronamaatregelen echter ook impact op het functioneren van de organisatie zelf. Aanleiding om het programma RDOG 2024 in te voeren was dat ondersteunende taken op het gebied van strategische ontwikkelingen, toekomstige wet- en regelgeving, technische ontwikkelingen, afstemming opleiding op toekomstig beleid en personeelsplanning (kwalitatief en kwantitatief) te beperkt werden ingevuld en uitgevoerd. Verwachting is dat er in 2020/ 2021 verschillende reorganisaties in delen van de organisatie zullen plaatsvinden.
Overige informatie	www.rdoghm.nl
Programma	1. Vitaliteit
Prestatieveld	Volksgezondheid

Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)

Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Doelstelling/Publiek belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De 18 burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het Dagelijks Bestuur is samengesteld uit 6 burgemeesters waarvan geen afkomstig uit de gemeente Hillegom, 1 afkomstig uit de gemeente Lisse en 1 afkomstig uit de gemeente Katwijk.
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.

Kerncijfers

(bedragen x € 1.000)	1-1-2021	31-12-2021
Eigen vermogen	€ 5.094	€ 4.836
Vreemd Vermogen	€ 34.524	€ 53.565
Resultaat 2021		€ -

Ontwikkelingen	Het Beleidsplan2020-2023 is eind 2019 vastgesteld door het bestuur van de veiligheidsregio. Dit strategisch beleidsplan geeft richting aan de inspanningen door de veiligheidsregio en beschrijft de te behalen prestaties. Het beleidsplan dient mede gebaseerd te zijn op een door het bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld risicoprofiel. Het risicoprofiel geeft niet alleen inzicht in waarschijnlijkheid en impact van risico's, maar ook de rol in het bijbehorende netwerk en inzicht in (risico- en crisis) beheersmaatregelen. Het risicoprofiel vormt de basis en de twee plannen dienen ter input voor het op te stellen crisisplan (crisisbeheersingsorganisatie). In het crisisplan worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de hulpverleningsdiensten vastgelegd voor de bestrijding van rampen en crisis.

Risico's	Daling instroom vrijwilligers. De betrokkenheid van de vrijwilligers is van belang en er moet zorg blijven voor de binding met vrijwilligers.
Overige informatie	www.vrhm.nl
Programma	2. Leefomgeving
Prestatieveld	Crisisbeheersing en brandweer

Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)

Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Doelstelling/Publiek belang	Uitvoering van de VTH-A taken (Vergunningverlening, Toezicht&Handhaving en Advies) volgens de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming en Besluit Bodemkwaliteit.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De stemverhouding wordt jaarlijks vastgesteld door het AB en is afhankelijk van de gemeente bijdrage in versus totale begroting. Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden waarvan geen afkomstig uit de gemeente Hillegom. Het algemeen bestuur bestaat uit 26 leden waarvan 2 bestuursleden afkomstig uit de gemeenten Hillegom.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	*(bedragen x € 1.000)*	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	€ 855	€ 406
	Vreemd Vermogen	€ 5.672	€ 7.500
	Resultaat 2021		€ -
Ontwikkelingen	In 2022 bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de gemeente bevoegd gezag bodem, deze bevoegdheid ligt nu bij de provincie. De ODWH voert bodemtaken uit namens de provincie. In 2021 gaan gemeente en provincie toewerken naar de overdracht van de bodemtaken en wordt ook onderzocht (in overleg met de ODWH) welke taken en rollen er bij de ODWH worden neergelegd.		
Risico's	De gemeente bepaalt zlef de afname van het aantal uren. Er zijn maatregelen getroffen om de financiële robuustheid van de omgevingsdienst te herstellen. Deelnemende gemeenten zijn nauw betrokken bij het plan van aanpak.		
Overige informatie	www.odwh.nl		
Programma	2. Leefomgeving		
Prestatieveld	Openbare ruimte en duurzaamheid		

Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)

Vestigingsplaats	Voorhout		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/Publiek belang	De VAB verzorgt voor de bollen6 gemeenten de overslag en afvoer van verbrandbaar en composteerbaar/vergistbaar afval.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: geen		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage.		
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van een verdeelsleutel.		
Kerncijfers	*(bedragen x € 1.000)*	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	€ 25	€ 31

	Vreemd Vermogen	€ 25	€ 84
	Resultaat 2021		€ -
Ontwikkelingen	De belangrijkste contracten van het VAB lopen af in 2022. Dit is aanleiding voor het VAB om kritisch te kijken naar de toekomst van het VAB. In 2020 wordt een onderzoek uitgevoerd en vertaald in een businesscase.		
Risico's	De installatie is verouderd en de huurovereenkomst van het stationslocatie met de NS loopt tot eind 2023. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek zullen investeringen gedaan moeten worden om de continuïteit en de bedrijfszekerheid van de overslag te garanderen tot minimaal de einddatum van de huidige contracten voor de overslag, transport en de verwerking van gft- en restafval.		
Overige informatie	www.vuilafvoerbedrijf.nl		
	De contracten voor het verwerken van het restafval en GFT lopen tot 2021 met een verlengmogelijkheid van twee jaar. Deze lopen gelijktijdig af met de overige contracten van het station.		
Programma	2. Leefomgeving		
Prestatieveld	Openbare ruimte en duurzaamheid		

Cocensus			
Vestigingsplaats	Hoofddorp		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/Publiek belang	Cocensus verricht voor 14 gemeenten de uitvoeringswerkzaamheden van de gemeentelijke belastingen wet WOZ, aanslagoplegging, invordering, kwijtschelding en bezwaarschriften.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: geen		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage.		
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van een verdeelsleutel.		
Kerncijfers	*(bedragen x € 1.000)*	1-1-2019	31-12-2019
	Eigen vermogen	€ 205	€ 305
	Vreemd Vermogen	€ 4.176	€ 7.539
	Resultaat 2019		€ 99
	Hierboven worden de gerealiseerde kerncijfers van 2019 weergegeven omdat de begrote kerncijfers van 2021 niet beschikbaar zijn.		
Ontwikkelingen	Er zijn geen beleidsmatige ontwikkelingen op het gebied van samenwerking belastingen.		
Risico's	Financieel risico betreft nieuwe huisvesting van Cocensus, omdat per 31-12-2021 de huurovereenkomst afloopt en niet wordt verlengd. In 2020 zal duidelijk zijn welke financiele consequenties dit met zich meebrengt. Het risico schuilt in het vervroegd ontbinden van de huurcontracten en is naar inschatting begrensd tot maximaal 200.000 euro. De verwachting is dat herhuisvesting op 1 locatie lagere exploitatielasten met zich kan brengen.		
Overige informatie	www.cocensus.nl		
Programma	4. Bestuur en ondersteuning		
Prestatieveld	Financien		

2. Vennootschappen en coöperaties

Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)	
Vestigingsplaats	Noordwijkerhout
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Doelstelling/Publiek belang	GOM is een uitvoeringsorganisatie zonder publiekrechtelijke taken. Bij GOM zijn vijf Duin- en Bollenstreekgemeenten betrokken. De regio Holland Rijnland en meer in het bijzonder het gebied van de Duin- en Bollenstreek heeft een sterke internationale concurrentiepositie in de tuinbouwsector waar het gaat om bloemen, planten, bollen, knollen en vaste planten. Partijen willen deze internationale concurrentiepositie behouden, uitbouwen en versterken door een integrale gebiedsontwikkeling waarbij vorm en inhoud wordt gegeven aan een integrale ruimtelijke herstructurering van het gebied van de Duin- en Bollenstreek. De herstructurering van de Greenport vraagt een integrale en bovenlokale aanpak.
Bestuurlijk belang	Lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders: 1 wethouder per deelnemende gemeente.
Jaarlijkse bijdrage	Er is geen sprake van een jaarlijks bijdrage.
Financieel belang	De gemeente heeft zich (evenals de andere vier deelnemende gemeenten) garant gesteld voor een bedrag van 7 miljoen.
Kerncijfers	

(bedragen x € 1.000)	1-1-2019	31-12-2019
Eigen vermogen	€ 325	€ 325
Vreemd Vermogen	€ 18.511	€ 25.000
Resultaat 2020		€ -

Hierboven worden de gerealiseerde kerncijfers van 2019 weergegeven omdat de begrote kerncijfers van 2021 niet beschikbaar zijn.

Ontwikkelingen	In 2021 wordt uitvoering gegeven aan het Meerjarenprogramma 2020-2025.
Risico's	Met inachtneming van de kapitaalinbreng van de gemeenten (€ 325.000), de € 10 miljoen bijdrage van Holland Rijnland uit het regionale investeringsfonds (RIF) voor de Greenport en een nader te bepalen deel van de € 20 miljoen uit het RIF voor de regionale groenstructuur, de toegekende FES-gelden, eventuele provinciale- en rijksbijdragen, eventuele andere subsidies en de opbrengst uit de verkoop van gronden en woningbouwtitels is het uitgangspunt van de GOM een budgettair neutraal eindresultaat. De gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen hebben zich - ieder afzonderlijk evenals de andere twee deelnemende gemeenten - garant gesteld voor een bedrag van € 7 miljoen.
Overige informatie	www.gomdb.nl
Programma	2. Leefomgeving
Prestatieveld	Gebiedsontwikkeling

De Meerlanden N.V.	
Vestigingsplaats	Hoofddorp
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doelstelling/Publiek belang	De Meerlanden werkt samen met een aantal gemeenten aan een schone en duurzame leef- en werkomgeving. Dit doen zij door de gemeenten schoon, heel en veilig te houden en door afval innovatief in te zamelen en te verwerken.
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: geen
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage.
Financieel belang	De gemeente Hillegom bezit 8.008 aandelen (4%) van de totale 183.480 aandelen. De nominale waarde per aandeel bedraagt € 46.

Kerncijfers	*(bedragen x € 1.000)*	1-1-2019	31-12-2019
	Eigen vermogen	€ 28.220	€ 29.092
	Vreemd Vermogen	€ 26.454	€ 24.743
	Resultaat 2019		€ 2.687
	Hierboven worden de gerealiseerde kerncijfers van 2019 weergegeven omdat de begrote kerncijfers van 2021 niet beschikbaar zijn.		
Ontwikkelingen	Meerlanden zet verder in op de realisatie van een circulaire economie en met name in een rol als duurzame grondstoffenregisseur. Afval omzetten in grondstof.		
Risico's	Beleidswijzigingen en eventuele Investeringen worden voorgelegd aan de gemeentelijke aandeelhouders. Alle aspecten, waaronder de risico's, worden benoemd. De ontwikkeling om te komen tot een biowarmte installatie is gestopt. In de aanbesteding van de installatie en het warmtenet is gebleken dat leveranciers zeer terughoudend zijn met inschrijven op aanbestedingen op het gebied van biomassa.		
Overige informatie	www.meerlanden.nl		
Programma	2. Leefomgeving		
Prestatieveld	Openbare ruimte en duurzaamheid		

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap		
Doelstelling/Publiek belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Bestuurlijk belang	De gemeente is voor 0,62% aandeelhouder. De raad van bestuur en de directie bestaan beiden uit 3 leden waarvan geen leden afkomstig uit de gemeenten.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks wordt dividend verstrekt over de in het bezit zijnde aandelen. De BNG is een NV. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG.		
Kerncijfers	*(bedragen x € 1 miljoen)*	1-1-2019	31-12-2019
	Eigen vermogen	€ 4.991	€ 4.887
	Vreemd Vermogen	€ 132.518	€ 144.802
	Resultaat 2019		€ 163
	Hierboven worden de gerealiseerde kerncijfers van 2019 weergegeven omdat de begrote kerncijfers van 2021 niet beschikbaar zijn.		
Ontwikkelingen	BNG Bank is betrokken partner voor een duurzamer Nederland. De bank ondersteunt overheidsbeleid door op basis van haar excellente kredietwaardigheid financiering tegen gunstige voorwaarden te verstrekken ten behoeve van gemeenten, woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen, projectfinanciering en andere instellingen met een maatschappelijk belang. Met een balans van EUR 140 miljard is BNG Bank de vierde bank van Nederland.		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.bng.nl/eCache/INT/51/576.html		
Programma	4. Bestuur en ondersteuning		
Prestatieveld	Financien		

Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)

Vestigingsplaats	Zoetermeer
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doelstelling/Publiek belang	Dunea produceert en levert aan circa 1,2 miljoen klanten lekker en betrouwbaar drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Het bestuur bestaat uit 1 lid welke niet afkomstig uit de gemeente Hillegom.
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.
Financieel belang	De gemeente heeft 66.171 aandelen tegen een nominale waarde van € 5. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de NV. Dunea keert geen dividend uit.

Kerncijfers

(bedragen x € 1.000)	1-1-2019	31-12-2019
Eigen vermogen	€ 220.923	€ 231.496
Vreemd Vermogen	€ 358.551	€ 354.939
Resultaat 2019		€ 8.533

Hierboven worden de gerealiseerde kerncijfers van 2019 weergegeven omdat de begrote kerncijfers van 2021 niet beschikbaar zijn.

Ontwikkelingen

De waarde van water groeit. Trends als klimaatverandering, verstedelijking, digitalisering en de noodzaak tot verduurzaming hebben invloed op de beschikbaarheid van drinkwater in onze regio. Dunea voert - vaak innovatieve - projecten uit om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en eisen, of om processen verder te optimaliseren zoals schone Maaswaterketen, uitbreiding waterzuivering, samenwerking waterketen en verbinding aan Greenport.

Risico's

Het lopen van risico's is inherent aan het voeren van een onderneming. Bij het uitvoeren van een risicoanalyse wordt in kaart gebracht welke risico's invloed kunnen hebben op het realiseren van de doelen van Dunea. Risicomanagement is een vast onderdeel van de planning & control cyclus, waarbij specifiek aandacht wordt besteed aan de risico's waarvan de impact voor het treffen van de preventieve maatregelen als kritiek moet worden beschouwd. Alle risico's worden opgenomen in het risicoregister. Ook wordt op hoofdlijnen vermeld welke maatregelen zijn getroffen en wat de impact is van het overgebleven risico. Dit register wordt tweemaal per jaar herijkt. Belangrijk zijn vooral:

* Informatiebeveiliging is een belangrijk onderwerp voor Dunea. Onze bedrijfsprocessen zijn voor een groot deel gedigitaliseerd, waardoor we in grote mate afhankelijk zijn van onze IT. Op het gebied van informatiebeveiliging nemen we maatregelen om onze bedrijfsinformatie te beschermen.
* Voldoende gekwalificeerd personeel en kennisverlies organisatie

Overige informatie	www.dunea.nl/dunea
Programma	4. Bestuur en ondersteuning
Prestatieveld	Financiën

Alliander N.V.	
Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doelstelling/Publiek belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. Alliander brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. De raad van bestuur bestaat uit 3 leden waarvan geen bestuursleden afkomstig uit de gemeente Hillegom.
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.
Financieel belang	Jaarlijks keert Alliander 45% van het resultaat uit in dividend aan de aandeelhouders. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de N.V.

Kerncijfers

(bedragen x € 1 miljoen)	1-1-2019	31-12-2019
Eigen vermogen	€ 4.129	€ 4.224
Vreemd Vermogen	€ 4.216	€ 4.567
Resultaat 2019		€ 253

Hierboven worden de gerealiseerde kerncijfers van 2019 weergegeven omdat de begrote kerncijfers van 2021 niet beschikbaar zijn.

Ontwikkelingen

Alliander is een privaatrechtelijk verbonden partij. Alliander is een energienetwerkbedrijf dat zorgt voor het transport van betrouwbare, betaalbare en veilige energie, vandaag en in de toekomst. Via het netwerk transporteert Alliander elektriciteit en gas naar 37 % van alle elektriciteits- en gasklanten in Nederland. Alliander investeert in de facilitering van duurzame energievormen om zo bij te dragen aan een betere samenleving.

De economische groei is een uitdaging en de overgang naar een duurzaam energiesysteem komt steeds meer opstoom. Alliander bevindt zich in een uitdagende periode om dit met alle stakeholders te realiseren. Samen slimme oplossingen bedenken zodat de energievoorziening betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar blijft voor iedereen.

Risico's

Alliander verzet veel werk om energie voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden. Dat werk gaat gepaard met risico's, bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid of financiën. Deze risico's zijn niet volledig te vermijden. Risicomanagement biedt echter wel inzicht in deze risico's, zodat we weloverwogen besluiten kunnen nemen ten aanzien van de (beheersing van de) risico's.

Om de bedrijfsdoelstellingen te behalen, moeten we soms in bepaalde mate risico's accepteren. De mate waarin we bereid zijn risico te lopen bij het behalen van onze doelen (de 'risicobereidheid'), verschilt per risico.

- We nemen geen enkel risico waar het gaat om veiligheid van onze medewerkers, onze klanten en onze netten. We sluiten alle risico's uit, voor zo ver dat mogelijk en reëel is.
- Rond compliance is onze risicobereidheid laag. We moeten voldoen aan wet- en regelgeving en willen handelen volgens interne procedures en de Alliander Gedragscode.
- Voor strategische risico's zoeken we een juiste balans tussen risico's en onze doelstellingen op de langere termijn.
- Voor financiële risico's hanteren we een lage risicobereidheid. Zo weten we zeker dat we een gezonde financiële basis hebben en voldoen we aan de voor ons van belang zijnde financiële ratio's.

Overige informatie	www.alliander.com/nl/alliander/overalliander/bedrijfsprofiel/index.htm
Programma	4. Bestuur en ondersteuning
Prestatieveld	Financiën

3. Stichtingen en verenigingen

Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)			
Vestigingsplaats	Heemstede		
Rechtsvorm	Stichting		
Doelstelling/Publiek belang	Stichting RIJK is een samenwerkingsorganisatie tussen gemeenten om financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen voor haar leden te halen. Daarnaast wordt inkoop als strategisch en tactisch instrument ingezet ter ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van de gemeente.		
Bestuurlijk belang	Gemeentesecretaris in het Algemeen bestuur.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	*(bedragen x € 1.000)*	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	€ 616	€ 516
	Vreemd Vermogen	€ 488	€ 540
	Resultaat 2021		€ -
Ontwikkelingen	Het maatschappelijk verantwoord inkopen is toegenomen in de werkzaamheden van Stichting RIJK. Het Manifest MVI is een intentieverklaring waarbij elke gemeente zelf invulling mag geven aan de bijbehorende thema's zoals bijvoorbeeld circulair inkopen. Het belang van inkopen binnen de gemeente verandert door het Manifest MVI. De eigen maatschappelijke ambitie van de gemeente komt centraal te staan. Bij de inkopen staan niet meer alleen de resultaten centraal, maar ook de impact van de inkopen.		
Risico's	De kosten van de stichting RIJK bestaan vrijwel volledig uit personeelslasten, het beleidsrisico is derhalve beperkt. Er is een post flexpool in de begroting opgenomen om tekorten door uitval, vertrek of veranderende wensen nog beter op te kunnen vangen.		
Overige informatie	www.stichtingrijk.nl		
Programma	4. Bestuur en ondersteuning		
Prestatieveld	Bestuur		

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid bevindt zich op het snijvlak tussen omgevingsbeleid en financiën. Grondbeleid is daarbij geen doel op zich maar een essentieel middel om mede uitvoering te geven aan gemeentelijke beleidsdoeleinden op het gebied van wonen, werken, duurzaamheid, energietransitie, welzijn, infrastructuur, recreatie, cultuur, milieu en landschapsontwikkeling. Het beleid moet passen binnen de financiële mogelijkheden en doelstellingen van de gemeente. Met het grondbeleid wordt bepaald of en hoe instrumenten, zoals bijvoorbeeld onteigening of kostenverhaal, worden ingezet om de gestelde doelen te realiseren.
Naast de ontwikkelingen en de visie op grondbeleid zoomt de paragraaf grondbeleid in op de uitgangspunten en kaders waarbinnen het grondbeleid wordt uitgevoerd.
De gemeente Hillegom heeft als standpunt geen actief grondbeleid uit te oefenen. Echter ook niet per definitie een passief grondbeleid. Er is voor een tussenvorm gekozen. Dat houdt in dat er per situatie gekeken wordt naar de mogelijkheden en naar het maatschappelijk belang.

Ontwikkelingen

De gemeente heeft een groot aantal ambities vervat in de Omgevingsvisie Hillegom 2030. De beschreven ambities geven richting aan het omgevingsbeleid dat de komende jaren gevoerd moet worden, en zijn verder uitgewerkt in diverse uitvoeringsprogramma's. De Omgevingsvisie en het Woonprogramma 2020-2024 geven richting aan onderwerpen als de gewenste woningvoorraad en behoefte, gebiedsontwikkeling, openbare ruimte en duurzaamheid. Grondbeleid is in financieel- economische zin dienstbaar aan het realiseren van doelstellingen op deze terreinen. De uitvoering van het grondbeleid, via de inzet van instrumenten van grondbeleid, wordt daar mede door bepaald.

VISIE OP GRONDBELEID

In Hillegom is het de beleidslijn dat er faciliterend grondbeleid wordt gevoerd. Met de mogelijkheid tot het doen van strategische grondaankopen wordt rekening gehouden. Dat betekent dat de gemeente het bereiken van ruimtelijke doelstellingen in overwegende mate overlaat aan marktpartijen die doorgaans in het bezit zijn van gronden en vastgoed. De gemeente faciliteert door het stellen voorwaarden waaronder ontwikkelingen kunnen plaatsvinden zoals het verhalen van kosten.
Daar waar door de gemeente gewenste ontwikkelingen niet door de markt worden opgepakt ligt een actievere overheidsopstelling voor de hand en komt de regie bij de gemeente te liggen. In een dergelijke geval wordt een grondexploitatie gevoerd.

Uitganspunten en kaders (de belangrijkste)

Besluit Begroting Verantwoording (BBV) / Renteomslag

- Vennootschapsbelasting
- Notitie Grondbeleid (commissie BBV)
- Nota grondbeleid
- Financiële positie in relatie tot reserves en voorzieningen
- Grondbeleid en risico's

Besluit Begroting Verantwoording / Renteomslag

Om de transparantie en de vergelijkbaarheid te verbeteren en de administratieve lasten terug te dringen is in het BBV met ingang van het begrotingsjaar 2017 een aantal wijzigingen doorgevoerd. Wijzigingen die effect hebben op de voorraad gronden zijn:

- de rentetoerekening wordt gebaseerd op werkelijke rente over het vreemd vermogen.
- richttermijn voor een grondexploitatie wordt tien jaar. Voor eventueel langer durende grondexploitaties moeten aanvullende beheersmaatregelen getroffen worden.
- afschaffing van de categorie 'Niet in exploitatie genomen gronden'. De gronden vallen voortaan onder de materiële vaste activa.

Vennootschapsbelasting (VPB)

Sinds 1 januari 2016 geldt voor gemeenten de VPB-plicht, indien handelingen beschouwd worden als ondernemersactiviteit. De winst die wordt gemaakt met het uitvoeren van (actief) grondbeleid (bouwgrond in exploitatie) is in beginsel belastbaar voor VPB. Jaarlijks dient herbeoordeling plaats te vinden. De actieve grondexploitatie Vossepolder is vanaf 2016 VPB-plichtig en ook de actieve grondexploitaties Woonzorgzone fase 3 en SIZO (voorheen Hillegom-Noord) zijn VPB-plichtig. De afgelopen jaren was de VPB-aanslag voor Vossepolder nihil omdat er geen gronden verkocht zijn.

Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (commissie BBV)

Sinds de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) in 2016 heeft de commissie BBV diverse stellige uitspraken en aanbevelingen gedaan en een veelheid aan vragen beantwoord over grondexploitatie en grondbeleid en daarmee samenhangende problematiek. Teneinde dit complexe vraagstuk voor de gebruiker overzichtelijk te houden is besloten de verschillende uitingen samen te voegen in één document. Met deze nieuwe notitie is daaraan invulling gegeven. Daarbij zijn niet alleen de bestaande notities over grondexploitatie en faciliterend grondbeleid aangevuld en geactualiseerd, maar zijn ook hoofdstukken toegevoegd over het belang van het grondbeleid voor raadsleden en over de paragaaf grondbeleid en de overige paragrafen. Hiermee wordt specifiek ingegaan op de informatiebehoefte voor de raad.

Met deze notitie zijn de volgende notities en uitingen buiten werking gesteld:
- notitie Grondexploitaties 2016 (maart 2016)
- notitie Faciliterend grondbeleid (maart 2016)
- aanvulling Tussentijds winst nemen grondexploitaties (maart 2018)
- verwerken onderhandenwerk grondexploitatie (februari 2008)

Nota grondbeleid (Hillegom)
Het college is bevoegd voor het doen van privaatrechtelijke aan- en verkopen van bijvoorbeeld grond en panden. Dit moet echter wel binnen door de raad vastgestelde kaders gebeuren. Deze kaders heeft de raad bij het behandelen van de nota Grondbeleid vastgesteld. In deze nota wordt aandacht besteed aan de in de verordening artikel 212 Gemeentewet (GW) opgenomen onderdelen genoemd in artikel 28, lid 1:
- de relatie met de programma's van de begroting,
- de strategische visie van het toekomstig grondbeleid van de gemeente,
- te ontwikkelen en in ontwikkeling genomen projecten,
- de verwerving en uitgifte van gronden,
- de uitgifte van gronden in erfpacht en de bijstelling van erfpachtvergoedingen,
- de uitgangspunten voor prijsstelling van de verkoop van gronden.

Financiële positie in relatie tot reserves en voorzieningen
De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's van het grondbeleid zijn van belang voor de financiële positie van de gemeente. Binnen het weerstandsvermogen van de gemeente wordt rekening gehouden met de risico's vanuit de grondexploitatie. Het geprognosticeerd resultaat van de in het 'overzicht van de diverse gronden' genoemde grondexploitatiegebieden wordt na afsluiting van het project toegevoegd aan de bestemmingsreserve 'nog uit te voeren werken', bedoeld voor de noodzakelijke werkzaamheden na het afsluiten van de complexen.

Grondbeleid en risico's
Ruimtelijke projecten zoals grondexploitaties en infrastructurele werken zijn altijd omgeven met risico's. Risico's van operationele aard, strategische risico's maar zeker ook systeemrisico's, zoals economische ontwikkelingen, die door de gemeente niet of nauwelijks te beïnvloeden zijn. Jaarlijks worden de ramingen van de nog te realiseren inkomsten en uitgaven van deze projecten geactualiseerd om een solide basis voor de projectbegrotingen te verkrijgen. Maar projecten verlopen soms anders dan op voorhand wordt verondersteld.
Risico's die optreden kunnen het financiële beeld ten opzichte van die basis aanmerkelijk beïnvloeden. Daarom worden regelmatig risicoanalyses uitgevoerd om risico's te identificeren, te beoordelen en beheersmaatregelen te treffen.
- De risico's die zich voordoen binnen de grondexploitaties worden, indien mogelijk, binnen het exploitatieresultaat opgevangen. Dit gaat ten koste het geprognosticeerd resultaat waardoor er minder winst overblijft. Dit heeft gevolgen voor de toekomstige mutaties van de reserve algemene investeringen, maar heeft geen gevolgen voor het actuele weerstandsvermogen.
- Risico's die niet binnen het exploitatieresultaat van grondexploitaties kunnen worden opgevangen, worden meegenomen in de bepaling van het actuele weerstandsvermogen.

Categorieën projecten Grondbeleid
In het BBV wordt onderscheid gemaakt in verschillende soorten gronden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gronden die in bezit zijn van de gemeente en gronden die in bezit zijn van derden. Ook is van belang of de gronden een vaste of te veranderen bestemming hebben en met welk doel deze gronden zijn verworven. In lijn met het BBV wordt in Hillegom onderscheid gemaakt in de volgende soorten gronden en projecten:

- Bouwgrond In Exploitatie (BIE)
- Faciliterende projecten
- Warme gronden
- Materiële Vaste Activa (MVA)

Bouwgrond In Exploitatie (BIE)
Definitie: gronden welke in eigendom van de gemeente zijn en waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatie-complex met een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.
Het startpunt van bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie) op de balans.
Om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken is het uitgangspunt dat de looptijd van een grondexploitatie in beginsel maximaal 10 jaar bedraagt.

Afspraken met de raad over de wijze waarop met afwijkingen ten opzichte van de jaarschijf wordt omgegaan zijn vastgelegd in de financiële verordening. Hierin is vastgelegd of afwijkingen ten opzichte van de jaarschijf direct moeten worden gemeld bij de raad of alleen indien en voor zover deze afwijkingen niet passen binnen het totale vastgestelde grondexploitatiecomplex. In dit laatste geval wordt de afwijking meegenomen in de jaarlijkse actualisatie van het

grondexploitatiecomplex en daaropvolgende begrotingswijziging. De afspraken kunnen ook een bepaalde bandbreedte behelzen waarbinnen afwijkingen niet direct hoeven te worden gemeld aan de raad.

Relevante onderwerpen

- Onderbouwing tussentijdse winstneming

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Volgens het realisatiebeginsel dient in de situatie dat voldoende zekerheid is over de winst, de winst te worden genomen. Hierbij dient de percentage of completion (POC) methode te worden gevolgd. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

- Vastgestelde en gehanteerde parameters

In de grondexploitatie wordt voor de jaarlijkse kostenstijging rekening gehouden met een gemiddeld langjarig inflatiecijfer. Voor de actuele grondexploitaties betreft dat een percentage van 2,0%. Met een jaarlijkse opbrengstenstijging wordt, voorzichtigheidshalve, geen rekening gehouden.
De rentetoerekening aan de grondexploitatie is door de commissie BBV gemaximeerd tot het gewogen gemiddelde van het werkelijke rentepercentage van de externe financieringen. Omdat de gemeente Hillegom nauwelijks externe financieringen heeft, betekent dit dat de gemeente Hillegom maximaal 0% rente (dus geen) mag toerekenen aan grondexploitaties.
Tegelijk is de te hanteren discontovoet door de commissie BBV voor alle gemeenten vastgesteld op 2,0%. Met de discontovoet wordt de eindwaarde (eindresultaat) van de kasstroom teruggerekend naar de actuele netto contante waarde. De vaste discontovoet is vastgesteld met het doel de grondexploitaties van alle gemeenten beter te vergelijken.

- Risico's

Binnen de projecten welke worden uitgevoerd onder het Grondbeleid kan sprake zijn van verschillende onzekerheden en risico's die het begrote financiële eindresultaat van de grondexploitatie bemoeilijken. Hierbij moet onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds risico's met betrekking tot de kosten en opbrengsten die specifiek binnen een grondexploitatie-complex kunnen worden onderkend en anderzijds risico's die voor de grondexploitatieportefeuille als geheel gelden.

Risico's project specifiek:
Deze zijn van belang bij de tussentijdse winstneming.

Risico's portefeuille:
De risico's voor de portefeuille als geheel gaan in zijn algemeenheid over de verwachtingen ten aanzien van markt- en conjunctuurinvloeden, waardoor prijzen en afzetmogelijkheden over de gehele linie kunnen veranderen ten opzichte van de planning. Hiertoe worden doorgaans scenarioberekeningen gemaakt, met daarbij bandbreedtes voor minimum en maximum invloed op de geprognosticeerde resultaten van de grondexploitatieportefeuille.

De vastgestelde en berekende project specifieke- en portefeuillerisico's zijn van invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente en moeten in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing worden opgenomen.

De projecten

SIZO

In het najaar van 2019 heeft de gemeenteraad de grondexploitatie SIZO (voorheen) Hillegom-Noord vastgesteld. Het betreft de voormalige voetbalvelden van SIZO. In 2019 is een ontwikkelaar geselecteerd en gecontracteerd voor de ontwikkeling van het gebied en de realisatie van circa 300 woningen. Na de plan-uitwerking en het doorlopen van de planologische procedure zal de locatie naar verwachting in 2021 door de ontwikkelaar worden aangekocht en vervolgens bouwrijp worden gemaakt t.b.v. de realisatie van de woningen. De realisatie van de openbare ruimte is eveneens voor rekening van de ontwikkelaar. In september 2020 is de geactualiseerde grondexploitatie SIZO 2020 ter vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd.

Risico's	bedrag x kans	in €
- Civiletechnische werkzaamheden	€ 0 x 50%	0
- Horst ten Daallaan	€ 0 x 50%	0
- Extra sociale huurwoningen	€ 0 x 50%	0
- Totaal		0

Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar		
01-01-2020	270.549	N
kosten	91.137	N
opbrengsten	5.000	V
31-12-2020	356.686	N

Verwacht verloop boekwaarde		
01-01-2021	356.686	N
nog te realiseren kosten	743.946	N
nog te realiseren opbrengsten	1.765.000	V
eindwaarde saldo 31-12-2024	-664.368	V
netto contante waarde 01-01-2020	-601.739	V

Woonzorgzone Elsbroek fase 3

In 2018 heeft de gemeenteraad de grondexploitatie Woonzorgzone Elsbroek - planfase 3 vastgesteld. In het laatste kwartaal van 2018 is er gestart met de aanbestedingsprocedure. In 2019 is een ontwikkelaar geselecteerd, gecontracteerd en is er begonnen met de planuitwerking. De ontwikkelaar werkt het komende jaar het stedenbouwkundig plan verder uit om te komen tot een koop-/realisatieovereenkomst (eerste helft 2021). Daarna zal de locatie in voorbereiding op de opstalontwikkeling, bouwrijp worden gemaakt. In oktober 2020 is de geactualiseerde grondexploitatie Woonzorgzone Elsbroek – planfase 3 2020 ter vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd. De grondruil met Stek (grond woonzorgzone en grond Saviolocatie) heeft in 2020 plaatsgevonden conform afspraken in de gesloten grondruilovereenkomst tussen Stek en gemeente.

Risico's	bedrag x kans	in €
- geen (gebruikelijke prijs-, markt- en uitvoeringsrisico's)	€ 0 x 20%	0

Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar		
01-01-2020	421.867	N
kosten	952.878	N
opbrengsten	0	V
31-12-2020	1.374.745	N

Verwacht verloop boekwaarde		
01-01-2021	1.374.745	N
nog te realiseren kosten	122.984	N
nog te realiseren opbrengsten	2.250.000	V
eindwaarde saldo 31-12-2022	-752.271	V
netto contante waarde 01-01-2020	-708.882	V

Vossepolder

In 2006 is de woningbouwlocatie Vossenpolder in exploitatie genomen. Tussen 2006 en 2014 zijn er ruim 200 woningen gerealiseerd. In 2018 zijn drie uitwerkingsplannen vastgesteld en is er een aanbestedingsprocedure gestart voor de realisatie van 63 woningen. Begin 2019 is een marktpartij geselecteerd voor de realisatie van deze woningen. Deze kavels zijn inmiddels bouwrijp en worden naar verwachting eind 2020 bouwrijp geleverd aan de ontwikkelaar. Inmiddels is gestart met een nieuw bestemmingsplan over de gehele Vossepolder. In dat bestemmingsplan wordt tevens een directe bouwtitel opgenomen voor de laatste fase woningbouw (circa 48 woningen) in de Vossepolder. Voor deze laatste fase is in 2020 een marktpartij geselecteerd voor de realisatie van deze woningen. Deze kavels zullen naar verwachting in 2022 bouwrijp worden geleverd aan de ontwikkelaar. In september 2020 is de geactualiseerde grondexploitatie Vossepolder 2020 ter vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd.

Risico's	bedrag x kans	in €
- Planologisch	€ 0 x 20%	0
- Geen (gebruikelijke prijs-, markt- en uitvoeringsrisico's)	€ 0 x 20%	0
- Totaal		0

Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar		
01-01-2020	2.887.977	N
kosten	1.480.924	N
opbrengsten	3.200.412	V
31-12-2020	1.168.489	N

Verwacht verloop boekwaarde		
01-01-2021	1.168.489	N
nog te realiseren kosten	3.246.091	N
nog te realiseren opbrengsten	7.900.000	V
eindwaarde saldo 31-12-2023	-3.485.420	V
netto contante waarde 01-01-2020	-3.219.989	V

Samenvatting bouwgronden in exploitatie (x € 1.000)

Project	voorraad m2 uitgeefbaar	Boekwaarde 1-1-2020	Kosten 2020	Opbrengsten 2020	Boekwaarde 31-12-2020	V/N
SIZO	57.000	271	91	5	357	N
Woonzorgzone fase 3	5.325	422	953	0	1.375	N
Vossepolder	18.719	2.888	1.481	3.200	1.169	N
totaal	81.044	3.581	2.525	3.205	2.901	N

Project	Boekwaarde 1-1-2020	Te maken kosten	Te realiseren opbrengsten	Eind waarde	Contante waarde	V/N	Getroffen voorziening	Project risico's
SIZO	357	744	1.765	-664	-602	V	geen	geen
Woonzorgzone fase 3	1.375	123	2.250	-752	-709	V	geen	geen
Vossepolder	1.169	3.246	7.900	-3.485	-3.220	V	geen	geen
totaal	2.901	4.113	11.915	-4.901	-4.531	V	0	0

N = nadelig saldo; meer kosten dan opbrengsten
V = voordelig saldo; meer opbrengsten dan kosten

Faciliterend Grondbeleid

Definitie: Bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente zelf geen grond in haar bezit en voert niet zelf de grondexploitatie, maar gebeurt dit door een private ontwikkelaar. De kosten die de gemeente maakt worden in dat geval verhaald op de private partijen. Er is dus geen sprake van een bouwgrond in exploitatie of een voorraad grond in bezit van de gemeente, maar van een vordering op een derde partij. Feitelijk schiet de gemeente kosten voor die op basis van een overeenkomst worden teruggevorderd bij een derde partij, dan wel op basis van het exploitatieplan mogelijk in de toekomst kunnen worden teruggevorderd van een derde partij.

Relevante onderwerpen

- Risico's en verliezen
  1. op basis van de wetgeving zijn niet alle te maken kosten via de plankostenscan verhaalbaar;
  2. er worden kosten gemaakt welke bij het opstellen van de plankostenscan niet voorzien waren;
  3. uiteindelijk wordt er geen overeenkomst gesloten en/of gaat het project niet door.

Daar waar de niet verhaalbare kosten en/of verliezen zeker zijn worden deze direct ten laste van de algemene middelen van de gemeente gebracht. Daar waar nog sprake is van een inschatting van risico's worden deze risico's meegenomen in het weer-standsvermogen van de gemeente.

Naast de Facilitaire projecten, waarbij gewerkt wordt aan het opstellen en uiteindelijk ondertekenen van een overeenkomst kan er sprake zijn van Faciliterende projecten in de initiatief- of onderzoeksfase. Hierbij worden verkennende gesprekken gevoerd en mogelijkheden onderzocht. Deze projecten worden in deze paragraaf niet inhoudelijk toegelicht.
Voor activiteiten welke uiteindelijk leiden tot de totstandkoming van een te ondertekenen overeenkomst wordt geen budget (voorheen krediet) meer bij de Raad aangevraagd. Het verhalen van deze door de gemeente gemaakte en voorgeschoten kosten is verzekerd en afdwingbaar door het kostenverhaal. Of door een anterieure overeenkomst of door een posterieure overeenkomst.

Facilitaire projecten in de uitvoeringsfase

Project	Exploitatie bijdrage	In rekening gebracht	In rekening te brengen	Gerealiseerde externe kosten	Restant budget	Verwachte kosten	Risico's
3e Loosterweg 126 en noord van 130	8.000	8.000	0	0	8.000	8.000	0
Beeklaan plan Kalkovensbrug	12.000	12.000	0	3.500	8.500	8.500	0
Jozefpark	50.000	0	50.000	26.500	23.500	23.500	0
Kwekerij Veelzorg	25.500	25.500	0	12.900	12.600	12.600	0
Ringvaart / Ringoevers	250.000	250.000	0	145.000	105.000	105.000	0
Veenenburgerlaan naast 51	7.260	7.260	0	0	7.260	7.260	0
Totaal	352.760	302.760	50.000	187.900	164.860	164.860	0

De uitkomst van deze staat is enigszins vertekend. Bij het berekenen van de te vergoeden kosten wordt gebruik gemaakt van een plankostenscan. In deze scan worden ook de ambtelijk te besteden uren (x tarief) opgenomen. Door HLT Samen wordt voor de projecten in Hillegom geen tijd geschreven. De bestede uren worden niet aan het project doorbelast. Deze uren worden via de bijdrage welke Hillegom aan HLT Samen betaald verrekend. Zij zijn niet zichtbaar.
In de kolom "Gerealiseerde externe kosten" zijn kosten opgenomen voor o.a. externe projectleiders, planeconomen en door derden verstrekte adviezen.
Bij het opstellen van de jaarrekening wordt de afweging gemaakt of het voordelig saldo (restant budget -/- verwachte kosten) kan worden toegevoegd aan de algemene middelen.

3e Loosterweg 126 en noord van 130
Het is een ruimte voor ruimte project. De huidige invulling van kassen en één woning wordt gewijzigd naar 2 nieuwe woningen. Een eerdere aanvraag is afgewezen en daarbij zijn ook door de ontwikkelaar kosten gemaakt. Bij het uitwerken van het kostenverhaal is hier rekening mee gehouden en is de verdeling gemeente versus ontwikkelaar vastgesteld op 50/50. In 2020 is de exploitatiebijdrage in rekening gebracht.

Beeklaan plan Kalkovensbrug
Het project betreft de bouw van 8 vrijstaande woningen. Dit bestemmingsplan is onherroepelijk. In 2020 zijn geen kosten meer gemaakt. Alleen het openbaar gebied moet nog worden overgedragen.

Frederikslaan 20
Het project betreft de bouw van 1 woning waarvoor een bestemmingsplan is vastgesteld en in 2020 afgerond.

Jozefpark
Het project wordt ontwikkelt Renward en bestaat uit 8 eengezinswoningen, 12 appartementen in de voormalige Jozefschool en 34 appartementen in het gebouw Crescendo. De verkoop voor de eengezinswoningen en 10 appartementen in het Crescendo gebouw is in 2020 gestart. De huurappartementen in het gebouw Crescendo en in de voormalige Jozefschool zullen op een later moment worden aangeboden.

Kwekerij Veelzorg
De huidige ontwikkelaar is Boei Ontwikkelingsmaatschappij. Een bollenschuurcomplex wordt bestemd tot 5 appartementen in oude bollenschuur en 13 woningen met behoud van cultuurhistorie. In totaal 18 woningen. De 18 woningen zijn gerealiseerd en opgeleverd en het openbaar gebied is aangelegd. De eindoplevering heeft in 2020 plaatsgevonden. Na goedkeuring van het opleveringsdocument kunnen de financiële verplichtingen op basis van de anterieure grondexploitatie worden afgerond.
Voor zover bekend zijn er geen financiële risico's.

Ringvaart / Ringoevers
De huidige ontwikkelaar is Building24, een consortium van 3 bedrijven, waarvan HBB Groep te Heemstede ons aanspreekpunt is. Zij hebben in 2016 het Ringvaartterrein overgenomen van AM/Ymere. In totaal komen er 358 woningen/appartementen met de daarbij behorende voorzieningen (inclusief de aanleg van een rotonde in de Olympiaweg = gerealiseerd). De deelplannen I t/m III zijn gerealiseerd. Deelplan IV is in aanbouw en deelplan V (laatste fase voor 58 woningen) is in voorbereiding. Hiervoor is een omgevingsvergunning verleend en deze is onherroepelijk. Na realisatie van de woningen zal nog een speelterrein worden ingericht. De oplevering van het openbaar gebied en het nakomen van de verplichtingen loopt naar verwachting door tot in 2023.
Voor zover bekend zijn er geen financiële risico's.

Veenenburgerlaan naast 51
Het betreft de bouw van 1 woning. De ontwerp omgevingsvergunning is in het derde kwartaal van 2020 ter inzage gelegd. Naar verwachting vind de realisatie eind 2020 begin 2021 plaats. De exploitatiebijdrage is in 2020 in rekening gebracht.

Er zijn daarnaast een flink aantal projecten in de initiatief- of onderzoeks- of voorbereidingsfase, onder andere:
- Herontwikkeling Savioschool locatie
- Locatie De Wit (2e Loosterweg)
- Brouwerlaan 24 (appartementencomplex)
- Molenstraat 22-24
- Locatie van der Schoot (Pastoorslaan)
- Stationsweg 13 (bollenschuur)
- Bethlehemlaan 20-22
- 1e Loosterweg 116
- Wilhelminalaan 1
- Hoofdstraat 172-180 en Vinkenlaan

Warme gronden
Definitie: de door de gemeente verworven gronden met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie door de Raad is vastgesteld.

Op basis van de wijziging van het BBV in 2016 worden deze warme gronden verantwoord onder materiele vaste activa en wel tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is niet toegestaan.
Ingeval van duurzame waardevermindering vindt afwaardering plaats naar de waarde volgens de geldende bestemming. Voor gronden die zijn verworven en waarvoor nog geen bestemmingswijziging is doorgevoerd kan dit betekenen dat er (tijdelijk) een forse afwaardering moet plaatsvinden, die grotendeels kan worden teruggedraaid zodra tot de bestemming van bouwgrond wordt besloten. Dit leidt met name bij de gebiedsontwikkeling tot ongewenste effecten, zoals grote fluctuaties in de waardering van deze gronden, en als gevolg daarvan het resultaat en de financiële positie van de gemeente.
In 2019 is het materieel vast actief Hillegom Noord ingebracht in de geopende en door de Raad vastgestelde grondexploitatie SIZO. Per 31 december 2019 zijn er onder de materiele vaste activa derhalve geen warme gronden verantwoord en is er geen sprake van risico's en verliezen.

Materiële Vaste Activa (MVA)
Definitie: over grond als materiële vaste activa wordt gesteld, dat deze grond een vaste bestemming heeft en niet in een transformatieproces zit. Dit geldt ook voor gronden die anticiperend en strategisch zijn aangekocht maar waarbij geen sprake is van gebiedsontwikkeling. Bij grond als materiële vaste activa gaat het veelal om ondergrond van gebouwen, wegen, parken, pleinen of van land-/bosbouwgronden.

In relatie tot het Grondbeleid is deze categorie niet relevant. In deze paragraaf Grondbeleid wordt daarom niet ingegaan op grond als materiële vaste activa.

Reserves en voorzieningen
Definitie reserves: deze worden aangehouden als buffer voor risico's, om lasten te egaliseren en om te sparen voor toekomstige uitgaven.
Definitie voorziening: er is een bedrag apart gezet voor toekomstige uitgaven die onvermijdelijk zijn, maar waarvan tijdstip en omvang niet exact bekend is.

Het meest essentiële verschil tussen een reserve en een voorziening is dat bij een reserve de Raad de bestemming ervan kan wijzigen. Er is sprake van vrije besteedbaarheid. Bij een voorziening kan dat niet, er is sprake van verplichte bestedingsrichting.

Bestemmingsreserve nog uit te voeren werken
Per 31-12-2020 bedraagt het geraamde saldo van de bestemmingsreserve € 224.377. Hierin is de onttrekking van € 223.858 over 2020 verwerkt. De bestemmingsreserve is bestemd voor werkzaamheden welke na het afsluiten van bouwgronden in exploitatie (BIE) nog moeten plaatsvinden.

Voorzieningen

Binnen de gemeente Hillegom zijn er vooralsnog geen voorzieningen getroffen voor Grondbeleid gerelateerde activiteiten.

Weerstandsvermogen

Naast alle andere gemeentelijke risico's worden ook alle in deze paragraaf Grondbeleid benoemde risico's in de paragraaf weerstandsvermogen integraal verwerkt. De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing schept inzicht in de actuele risico's en het vermogen van de gemeente om deze risico's op te kunnen vangen. Hillegom omschrijft een risico als een onzekere gebeurtenis die effect heeft op het kunnen behalen van een doelstelling. Risico's kunnen zowel intern als extern zijn.

Categorie	Project risico's
Bouwgrond in exploitatie (BIE)	geen
Faciliterend grondbeleid	geen
Warme gronden (MVA)	geen
Totaal	0

--> naar weerstandsvermogen en risicobeheersing

Financiële begroting

De financiële begroting heeft de volgende doelen:

- Autorisatie: na vaststellen door de gemeenteraad goedkeuring geven aan het doen van uitgaven;
- Allocatie: keuzes maken voor welke taken de middelen worden ingezet;
- Inzicht: verschaffen van inzicht in de financiële begroting (ook op lange termijn).

In het BBV zijn eisen gesteld aan de specifieke informatie die moet zijn opgenomen in de financiële begroting. De bedoeling hiervan is de transparantie van de gemeentelijke begroting te vergroten. Deze verplichte onderwerpen zijn de uitgangspunten voor de structuur van de programmabegroting:

- Het overzicht van baten en lasten in de begroting
- De uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting.
- Bijlage met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld.

Financieel overzicht van baten en lasten

Grondslagen begroting en meerjarenraming

1. LOON EN PRIJSONTWIKKELINGEN

Uitgangspunt is dat voor zowel de baten als de lasten in de meerjarenraming 2021-2024 het loon- en prijspeil van het begrotingsjaar 2020 wordt gehanteerd (tenzij op onderdelen andere concrete informatie voorhanden is). Verder wordt de meerjarenbegroting, vanaf 2022, in constante prijzen opgesteld. Dit is bij veel gemeenten een gebruikelijke methodiek. De waarde daarvan is des te groter in de huidige en snel veranderende macro-economische omstandigheden waarin de voorspellende waarde voor de jaren na het begrotingsjaar afneemt. Hiervoor wordt gehanteerd de inflatie, geharmoniseerde consumentenprijsindex volgens het Centraal Economisch Plan van 2020. Deze bedraagt 1,8 % voor 2021, zonder automatische toekenning van compensatie.

2. ONTWIKKELING GELD-EN KAPITAALMARKT

De rente op de geldmarkt wordt geraamd op 0,25 % en voor de kapitaalmarkt op 0,65 %. De omslagrente blijft gehandhaafd op 0 %.

3. BELASTINGEN EN RETRIBUTIES

Voor belastingen en rechten wordt het inflatiepercentage aangehouden dat voortvloeit uit de CPB-publicaties; dat wil zeggen 1,8 %. Voor heffingen geldt dat een compensatie alleen aan de orde is, als dit binnen de grenzen van kostendekkendheid blijft. Voor de retributies geldt dat het uitgangspunt is 100 % kostendekkendheid. De belastingvoorstellen worden in december door de raad definitief vastgesteld.

4. VERVALLEN PRECARIOBELASTING KABELS EN LEIDINGEN

Het kabinet heeft de precariobelasting op nutsbedrijven afgeschaft. Per 1 januari 2022 mogen gemeenten deze belasting niet meer heffen op nutsbedrijven. Het tarief is door het Rijk bevroren per 10 februari 2016 op het geldende tarief van € 4,56 per meter. Het afschaffen van de precariobelasting levert voor alle gemeenten die door deze maatregel worden getroffen een financieel probleem op. Door het Rijk wordt op geen enkele wijze een financiële compensatie verstrekt voor het vervallen van de mogelijkheid om op deze wijze gemeentelijke inkomsten te genereren.
De gemeente Hillegom heeft met ingang van het jaar 2018 al maatregelen genomen om de financiële gevolgen van het wegvallen van precariobelasting op kabels en leidingen op te vangen. Het ingezette beleid zal voor 2021 en verder voortgezet worden.

5. VERBONDEN PARTIJEN

De verbonden partijen stellen individueel een begroting op. Voor de meeste gemeenschappelijke regelingen volgen wij het percentage dat sinds het begrotingsjaar 2012 wordt vastgesteld in samenspraak met alle betrokken buurgemeenten in het samenwerkingsgebied Holland Rijnland. Voor het jaar 2021 is de toegestane prijsindexatie voor beloning werknemers 2,6% en 1,80% voor materiële uitgaven.

6. WERKORGANISATIE HLTsamen

De effecten van beleidsbeslissingen bij de vaststelling van de gemeentebegroting op de werkorganisatie HLTsamen worden, indien van toepassing, als beslispunt in de programmabegroting zichtbaar gemaakt. Vervolgens worden deze via een begrotingswijziging in de begroting van HTLsamen verwerkt.

Financieel meerjarenperspectief tot aan de begroting 2021

- = uitgaven, bedragen x € 1.000

Financiële situatie op hoofdlijnen	2021	2022	2023	2024
Begrotingsaldi Kadernota 2021-2024	-609	-1.715	-1.899	-1.844
Incidentele vermindering opschalingskorting Algemene uitkering	170			
Reëler ramen	306	332	222	298
Nagekomen ontwikkelingen	-95	-95	-189	-189
Oplossingsrichtingen	488	582	714	816
Getoond Meerjarenperspectief begroting 2021-2024	260	-896	-1.152	-918

Incidentele vermindering opschalingskorting Algemene uitkering
Incidentele vermindering opschalingskorting in het Gemeentefonds voor de jaren 2020 en 2021. De verhoging van de algemene uitkering van het Gemeentefonds van €70 miljoen in 2020 en €160 miljoen in 2021 geeft een voordeel voor Hillegom van € 75.000 voor 2020 en € 170.000 voor 2021.

Reëler ramen
De onderschrijdingen in begroting meer in overeenstemming brengen met werkelijke uitgaven en diverse administratieve aanpassingen en overhevelingen (onder andere: vermindering aantal fte college, dekking van diverse uitgaven onderwijskansenbeleid door hogere Rijksbijdrage, herijken van kapitaallasten, BTW correcties).

Nagekomen ontwikkellingen
*het verlengen van de dienstverleningsovereenkomst met De Meerlanden zal meer kosten met zich meebrengen.
*precariobelasting liggelden haven afschaffen.
*continuering ondermijning.

Oplossingsrichtingen

Cyclisch vervangen groen
Grote groenprojecten deels als investeiring te activeren.

Leges omgevingvergunningen
Hogere opbrengst leges omgevingsvergunning door te verwachten toename van het aantal nieuwbouwwoningen

Beheer wegen, projectmatige aanpak
Grote projecten in kader van onderhoud wegen financieel deels als investering te activeren.

Projecten
Kosten van toezicht en begeleiding personeel van HLTsamen bij grotere projecten meenemen bij kredietaanvragen. Dit leidt tot lagere bijdrage (1 fte) aan werkorganisatie HLTsamen.

Algemene uitkering
Het voor 50% opnemen van inkomsten van te verwachten areaaluitbreiding woningen bij berekening van Algemen uitkering.

Financieel meerjarenperspectief tot aan de kadernota 2021

De Kadernota 2021 vertoonde voor 2021 een negatief saldo van € 397.000. De Kadernota is vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2020.

(Bedragen x € 1.000; -/- = nadeel)

Ontwikkeling meerjarenperspectief 2021-2024	2021	2022	2023	2024
Meerjarenperspectief Programmabegroting 2020	146	-1.090	-1.137	-1.137
Ontwikkeling Algemene uitkering	582	928	934	1.140
Meicirculaire 2020	-212	-388	-589	-774
Autonome ontwikkelingen inclusief loon- en prijscompensatie	-1.126	-1.165	-1.108	-1074
Meerjarenperspectief na Kadernota 2020	-609	-1.715	-1.899	-1.844

Overzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht treft u voor de begrotingsjaren 2021-2024, in één totaaloverzicht, de raming van baten en lasten en de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma, inclusief de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, aan.

Bedragen x € 1.000

		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Programma 1. Vitaliteit	Lasten	-41.700	-27.246	-24.418	-24.582	-24.753	-24.676
	Baten	4.617	6.576	4.746	4.750	4.586	4.586
Saldo		-18.198	-20.670	-19.671	-19.832	-20.167	-20.090
Programma 2. Leefomgeving	Lasten	-41.700	-16.986	-19.600	-19.101	-14.645	-14.614
	Baten	7.105	8.780	10.972	10.704	6.716	6.716
Saldo		-6.624	-8.206	-8.627	-8.397	-7.928	-7.897
Programma 3. Bedrijvigheid	Lasten	-41.700	-2.020	-1.951	-1.766	-1.767	-1.767
	Baten	102	38	38	38	38	38
Saldo		-1.808	-1.983	-1.914	-1.729	-1.729	-1.729
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Lasten	-41.700	-2.557	-2.626	-2.632	-2.661	-2.685
	Baten	484	395	395	395	395	395
Saldo		-2.763	-2.162	-2.231	-2.237	-2.266	-2.290
Saldo programma's		-29.393	-33.022	-32.443	-32.195	0	-32.006

Algemene dekkingsmiddelen:							
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Saldo	29.310	30.204	31.180	31.120	31.250	31.431
Belastingen overig	Saldo	1.479	1.117	961	-398	-398	-398
Overhead	Saldo	-7.295	-7.024	-7.041	-6.987	-6.906	-6.865
Overige baten en lasten	Saldo	-9	-9	-25	-84	-230	-346
OZB niet-woningen	Saldo	1.277	1.247	1.270	1.270	1.270	1.270
OZB woningen	Saldo	2.640	2.845	3.058	3.591	3.674	3.740
Treasury	Saldo	1.630	740	643	617	617	617
Saldo algemene dekkingsmiddelen		29.033	29.120	30.045	29.129	29.276	29.448
Saldo voor resultaatbestemming		-360	-3.902	-2.398	-3.066	-2.814	-2.558
Stortingen in reserves							
1. Vitaliteit	Lasten	-242	-37	0	0	0	0
2. Leefomgeving	Lasten	-3.407	-690	-750	0	0	0
3. Bedrijvigheid	Lasten	-230	0	0	0	0	0
4. Bestuur en ondersteuning	Lasten	-3	-3	-3	-3	0	0
Algemene middelen	Lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal stortingen in reserves		-3.882	-729	-753	-3	0	0
Onttrekkingen reserves							
1. Vitaliteit	Baten	182	1.306	153	-3	29	60
2. Leefomgeving	Baten	3.776	2.532	2.653	1.639	1.150	1.150
3. Bedrijvigheid	Baten	24	125	10	0	0	0
4. Bestuur en ondersteuning	Baten	600	503	595	537	484	430
Algemene middelen	Baten	487	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen uit reserves		5.069	4.466	3.411	2.173	1.663	1.640
Resultaat na bestemming		828	-165	260	-896	-1.152	-918

Verschillen tussen de begroting 2021 en de gewijzigde begroting 2020

Vitaliteit

Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Thema Onderwijs			
Onderwijshuisvesting	956	937	19
Openbaar basisonderwijs	80	80	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	992	938	54
Totaal Onderwijs	2.028	1.955	73
Thema Sociaal domein			
Samenkracht en burgerparticipatie	2.960	2.174	786
Arbeidsparticipatie	281	290	-8
Inkomensregelingen	6.943	4.915	2.028
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	364	289	75
Begeleide participatie	1.670	1.772	-102
Maatwerkdienstverlening 18+	4.495	4.421	74
Wijkteams	1.450	1.352	98
Maatwerkdienstverlening 18-	4.322	4.377	-55
Geëscaleerde zorg 18-	391	391	0
Totaal Sociaal domein	22.876	19.980	2.895
Thema Sport & Gezondheid			
Sportbeleid en activering	540	543	-4
Volksgezondheid	1.118	1.208	-90
Sportaccommodaties	685	732	-47
Totaal Sport & Gezondheid	2.343	2.483	-140
Totaal lasten	27.246	24.418	2.829

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Thema Onderwijs			
Onderwijshuisvesting	283	242	-41
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	247	247	0
Totaal Onderwijs	530	489	-41
Thema Sociaal domein			
Samenkracht en burgerparticipatie	26	26	0
Inkomensregelingen	5.724	3.890	-1.834

Maatwerkdienstverlening 18-	4	10	6
Totaal Sociaal domein	5.754	3.927	-1.827
Thema Sport & Gezondheid			
Volksgezondheid	9	9	0
Sportaccommodaties	283	321	39
Totaal Sport & Gezondheid	292	330	39
Totaal baten	6.576	4.746	-1.830
Saldo voor resultaatbestemming	-20.670	-19.671	999
Reserves	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Toevoegingen reserves	37		37
Onttrekkingen reserves	-1.306	-153	-1.153
Totaal reserves	-1.269	-153	-1.116
Saldo na resultaatbestemming	-19.401	-19.518	-117

Thema/Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
Thema Onderwijs				
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	€ 54		In 2021 lager budget onderwijsachterstandenbeleid	€ 54
			subtotaal	**€ 54**
Openbaar basisonderwijs	€ -			
			subtotaal	**€ -**
Onderwijshuisvesting	€ 19		Lagere kosten tijdelijke huisvesting Jozefschool	€ 30
			Overig	€ -11
			subtotaal	**€ 19**
Totaal thema		**€ 73**	**Totaal thema**	**€ 73**
Thema Sociaal domein				
Arbeidsparticipatie		€ -8	Overige	€ -8
			subtotaal	**€ -8**
Wijkteams	€ 98		In 2020 incidenteel budget beschikbaar voor integrale toegang.	€ 100
			Overige	€ -2
			subtotaal	**€ 98**
Geëscaleerde zorg 18-	€ -			
			subtotaal	**€ -**
Begeleide participatie		€ -102	Stijging loonkosten WSW (compensatie via gemeentefonds)	€ -102
			subtotaal	**€ -102**
Inkomensregelingen	€ 2.028		Doorbetaling TOZO in 2020	€ 1.834
			In 2020 incidenteel budget beschikbaar voor armoedebeleid	€ 246
			In 2020 incidenteel budget beschikbaar voor project Meedoen	€ 37
			Stijging bijstandskosten	€ -89
			subtotaal	**€ 2.028**
Maatwerkdienstverlening 18-		€ -55	Stijging begroting TWO jeugdhulp	€ -155
			Taakstelling kosten Jeugdhulp opgenomen	€ 100

			subtotaal	**€ -55**
Maatwerkdienstverlening 18+	€ 74		Lagere kosten WMO begeleiding	€ 74
			subtotaal	**€ 74**
Maatwerkvoorziening (WMO)	€ 75		Lagere kosten WMO woonvoorziening	€ 75
			subtotaal	**€ 75**
Samenkracht en burgerparticipatie	€ 786		In 2020 incidenteel budget beschikbaar voor aanpassing jongerencentrum	€ 310
			In 2020 incidenteel budget beschikbaar ivm niet benutte middelen gemeente Leiden beschermd wonen	€ 68
			In 2020 incidenteel budget tbv noodfonds corona maatschappelijke instellingen	€ 400
			Overige	€ 8
			subtotaal	**€ 786**
Totaal thema		**€ 2.896**		**€ 2.896**
Thema Sport en gezondheid			**Totaal thema**	
Sportaccommodaties		€ -47	Afspraken met st de Zanderij over aflossing geldlening	€ -47
			subtotaal	**€ -47**
Sportbeleid en activering		€ -4	Overige	€ -4
			subtotaal	**€ -4**
Volksgezondheid		€ -90	Stijging bijdrage RDOG	€ -90
			subtotaal	**€ -90**
Totaal thema		**€ -140**	**Totaal thema**	**€ -140**
Totaal lasten	**€ 2.829**			**€ 2.829**
Baten				
Thema Onderwijs				
Onderwijshuisvesting		€ -41	In 2020 Bijdrage Fioretti Huisvesting voorgezet onderwijs	€ -41
			subtotaal	**€ -41**
Totaal thema	**€ -41**		**Totaal thema**	**€ -41**
Thema Sociaal domein				
Inkomensregelingen		€ -1.828	Rijksbijdrage TOZO in 2020	€ -1.828
			subtotaal	€ -1.828
Totaal thema	**€ -1.828**		**Totaal thema**	**€ -1.828**
Thema Sport & Gezondheid				
Sportaccommodaties	€ 39		Rente geldlening st Zanderij	€ 39
			subtotaal	€ 39
Totaal thema	**€ 39**		**Totaal thema**	**€ 39**
Totaal baten	**€ -1.830**			**€ -1.830**
Reserves				
Toevoegingen reserves	€ 37		Overige	€ 37
			Totaal toevoegingen	
Onttrekkingen reserves		€ -1.153	Overhevelingen 2019 naar 2020	€ -661
			In 2020 noodfonds maatschappelijke instellingen corona	€ -400
			Overige	€ -92
			subtotaal	€ -1.153
Totaal reserves	**€ -1.116**	**€ -**		**€ -1.116**
Eindtotaal	**€ -117**			**€ -117**

Leefomgeving

Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Thema Gebiedsontwikkeling			
Ruimtelijke ordening	551	753	-202
Totaal Gebiedsontwikkeling	551	753	-202
Thema Openbare orde en veiligheid			
Openbare orde en veiligheid	763	842	-79
Crisisbeheersing en brandweer	1.274	1.311	-38
Totaal Openbare orde en veiligheid	2.037	2.153	-117
Thema Openbare ruimte en duurzaamheid			
Afval	1.782	2.502	-721
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.986	1.986	0
Begraafplaatsen en crematoria	79	81	-2
Riolering	1.658	1.657	1
Milieubeheer	1.451	1.259	191
Totaal Openbare ruimte en duurzaamheid	6.956	7.485	-530
Thema Verkeer en vervoer			
Verkeer en vervoer	3.407	3.841	-434
Parkeren	46	46	0
Recreatieve havens	150	150	0
Totaal Verkeer en vervoer	3.602	4.037	-435
Thema Wonen			
Wonen en bouwen	820	598	222
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.021	4.573	-1.553
Totaal Wonen	3.840	5.171	-1.331
Totaal lasten	16.986	19.600	-2.613

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Thema Openbare orde en veiligheid			
Openbare orde en veiligheid	27	27	0
Crisisbeheersing en brandweer	46	46	0
Totaal Openbare orde en veiligheid	73	73	
Thema Openbare ruimte en duurzaamheid			
Afval	2.690	3.489	799
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5	5	0
Begraafplaatsen en crematoria	87	87	0
Riolering	2.373	2.384	10
Milieubeheer	215	0	-215
Totaal Openbare ruimte en duurzaamheid	5.370	5.965	594
Thema Verkeer en vervoer			
Verkeer en vervoer	80	80	0
Parkeren	-10	-10	0
Recreatieve havens	9	9	0
Totaal Verkeer en vervoer	79	79	
Thema Wonen			
Wonen en bouwen	302	352	50
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.956	4.504	1.548
Totaal Wonen	3.258	4.856	1.598
Totaal baten	8.780	10.972	2.192
Saldo voor resultaatbestemming	-8.206	-8.627	-421

Reserves	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Toevoegingen reserves	690	750	-60
Onttrekkingen reserves	-2.532	-2.653	121
Totaal reserves	-1.842	-1.903	61
Saldo na resultaatbestemming	-6.364	-6.725	-360

Thema/Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
Thema Gebiedsontwikkeling				
Ruimtelijke ordening		€ -202	Overheveling uit 2019. incidenteel budget omgevingsvisie	€ 57
			Planvorming	€ 61
			Verlaging bijdrage aan HLT Samen voor omgevingsvisie Hillegom	€ -40
			Kapitaallasten	€ -280
			subtotaal	**€ -202**
Totaal thema		**€ -202**	**Totaal thema**	**€ -202**
Thema Openbare orde en veiligheid				
Openbare orde en veiligheid		€ -79	Continuering capaciteit BOA's	€ -62
			Bijdrage zorg en veiligheidstafel	€ -19
			Overig	€ 2
			subtotaal	**€ -79**
Crisisbeheersing en brandweer		€ -38	Verhoging bijdrage aan GR VRHM door inflatie	€ -36
			Overig	€ -2
			subtotaal	**€ -38**
Totaal thema		**€ -117**	**Totaal thema**	**€ -117**
Thema Openbare ruimt en duurzaamheid				
Afval		€ -721	Consequenties vaststelling nieuw afvalbeleid 2021	€ -721
			subtotaal	**€ -721**
Milieubeheer	€ 191		Verhoging bijdrage aan Omgevingsdienst West Holland	€ -36
			Vervallen incidenteel budget Regeling Reductie Energieverbruik	€ 215
			Bezuiniging budget milieu	€ 25
			Overig	€ -13
			subtotaal	**€ 191**
Openbaar groen en recreatie	€ 1		Verhoging bijdrage aan Meerlanden	€ -39
			Incidenteel budget in 2020 voor Stedelijk waterplan	€ 50
			Amendement aanpassing budget groenbeleidsplan	€ -102
			Bezuiniging bijdrage aan Wandelnetwerk	€ 21
			Verlaging exploitatie speelbudget naar investeringen	€ 100
			Overig	€ -29
			subtotaal	**€ 1**
Begraafplaatsen en crematoria		€ -2	Overig	€ -2
			subtotaal	**€ -2**
Riolering	€ 1		Overig	€ 1
			subtotaal	**€ 1**
Totaal thema		**€ -530**	**Totaal thema**	**€ -530**
Thema Verkeer en vervoer				
Verkeer en vervoer		€ -435	Incidenteel budget in 2020 voor handboek inrichting openbare ruimte	€ -20
			Verhoging bijdrage aan HLT Samen	€ -19
			Verhoging kapitaallasten kunstwerken (Civiel)	€ 113
			Verlaging budget adviezen derden	€ -80

			verkeersbeleid	
			Verlaging budget inhuur derden verkeersbeleid	€ 15
			Extra budget voor uitvoeren van onderzoek naar verkeersonveilige situaties	€ 30
			Voorbereidingskosten projecten	€ -100
			Verhoging kapitaallasten wegen	€ -607
			Bezuiniging verlaging budget onderhoud wegen	€ 451
			Verhoging bijdrage aan Meerlanden onderhoud wegen	€ -82
			Overig	€ -136
			subtotaal	**€ -435**
Recreatieve havens	€ -			€ -
			subtotaal	**€ -**
Parkeren	€ -			€ -
			subtotaal	**€ -**
Totaal thema		**€ -435**	**Totaal thema**	**€ -435**
Thema wonen				
Wonen en bouwen	€ 222		Verhoging bijdrage aan HLT Samen	€ -28
			Budget voor actualisatie beleid wonen	€ -20
			Overheveling uit 2019:, incidenteel budget wonen	€ 14
			Verlaging kapitaallasten wonen	€ 260
			Overig	€ -4
			subtotaal	**€ 222**
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)		€ -1.553	Hogere lasten actualisatie jaarschijf 2021 grex'en	€ -1.553
			subtotaal	€ -1.553
Totaal thema		€ -1.331	**Totaal thema**	**€ -1.331**
Totaal lasten		**€ -2.613**		**€ -2.613**
Baten				
Thema openbare orde en veiligheid				
Openbare orde en veiligheid	€ -			
			subtotaal	€ -
Crisisbeheersing en brandweer	€ -			
			subtotaal	€ -
Milieubeheer		€ -215		
Totaal thema		**€ -**	**Totaal thema**	**€ -**
Thema Openbare ruimt en duurzaamheid				
Afval	€ 799		Consequenties vaststelling afvalbeleid 2021	€ 594
			verwerking grondstoffen	€ 190
			bijdrage Meerlanden Milieustraat	€ 15
Milieubeheer		€ -215	diverse uitgaven	€ -215
			subtotaal	€ 584
Riolering	€ 10		verhoging elektriciteitskosten	€ 10
			subtotaal	€ 10
Totaal thema	**€ 594**		**Totaal thema**	**€ 594**
Thema Verkeer en vervoer				
Recreatieve havens	€ -			
			subtotaal	€ -
Verkeer en vervoer	€ -			
			subtotaal	€ -

Totaal thema		**€ -**	**Totaal thema**	**€ -**
Thema wonen				
Wonen en bouwen	€ 50		diverse uitgaven	€ 50
			subtotaal	€ 50
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	€ 1.548		Hogere opbrengsten n.a.v. actualisatie jaarschijf 2021 grex'en	€ 1.548
			subtotaal	€ 1.548
Totaal thema	**€ 1.598**		**Totaal thema**	**€ 1.598**
Totaal baten	**€ 2.192**			**€ 2.192**
Reserves				
Toevoegingen reserves		€ -60	Aanpassen verkeerssituatie Jozef/Leerwinkel	€ 690
			Herinrichting Prinses Irenelaan	€ -750
			subtotaal	€ -60
Onttrekkingen reserves	€ 121		onttrekking tbv nieuwe projecten zijn lager	€ 121
			subtotaal	€ 121
Totaal reserves		**€ 61**		**€ 61**
Eindtotaal	**€ -360**			**€ -360**

Bedrijvigheid

Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Thema Centrumontwikkeling			
Economische promotie	223	219	5
Totaal Centrumontwikkeling	223	219	5
Thema Kunst en Cultuur			
Media	472	466	5
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	577	475	101
Cultureel erfgoed	41	41	0
Totaal Kunst en Cultuur	1.089	983	106
Thema Lokale economie			
Economische havens en waterwegen	0	0	0
Totaal Lokale economie			
Thema Regionale economie			
Economische ontwikkeling	665	706	-41
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	43	44	-1
Totaal Regionale economie	708	750	-42
Totaal lasten	2.020	1.951	69

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Thema Centrumontwikkeling			
Economische promotie	3	3	0
Totaal Centrumontwikkeling	3	3	
Thema Regionale economie			
Economische ontwikkeling	22	22	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	13	13	0
Totaal Regionale economie	35	35	
Totaal baten	38	38	
Saldo voor resultaatbestemming	-1.983	-1.914	69

Reserves	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Toevoegingen reserves			
Onttrekkingen reserves	-125	-10	-115
Totaal reserves	-125	-10	-115
Saldo na resultaatbestemming	-1.858	-1.904	-46

Analyse Bedrijvigheid	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
Thema centrumontwikkeling				
Economische promotie	€ 5		overige verschillen	€ 5
			subtotaal	€ 5
Totaal thema	**€ 5**	**€ -**	**Totaal thema**	**€ 5**
Thema Kunst en cultuur				
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	€ 101		In 2020 incidenteel budget voor aankoop kunst (tlv reserve).	€ 101
			subtotaal	€ 101
Cultureel erfgoed	€ -			
			subtotaal	€ -
Media	€ 5		diverse kleine verschillen	€ 5
			subtotaal	€ 5
Totaal thema	**€ 106**		**Totaal thema**	**€ 106**
Thema regionale economie				
Economische ontwikkelingen		€ -41	Hogere bijdrage St. Greenport D&B	€ -41
			subtotaal	€ -41
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		€ -1	diverse kleine verschillen	€ -1
			subtotaal	€ -1
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	€ -			
			subtotaal	€ -
Totaal thema		**€ -42**	**Totaal thema**	**€ -42**
Totaal lasten	**€ 69**			**€ 69**
Baten				
Totaal baten	**€ -**			**€ -**
Reserves				
Onttrekkingen reserves				
			subtotaal	€ -
Totaal reserves		**€ -**		**€ -**
Eindtotaal	**€ 69**			**€ 69**

Bestuur en ondersteuning

Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Thema Dienstverlening			
Burgerzaken	588	636	-49
Beheer overige gebouwen en gronden	232	218	14
Totaal Dienstverlening	820	854	-34
Thema Regionale samenwerking			
Bestuur	1.738	1.772	-35
Totaal Regionale samenwerking	1.738	1.772	-35
Totaal lasten	2.557	2.626	-69

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Thema Dienstverlening			
Burgerzaken	298	298	0
Beheer overige gebouwen en gronden	97	97	0
Totaal Dienstverlening	395	395	
Totaal baten	395	395	
Saldo voor resultaatbestemming	-2.162	-2.231	-69

Reserves	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Toevoegingen reserves	3	3	
Onttrekkingen reserves	-503	-595	92
Totaal reserves	-501	-593	92
Saldo na resultaatbestemming	-1.662	-1.639	23

Thema/Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
Thema dienstverlening				
Burgerzaken		€ -49	Aanpassing bijdrage HLT Samen	€ -28
			Overig	€ -21
			subtotaal	€ -49
Beheer overige gebouwen en gronden	€ 14		Overig	€ 14
			subtotaal	€ 14
Totaal thema		**€ -35**	**Totaal thema**	**€ -35**
Thema Regionale samenwerking				
Bestuur		€ -35	Verlaging budget salarissen en sociale lasten college B&W	€ -50
			Stuctureel budget eindheffing WKR	€ 50
			Verhoging budget salarissen en sociale lasten Griffie	€ -15
			Overig	€ -20
			subtotaal	€ -35
Totaal thema		**€ -35**	**Totaal thema**	**€ -35**
Totaal lasten		**€ -70**		**€ -70**
Baten				
Thema Dienstverlening				
Burgerzaken	€ -			
			subtotaal	€ -
Beheer overige gebouwen en gronden	€ -			
			subtotaal	€ -
Totaal thema	**€ -**		**Totaal thema**	**€ -**
Totaal baten	**€ -**			**€ -**
Reserves				
Toevoegingen reserves	€ -			
			subtotaal	€ -
Onttrekkingen reserves	€ -			
			subtotaal	€ -
Totaal reserves	**€ -**	**€ -**		**€ -**
Eindtotaal		**€ -70**		**€ -70**

Algemene middelen

Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Thema Algemene middelen			
Overhead	7.036	7.054	-17
Treasury	11	128	-117
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0
Overige baten en lasten	9	25	-16
OZB niet-woningen	0	0	0
OZB woningen	0	0	0
Belastingen overig	824	955	-131
Totaal Algemene middelen	7.881	8.162	-281
Totaal lasten	7.881	8.162	-281

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Thema Algemene middelen			
Overhead	13	13	0
Treasury	751	771	20
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	30.204	31.180	977
OZB niet-woningen	1.247	1.270	22
OZB woningen	2.845	3.058	213
Belastingen overig	1.941	1.916	-25
Totaal Algemene middelen	37.001	38.208	1.207
Totaal baten	37.001	38.208	1.207
Saldo voor resultaatbestemming	29.120	30.045	925

Reserves	Begroting	Begroting	Verschil
	2020	2021	
Toevoegingen reserves			
Onttrekkingen reserves			
Totaal reserves			
Saldo na resultaatbestemming	29.120	30.045	925

Thema/Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
Thema Algemene middelen				
Overhead		€ -17	Hogere bijdrage aan HLTsamen voor dit taakveld	€ -97
			Oplossingsrichting kosten van toezicht en begeleiding door personeel van HLTsamen bij grotere projecten bij kredietaanvragen. Dit leidt tot een lagere bijdrage aan HLTsamen.	€ 80
			subtotaal	€ -17
Treasury		€ -117	De rentekosten van de aangetrokken geldlening wordt op treasury verantwoord.	€ -117
			subtotaal	€ -117
Overige baten en lasten		€ -16	De post onvoorzien is in overeenstemming gebracht met de financiële verordening 212.	€ -16
			subtotaal	€ -16
Belastingen overig		€ -131	De compensatie aan Dunea voor de Precariobelasting stijgt met het vastgestelde bedrag.	€ -131
			subtotaal	€ -131
Totaal lasten	**€ -281**			**€ -281**
Baten				
Thema Algemene middelen				
Overhead	€ -			
			subtotaal	€ -
Treasury	€ 20		De te ontvangen rente van leningen SVN zijn geraamd op treasury.	€ 20
			subtotaal	€ 20
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	€ 977		Meer ontvangsten van het Rijk voor de Algemene uitkering.	€ 977
			subtotaal	€ 977
OZB niet-woningen	€ 22		Meer opbrengsten OZB door inflatie, areaal en toename WOZ-waarde.	€ 22
			subtotaal	€ 22
OZB woningen	€ 213		Meer opbrengsten OZB door inflatie, areaal en toename WOZ-waarde.	€ 213
			subtotaal	€ 213
Belastingen overig		€ -25	Verminderde baten door het afschaffen van precariobelasting havens.	€ -25
			subtotaal	€ -25
Totaal baten	**€ 1.207**			**€ 1.207**
Reserves				
Saldo mutaties reserves				
			subtotaal	€ -
Totaal reserves				**€ -**
Eindtotaal	**€ 926**			€ 926

Overzicht van incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Incidentele baten en lasten (- = nadeel)	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma 1: Vitaliteit								
Zorg- en veiligheidstafel	-10							
Tijdelijke huisvesting Jozefschool	-21							
Praktijkondersteuner Jeugd	-32							
Inzet vaste aanspreekpunten HLT voor bedrijven/instell.	-20							
Initiatief 'Rookvrije generatie'/'Jeugd op Gezond Gewicht'	-15							
Dekking via algemene reserve:		25						
Dekking via reserve onderwijshuisvesting		21						
Programma 2: Leefomgeving								
Zorg- en veiligheidstafel	-10							
Voorbereidingskosten div. projecten	-100							
Mobiliteitsdossiers	-25							
Onderzoek data tbv (actualisatie) beleid Verkeer en Vervoer.	-30							
DVO Meerlanden	-15							
Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2018-2022	-325		-325					
Duinpolderweg	-50		-50					
Omgevingsplan	-80							
Woningmarktonderzoeken (kadernota 2018)	-20		-20					
Woningbehoefte onderzoeken Woon	-7							
Aanleg,beheer groen op niveau/verhogen biodiversiteit.	-200		-250					
Herinrichting Prinses Irenelaan	-750							
Dekking via algemene reserve:		1.405		395				
Programma 3: Bedrijvigheid								
Uitvoeringsprogr. Economische agenda Duin- en Bollenstreek	-176							
Uitvoeringsagenda Verblijfsrecreatie	-10							
Dekking via algemene reserve		186						
Algemene Dekkingmiddelen								
Totaal incidentele baten en lasten	**-1.896**	**1.637**	**-645**	**395**	**-**	**-**	**-**	**-**

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Stortingen in reserves

Stortingen in reserves

	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Omschrijving
	2020	2021	2022	2023	2024	
Algemene reserve	-2.500	-2.500	-2.500	0	0	Aflossing aanschaf praalwagen bloemencorso
Totaal stortingen reserves	-2.500	-2.500	-2.500	0	0	

Onttrekkingen uit reserves

	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Omschrijving
	2020	2021	2022	2023	2024	
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	6.840	19.594	-100.170	-67.762	-36.934	Vrijval afschrijvingslasten t.g.v. de exploitatie
Reserve onderwijshuisvesting	97.000	97.000	97.000	97.000	97.000	Tekort onderwijsbegroting exploitatie
Totaal programma 1	103.840	116.594	-3.170	29.238	60.066	
Algemene reserve	176.429	176.429				
Algemene reserve	20.000	20.000	20.000			Financiering uitvoeringsprogramma Economische Agenda Op onderdelen actualiseren Woonvisie Hillegom 2015-2019 'Top van de Bollenstreek'
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	537.764	1.112.263	1.149.763	1.149.763	1.149.763	Vrijval afschrijvingslasten t.g.v. de exploitatie
Totaal programma 2	734.193	1.308.692	1.169.763	1.149.763	1.149.763	
Reserve regionaal investeringsfonds	430.000	430.000	430.000	430.000	430.000	Kadernota 2018: Vrijval bijdrage Regionaal Investeringsfonds
Totaal programma 4	430.000	430.000	430.000	430.000	430.000	
	0	0	0	0	0	
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	
Totaal onttrekkingen uit reserves	1.268.033	1.855.286	1.596.593	1.609.001	1.639.829	

Structureel begrotingsevenwicht

Bedragen x € 1.000

Programmanaam	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
	2021	2021	2021	2022	2022	2022
1. Vitaliteit	24.418	-4.746	19.671	24.582	-4.750	19.832
2. Leefomgeving	19.600	-10.972	8.627	19.101	-10.704	8.397
3. Bedrijvigheid	1.951	-38	1.914	1.766	-38	1.729
4. Bestuur en ondersteuning	2.626	-395	2.231	2.632	-395	2.237
Totaal lasten en baten	48.595	-16.152	32.443	48.082	-15.887	32.195
Algemene dekkingsmiddelen	1.084	-38.195	-37.111	664	-36.805	-36.141
Overhead	7.054	-13	7.041	7.000	-13	6.987
Onvoorzien	25	0	25	25	0	25
subtotaal	56.757	-54.359	2.398	55.771	-52.705	3.066
Toevoeging en ontrekking aan reserves	753	-3.411	-2.658	3	-2.173	-2.170
Totaal lasten en baten inclusief reserves	57.510	-57.770	-260	55.773	-54.878	896
Correctie incidentele lasten en baten	-1.896	1.637	-259	-645	395	-250
Structureel resultaat begroting	55.614	-56.133	-519	55.128	-54.483	646

Bedragen x € 1.000

Programmanaam	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
	2023	2023	2023	2024	2024	2024
1. Vitaliteit	24.753	-4.586	20.167	24.676	-4.586	20.090
2. Leefomgeving	14.645	-6.716	7.928	14.614	-6.716	7.897
3. Bedrijvigheid	1.767	-38	1.729	1.767	-38	1.729
4. Bestuur en ondersteuning	2.661	-395	2.266	2.685	-395	2.290
Totaal lasten en baten	43.826	-11.735	32.090	43.742	-11.735	32.006
Algemene dekkingsmiddelen	810	-37.018	-36.207	926	-37.264	-36.338
Overhead	6.919	-13	6.906	6.878	-13	6.865
Onvoorzien	25	0	25	25	0	25
subtotaal	51.580	-48.766	2.814	51.571	-49.013	2.558
Toevoeging en ontrekking aan reserves		-1.663	-1.663		-1.640	-1.640
Totaal lasten en baten inclusief reserves	51.580	-50.428	1.152	51.571	-50.653	918
Correctie incidentele lasten en baten						
Structureel resultaat begroting	51.580	-50.428	1.152	51.571	-50.653	918

Uiteenzetting van de financiële positie

Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans per 31 december (bedragen x € 1.000)

Activa	Rekening 2019	Primaire begroting 2020 voor wijzigingen	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
VASTE ACTIVA						
Immateriële vaste activa	1.168	788	1.099	1.064	1.030	995
materiële vaste activa						
met economisch nut	32.158	41.041	41.353	44.352	43.156	41.445
met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	11.357	11.760	10.412	9.940	9.467	8.995
met maatschappelijk nut	13.239	20.359	20.835	20.573	20.335	20.296
sub-totaal materiële vaste activa	56.754	73.160	72.600	74.865	72.958	70.736
financiële vaste activa						
Len. aan openb. Lich., woningb., deelnemingen, ov. verb	0	0				
Overige langlopende leningen	8.428	5.982	8.428	8.428	8.428	8.428
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	1.021	3.461	1.021	1.021	1.021	1.021
sub-totaal financiële vaste activa	9.449	9.443	9.449	9.449	9.449	9.449
Totaal vaste activa	67.371	83.391	83.148	85.378	83.437	81.180
VLOTTENDE ACTIVA						
onderhanden werk, gronden in exploitatie	3.581	2.066	-211	-3.277	-1.537	203
voorraad overige grond en hulpstoffen	0	0	0	0	0	0
sub-totaal voorraden	3.581	2.066	-211	-3.277	-1.537	203
vorderingen op openbare lichamen	5.643	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Vordering ivm faciliterend grondbeleid	0	0	0	0	0	0
overige vorderingen	2.318	600	2.000	2.000	2.000	2.000
kortlopende uitzettingen	135	1.000	500	500	500	500
liquide middelen	303	500	500	500	500	500
overlopende activa	1.734	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal vlottende activa	13.714	9.166	7.789	4.723	6.463	8.203
Totaal generaal	81.085	92.557	90.937	90.101	89.900	89.383

Passiva	Rekening 2019	Primaire begroting 2020 voor wijzigingen	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
EIGEN VERMOGEN						
algemene reserves	40.714	36.419	35.874	35.280	35.227	35.227
bestemmingsreserves	20.481	18.697	18.927	17.350	15.741	14.101
nog te bestemmen resultaat	828	4	260	-896	-1.152	-918
sub-totaal Eigen vermogen	62.023	55.120	55.060	51.734	49.816	48.410
VOORZIENINGEN	4.708	3.854	4.435	4.430	4.605	4.735
VASTE SCHULDEN	0	22.000	18.000	22.000	22.000	22.000
Totaal vaste passiva	66.730	80.974	77.495	78.164	76.421	75.145
VLOTTENDE PASSIVA						
Netto vlottende schulden	10.039	7.083	8.942	7.437	8.979	9.738
overlopende passiva	4.316	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
Totaal vlottende passiva	14.355	11.583	13.442	11.937	13.479	14.238
Totaal generaal	81.085	92.557	90.937	90.101	89.900	89.383

EMU saldo

	EMU saldo prognose (x € 1.000)		2021	2022	2023	2024
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan (+) cq onttrekking uit reserves (-)	-/+	2.398	3.066	2.814	2.558
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	+	3.357	3.667	3.860	3.826
3	Bruto dotaties aan de voorzieningen ten laste van de exploitatie	+	792	825	832	832
4	Uitgaven aan investeringen in (im) materiële vaste activa	-	5.255	5.885	1.912	1.535
5	De in mindering op 4 gebrachte bijdragen van Rijk, Provincie, EU en ov.	+	0	0	0	0
6a	Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im) materiële vaste activa	+	0	0	0	0
6b	Boekwinst op desinvesteringen in (im) materiële vaste activa	-	0	0	0	0
7	Uitgaven aan aankoop van grond en uitgaven van bouwrijp maken	-	195	0	0	0
8a	Verkoopopbrengsten van grond	+	4.504	4.008	0	0
8b	Boekwinst op grondverkopen	-	0	0	0	0
9	Betalingen ten laste van voorzieningen	-	722	810	637	682
10	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	-	0	0	0	0
	Geraamd EMU-saldo		4.879	4.871	4.957	4.999

Investeringen 2021-2024

							bedragen x € 1.000
Omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Afschrijvings-termijn	Economisch / Maatschappelijk	Besluit nodig van
Programma 1: Vitaliteit							
Nieuwbouw basisschool Giraf	3.000	3.000			25	Economisch	Gemeenteraad
Renovatie Johannesschool		1.500			40	Economisch	Gemeenteraad
Programma 2: Leefomgeving							
Gemeentelijk RioleringsPlan 2021, bruto investering	647				40	Economisch	College van B&W
Gemeentelijk RioleringsPlan 2022, bruto investering		647			40	Economisch	College van B&W
Gemeentelijk RioleringsPlan 2023, bruto investering			647		40	Economisch	College van B&W
Gemeentelijk RioleringsPlan 2024, bruto investering				647	40	Economisch	College van B&W
Gebiedsprogr. B(l)oeide Bollenstreek (netto) 2021	50				15	Economisch	College van B&W
Gebiedsprogr. B(l)oeide Bollenstreek (netto) 2022		25			15	Economisch	College van B&W
Gebiedsprogr. B(l)oeide Bollenstreek (netto) 2023			25		15	Economisch	College van B&W
Reconstructies wegen 2021, inclusief projecten	658				20	Maatschappelijk	College van B&W
Reconstructies wegen 2022, inclusief projecten		658			20	Maatschappelijk	College van B&W
Reconstructies wegen 2023, inclusief projecten			658		20	Maatschappelijk	College van B&W
Reconstructies wegen 2024, inclusief projecten				658	20	Maatschappelijk	College van B&W
Groen projecten	131				45	Maatschappelijk	College van B&W
Groen projecten		131			45	Maatschappelijk	College van B&W
Groen projecten			131		45	Maatschappelijk	College van B&W
Groen projecten				131	45	Maatschappelijk	College van B&W
Vervangen Zuider Leidsevaart brug (beton)	100				100	Maatschappelijk	College van B&W
Vervangen fietsbruggen Tollensweerd en Maartensheem				100	35	Maatschappelijk	College van B&W
Vervangen fietsbrug Heemtuin		10			35	Maatschappelijk	College van B&W
Herinrichting Prinses Irenelaan	750				25	Maatschappelijk	Gemeenteraad
Speel- en sportplekken 2021	123				15	Maatschappelijk	College van B&W
Speel- en sportplekken 2022		95			15	Maatschappelijk	College van B&W
Speel- en sportplekken 2023			97		15	Maatschappelijk	College van B&W
Speel- en sportplekken 2024				100	15	Maatschappelijk	College van B&W
Openbare verlichting 2021	205				20	Maatschappelijk	College van B&W
Openbare verlichting 2022		205			20	Maatschappelijk	College van B&W
Openbare verlichting 2023			205		20	Maatschappelijk	College van B&W
Openbare verlichting 2024				205	20	Maatschappelijk	College van B&W
Programma 4 Bestuur en ondersteuning							
Vervangen airco's gemeentekantoor 2021	18				15	Economisch	College van B&W
Vervangen airco's gemeentekantoor 2022		18			15	Economisch	College van B&W
Vervangen airco's gemeentekantoor 2024				20	15	Economisch	College van B&W
Verduurzaming brandweerkazerne	230				25	Economisch	College van B&W
Verduurzaming De Vosse	491				25	Economisch	College van B&W
Totaal investeringskredieten	6.403	6.289	1.763	1.861			

Reserves en voorzieningen 2021-2024

In dit onderdeel wordt een overzicht gegeven van de reserves en voorzieningen. Dit overzicht geeft inzicht in de beginstanden, mutaties en de eindstanden voor de periode 2021-2024.
Om sneller in te spelen op ontwikkelingen is in de financiële verordening vastgelegd (raad november 2014) dat het reserve- en voorzieningenbeleid in een apart onderdeel wordt behandeld in de jaarrekening en begroting. In de kadernota 2019 zijn de reserves gewijzigd aan de huidige inzichten.

U wordt per reserve en voorziening geïnformeerd over:

- Vorming en besteding
- Toerekening van rente
- Specifiek doel
- Voeding
- Maximale hoogte
- Maximale looptijd
- Ontwikkelingen

De mutaties van de reserves worden per programma apart toegelicht bij het overzicht van toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

- Stand en verloop reserves

Hieronder volgt een overzicht met het geprognosticeerde verloop van de reserves na herschikking.
Het meerdere jaars verloop van de reserves zijn gebaseerd op de nu bekende wijzigingen.

Ontwikkeling reserves 2021-2024	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Saldo einde van het dienstjaar	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	dienstjaar	dienstjaar	dienstjaar	dienstjaar	dienstjaar	dienstjaar
Algemene reserve						
Algemene reserve	40.714	37.602	35.874	35.280	35.227	35.227
Totaal algemene reserves	40.714	37.602	35.874	35.280	35.227	35.227
Bestemmingsreserves						
Reserve regionaal investeringsfonds	2.150	1.720	1.290	860	430	0
Reserve Duurzaamheid	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250
Reserve onderwijshuisvesting	5.321	5.205	5.087	4.990	4.893	4.796
Reserve kunst	146	146	146	146	146	146
Reserve sociaal domein	29	29	29	29	29	29
Reserve nog uit te voeren werken (grondexploitatie)	448	224	224	224	224	224
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	11.037	11.183	10.801	9.751	8.669	7.556
Reserve eenzaamheidsfonds	100	100	100	100	100	100
Totaal bestemmingsreserves	20.481	19.857	18.927	17.350	15.741	14.101
Resultaat boekjaar	828	-162	260	-896	-1.152	-918
Totaal reserves	62.022	57.296	55.060	51.735	49.816	48.409

<u>Algemene reserve</u>

- *Algemene reserve*

De algemene reserve heeft geen specifieke bestemming en heeft een algemeen karakter. Het dient om risico's in algemene zin op te vangen. De minimumomvang van deze reserve is bepaald op € 6.000.000 voor de bufferfunctie.
Het overige deel is vrij besteedbaar.

<u>Bestemmingsreserves</u>

- Reserve onderwijshuisvesting

Uit deze reserve worden kosten voor nieuwbouw en verbouw van onderwijsgebouwen gedekt.
De reserve onderwijshuisvesting is toereikend voor de geplande nieuwbouw en renovatie van de gebouwen.

- Reserve kunst

Uit de reserve worden kunstobjecten op nieuwbouwlocaties gedekt. In de jaarrekening 2019 is een extra storting gerealiseerd.

- Reserve sociaal domein

Met de nog te verwachten mutaties is de reserve toereikend voor de komende jaren.

- Reserve regionaal investeringsfonds

De reserve is gevormd om de bijdrage aan het regionaal investeringsfonds (rif) te financieren.

- Reserve nog uit te voeren werken (grondexploitatie)

De reserve is bestemd voor de werkzaamheden die na het afsluiten van de afzonderlijke grondexploitaties nog plaatsvinden. Hierbij valt te denken aan de herbestrating die na enkele jaren opnieuw uitgevoerd wordt.

- Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen

Aan deze reserve worden de kapitaallasten onttrokken gedurende de afschrijvingstermijn van diverse investeringen. Het betreft o.a. sportaccommodatie de Vosse en sportpark de Zanderij.

Stand en verloop voorzieningen

In het onderstaand overzicht is het geprognosticeerde verloop van de voorzieningen opgenomen. Het doel van de voorzieningen wordt hierna beschreven.
Het meerdere jaars verloop van de voorzieningen zijn gebaseerd op de nu bekende wijzigingen.

Ontwikkeling reserves 2021-2024	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Saldo einde van het dienstjaar	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Voorzieningen						
Groot onderhoud brede school Elsbroek	99	99	99	99	99	99
Groot onderhoud De Vosse	681	418	364	261	358	330
Vervanging riolering	1.136	1.136	1.136	1.136	1.136	1.136
Voorziening pensioenen	1.781	1.811	1.841	1.871	1.901	1.931
Groot onderhoud gebouwen	1.011	922	995	1.064	1.112	1.240
Totaal voorzieningen	4.708	4.385	4.435	4.430	4.605	4.735

- Voorziening groot onderhoud brede school Elsbroek

De voorziening is ontstaan na de opheffing en herbestemming van de Johan Frisolocatie. Aangezien het hier een locatie betreft die in beheer en exploitatie is gegeven aan een stichting, zijn er ook afspraken gemaakt met betrekking tot het vormen van een voorziening voor groot onderhoud.

- Voorziening groot onderhoud sportaccommodatie de Vosse

Voor groot onderhoud zwembad is een voorziening gevormd, die contractueel is overeengekomen met Sportfondsen Nederland. Werkzaamheden worden uitgevoerd conform het meerjarig onderhoudsplan de Vosse.

- Voorziening onderhoud riolering

Stortingen en onttrekkingen worden gedaan op basis van werkzaamheden uitgevoerd conform het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan.

- Voorziening pensioenen wethouders

Voor de pensioenaanspraken van de wethouders is een voorziening gevormd. Elk jaar wordt berekend of deze voorziening toereikend is op basis van de beschikbare gegevens. Deze voorziening wordt gevoed door een jaarlijkse bijdrage vanuit de exploitatie tot het maximum op basis van de jaarlijkse actualisatie.

- Voorziening groot onderhoud gebouwen

De voorziening groot onderhoud gebouwen wordt gevoed door een jaarlijkse storting, die is gebaseerd op het meerjarig onderhoudsplan gebouwen.

Verloop van reserves 2021-2024

Stortingen in reserves

Lasten	Begroting na wijzigingen	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Omschrijving	Incidenteel / Structureel
	2020	2021	2022	2023	2024		
Algemene reserve	-36.700					2e Berap Economic Board	i
Totaal programma 1	**-36.700**	**0**	**0**	**0**	**0**		
Reserve kapitaallasten nieuwe	-690.000					Aanpassen verkeerssituatie Jozef/Leerwinkel	i
Reserve kapitaallasten nieuwe		-750.000				Herinrichting Prinses Irenelaan	i
Totaal programma 2	**-690.000**	**-750.000**	**0**	**0**	**0**		
Algemene reserve	-2.500	-2.500	-2.500	0	0	Aflossing aanschaf praalwagen bloemencorso, 2022 laatste jaar.	s
Totaal programma 4 Algemene reserve	**-2.500**	**-2.500**	**-2.500**	**0**	**0**		
Totaal algemene middelen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**		
Totaal stortingen reserves	**-729.200**	**-752.500**	**-2.500**	**0**	**0**		

Onttrekkingen uit reserves

Baten	Begroting na wijzigingen	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Omschrijving	Incidenteel / Structureel
	2020	2021	2022	2023	2024		
Algemene reserve	15.000	15.000				Aansluiten bij het initiatief 'Rookvrije generatie' en	i
Algemene reserve	75.000					Voldoende inzet jeugd- en jongerenwerk op	i
Reserve kapitaallasten nieuwe	6.840	6.840	6.840	6.840	6.840	Vrijval afschrijvingslasten t.g.v. de exploitatie	s
Reserve onderwijshuisvesting	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000	Saldo onderwijsbegroting exploitatie	s
Reserve onderwijshuisvesting	18.667	21.333				Tijdelijke huisvestingskosten Jozefschool tlv	i
Reserve onderwijshuisvesting	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000	Tijdelijke kosten Internationale Schakelklas	s
Algemene reserve	68.000					Overheveling naar 2020: van niet benutte	i
Algemene reserve	20.000					Overhevelen budget ontschotting	i
Algemene reserve	310.000					Overheveling vanuit 2019: onderhoud	i
Algemene reserve	174.000					Overheveling vanuit 2019: budget armoedebeleid	i
Algemene reserve	51.000					Overheveling vanuit 2019: budget armoedebeleid	i
Algemene reserve	37.080					Overheveling vanuit 2019: project meedoen ISD	i
Algemene reserve	33.000					1e BERAP 2020: Tijdelijke huisvestingskosten	i
Algemene reserve	400.000					1e BERAP 2020: Noodfonds non-profit	i
Reserve kapitaallasten nieuwe		12.754				BM - Via reserve onderwijshuisvesting	s
Reserve kapitaallasten nieuwe			9.216	9.216	9.216	BM - Verduurzaming brandweerkazerne 2021	s
Reserve kapitaallasten nieuwe			19.627	19.627	19.627	BM - Verduurzaming De Vosse 2021	s
Reserve kapitaallasten nieuwe					22.432	BM - Verduurzaming Kulturele Raad 2023	s
Reserve kapitaallasten nieuwe			-135.853	-103.445	-95.049	BM - Via reserve onderwijshuisvesting	s
Totaal programma 1	**1.305.587**	**152.927**	**-3.170**	**29.238**	**60.066**		
Algemene reserve	176.429	176.429				Financiering uitvoeringsprogramma Economische Agenda	s
Algemene reserve	20.000					Omgevingswet: Analyse huidige stand van zaken	i
Algemene reserve	20.000	20.000	20.000			Op onderdelen actualiseren Woonvisie Hillegom 2015-2019 'Top van de Bollenstreek'	s
Algemene reserve	50.000					Stimuleren en faciliteren van plannen omgevingsvisie van ontwikkelaars, corporaties, bedrijven en particuliere initiatiefnemers.	i
Algemene reserve		30.000				Uitvoeren van onderzoek naar verkeersonveilige situaties.	i
Algemene reserve	690.000					Aanpassen verkeerssituatie Jozef/Leerwinkel	i
Algemene reserve		750.000				Herinrichting Prinses Irenelaan	i
Reserve kapitaallasten nieuwe	537.764	691.264	728.764	728.764	728.764	Vrijval afschrijvingslasten t.g.v. de exploitatie	s
Reserve nog uit te voeren werken	223.858					Herstelstraatwerkzaamheden grondexploitaties	i
Algemene reserve	50.000					Opstellen waterbeheerplan 2020-2025	i
Algemene reserve	7.500	15.000				Extra werkzaamheden opstellen DVO Meerlanden	i
Algemene reserve	10.000					Advisering mobiliteitsdossiers	i
Algemene reserve	80.000	80.000				Omgevingsplan Hillegom overig grondgebied	i
Algemene reserve	10.000					Verblijfsrecreatie visie en beleid	i
Algemene reserve	30.000					2e TR 2019 - HVVP Onderzoekverkeersveiligheid	i
Algemene reserve	40.000					2e TR 2019 Project 'opvolger' HVVP start eind	i
Algemene reserve	40.000					2e TR 2019 Project 'opvolger' HVVP start eind	i
Algemene reserve	14.000					Overheveling Woonprogramma	i
Algemene reserve	17.500					Overheveling naar 2020: omgevingsvisie	i
Algemene reserve	100.000					Overheveling van 2019	i
Algemene reserve	30.050					Overheveling vanuit 2019: Budget Spelen	i
Algemene reserve	40.000					Overheveling vanuit 2019: Omgevingsvisie	i
Algemene reserve	20.000					Overheveling vanuit 2019: Oplevering LIOR	i
Reserve kapitaallasten nieuwe		179.999	179.999	179.999	179.999	BM - Centrumplan Houttuin / Molenstraat	s
Reserve kapitaallasten nieuwe		35.600	35.600	35.600	35.600	BM - Reconstructie Nieuweweg 2020	s
Reserve kapitaallasten nieuwe		205.400	205.400	205.400	205.400	BM - Tijdelijke parkeervoorziening	s
Algemene reserve		100.000				Kadernota 2021 Eenmalige voorbereidingskosten	i
Algemene reserve		25.000				Kadernota 2021 Mobiliteitsdossiers	i
Algemene reserve		9.500				Kadernota 2021 Zorg en veiligheidstafel, deel	i
Algemene reserve		9.500				Kadernota 2021 Zorg en veiligheidstafel, deel	i
Algemene reserve	325.000	325.000	325.000			Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2018-	i
Algemene reserve			94.170			BEGR2021-HLTsamen	i
Algemene reserve			50.000			Overheveling vanuit 2019 nr 2022	i
Totaal programma 2	**2.532.101**	**2.652.692**	**1.638.933**	**1.149.763**	**1.149.763**		
Algemene reserve	25.000					Overheveling vanuit 2019: kader accommodatiebeleid	i
Algemene reserve	100.000					1e BERAP 2020: Aankoop kunst	i
Algemene reserve		10.000				Kadernota 2021 Uitvoeringsagenda	i
Totaal programma 3	**125.000**	**10.000**	**0**	**0**	**0**		
Algemene reserve	58.000	58.000				We versterken het accountmanagement (wegwijsformule) bij wijken, verenigingen en ondernemers en bij overheids- en	i
Reserve regionaal investeringsfonds	430.000	430.000	430.000	430.000	430.000	Regionaal Investeringsfonds Holland-Rijnland, 2023 laatste jaar.	s
Algemene reserve	15.000					Actualiseren MOP gemeentelijke gebouwen	i
Algemene reserve		107.000	107.000	53.500	0	BEGR2021-HLTsamen	i
Totaal programma 4	**503.000**	**595.000**	**537.000**	**483.500**	**430.000**		
Totaal algemene middelen		**0**	**0**	**0**	**0**		
Totaal onttrekkingen uit reserves	**4.465.688**	**3.410.619**	**2.172.763**	**1.662.501**	**1.639.829**		

Bijlage; Overzicht baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Taakvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Afval						
Lasten	-1762	-1.782	-2.502	-2.624	-2.624	-2.624
Baten	2597	2.690	3.489	3.610	3.610	3.610
Saldo	835	908	986	986	986	986
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds						
Lasten	0					
Baten	29310	30.204	31.180	31.120	31.250	31.431
Saldo	29310	30.204	31.180	31.120	31.250	31.431
Arbeidsparticipatie						
Lasten	-258	-281	-290	-299	-310	-310
Baten	0					
Saldo	-258	-281	-290	-299	-310	-310
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen						
Lasten	-35	-43	-44	-44	-44	-44
Baten	87	13	13	13	13	13
Saldo	52	-30	-31	-31	-31	-31
Begeleide participatie						
Lasten	-1632	-1.670	-1.772	-1.812	-1.776	-1.769
Baten	0					
Saldo	-1632	-1.670	-1.772	-1.812	-1.776	-1.769
Begraafplaatsen en crematoria						
Lasten	-94	-79	-81	-81	-81	-81
Baten	89	87	87	87	87	87
Saldo	-5	8	6	6	6	6
Beheer overige gebouwen en gronden						
Lasten	-265	-232	-218	-218	-218	-240
Baten	159	97	97	97	97	97
Saldo	-106	-134	-120	-120	-120	-143
Belastingen overig						
Lasten	-697	-824	-955	-451	-451	-451
Baten	2176	1.941	1.916	53	53	53

Saldo	1479	1.117	961	-398	-398	-398
Bestuur						
Lasten	-2363	-1.738	-1.772	-1.775	-1.773	-1.773
Baten	25					
Saldo	-2337	-1.738	-1.772	-1.775	-1.773	-1.773
Burgerzaken						
Lasten	-620	-588	-636	-640	-671	-672
Baten	300	298	298	298	298	298
Saldo	-320	-290	-338	-342	-373	-374
Crisisbeheersing en brandweer						
Lasten	-1262	-1.274	-1.311	-1.321	-1.321	-1.321
Baten	47	46	46	46	46	46
Saldo	-1215	-1.228	-1.265	-1.275	-1.275	-1.275
Cultureel erfgoed						
Lasten	-70	-41	-41	-41	-41	-41
Baten	0					
Saldo	-70	-41	-41	-41	-41	-41
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie						
Lasten	-372	-577	-475	-475	-475	-475
Baten	0					
Saldo	-372	-577	-475	-475	-475	-475
Economische havens en waterwegen						
Lasten	0					
Baten	0					
Saldo	0					
Economische ontwikkeling						
Lasten	-756	-665	-706	-520	-520	-520
Baten	0	22	22	22	22	22
Saldo	-756	-643	-684	-498	-498	-498
Economische promotie						
Lasten	-193	-223	-219	-219	-219	-219
Baten	3	3	3	3	3	3
Saldo	-191	-221	-216	-217	-217	-217
Fysieke bedrijfsinfrastructuur						
Lasten	-17					

Baten	12					
Saldo	-5					
Geëscaleerde zorg 18-						
Lasten	-440	-391	-391	-391	-391	-391
Baten	0					
Saldo	-440	-391	-391	-391	-391	-391
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)						
Lasten	-1479	-3.021	-4.573	-4.078	-69	-70
Baten	1554	2.956	4.504	4.008		
Saldo	75	-64	-69	-69	-69	-70
Inkomensregelingen						
Lasten	-4444	-6.943	-4.915	-4.915	-4.915	-4.915
Baten	3976	5.724	3.890	3.890	3.890	3.890
Saldo	-468	-1.219	-1.025	-1.025	-1.025	-1.025
Maatwerkdienstverlening 18-						
Lasten	-4075	-4.322	-4.377	-4.327	-4.277	-4.227
Baten	19	4	10	10	10	10
Saldo	-4055	-4.318	-4.366	-4.316	-4.266	-4.216
Maatwerkdienstverlening 18+						
Lasten	-4457	-4.495	-4.421	-4.421	-4.421	-4.421
Baten	0					
Saldo	-4457	-4.495	-4.421	-4.421	-4.421	-4.421
Maatwerkvoorzieningen (WMO)						
Lasten	-348	-364	-289	-289	-289	-289
Baten	0					
Saldo	-348	-364	-289	-289	-289	-289
Media						
Lasten	-465	-472	-466	-466	-466	-466
Baten	0					
Saldo	-465	-472	-466	-466	-466	-466
Milieubeheer						
Lasten	-1091	-1.451	-1.259	-1.279	-975	-976
Baten	10	215				
Saldo	-1080	-1.236	-1.259	-1.279	-975	-976
Mutaties reserves						
Lasten	-3882	-729	-753	-3		

Baten	5069	4.466	3.411	2.173	1.663	1.640
Saldo	1188	3.736	2.658	2.170	1.663	1.640
Onderwijsbeleid en leerlingzaken						
Lasten	-584	-992	-938	-938	-938	-939
Baten	39	247	247	247	247	247
Saldo	-545	-745	-691	-691	-691	-692
Onderwijshuisvesting						
Lasten	-1007	-956	-937	-1.114	-1.384	-1.375
Baten	243	283	242	246	82	82
Saldo	-764	-673	-695	-868	-1.302	-1.293
Openbaar basisonderwijs						
Lasten	-75	-80	-80	-80	-80	-80
Baten	0					
Saldo	-75	-80	-80	-80	-80	-80
Openbaar groen en (openlucht) recreatie						
Lasten	-1760	-1.986	-1.986	-1.986	-1.997	-2.003
Baten	14	5	5	5	5	5
Saldo	-1747	-1.980	-1.980	-1.980	-1.991	-1.997
Openbare orde en veiligheid						
Lasten	-619	-763	-842	-870	-803	-804
Baten	6	27	27	27	27	27
Saldo	-612	-736	-815	-844	-777	-778
Overhead						
Lasten	-7313	-7.036	-7.054	-7.000	-6.919	-6.878
Baten	18	13	13	13	13	13
Saldo	-7295	-7.024	-7.041	-6.987	-6.906	-6.865
Overige baten en lasten						
Lasten	-9	-9	-25	-84	-230	-346
Baten	1					
Saldo	-9	-9	-25	-84	-230	-346
OZB niet-woningen						
Lasten	0					
Baten	1277	1.247	1.270	1.270	1.270	1.270
Saldo	1277	1.247	1.270	1.270	1.270	1.270
OZB woningen						
Lasten	0					

Baten	2640	2.845	3.058	3.591	3.674	3.740
Saldo	2640	2.845	3.058	3.591	3.674	3.740
Parkeren						
Lasten	-44	-46	-46	-46	-46	-46
Baten	3	-10	-10	-10	-10	-10
Saldo	-41	-55	-56	-56	-56	-56
Recreatieve havens						
Lasten	-72	-150	-150	-150	-150	-150
Baten	3	9	9	9	9	9
Saldo	-68	-141	-141	-141	-141	-141
Riolering						
Lasten	-1683	-1.658	-1.657	-1.701	-1.716	-1.724
Baten	2291	2.373	2.384	2.439	2.460	2.460
Saldo	609	715	726	739	744	736
Ruimtelijke ordening						
Lasten	-618	-551	-753	-674	-528	-436
Baten	110					
Saldo	-507	-551	-753	-674	-528	-436
Samenkracht en burgerparticipatie						
Lasten	-1777	-2.960	-2.174	-2.196	-2.203	-2.204
Baten	0	26	26	26	26	26
Saldo	-1777	-2.934	-2.148	-2.170	-2.177	-2.178
Sportaccommodaties						
Lasten	-607	-685	-732	-751	-751	-739
Baten	317	283	321	321	321	321
Saldo	-290	-402	-410	-430	-430	-418
Sportbeleid en activering						
Lasten	-747	-540	-543	-543	-511	-511
Baten	2					
Saldo	-745	-540	-543	-543	-511	-511
Treasury						
Lasten	-11	-11	-128	-154	-154	-154
Baten	1641	751	771	771	771	771
Saldo	1630	740	643	617	617	617
Verkeer en vervoer						
Lasten	-2739	-3.407	-3.841	-3.695	-3.737	-3.781

Baten	109	80	80	80	80	80
Saldo	-2630	-3.327	-3.761	-3.616	-3.658	-3.702
Volksgezondheid						
Lasten	-965	-1.118	-1.208	-1.184	-1.184	-1.184
Baten	20	9	9	9	9	9
Saldo	-944	-1.109	-1.199	-1.175	-1.175	-1.175
Wijkteams						
Lasten	-1400	-1.450	-1.352	-1.322	-1.322	-1.323
Baten	0					
Saldo	-1400	-1.450	-1.352	-1.322	-1.322	-1.323
Wonen en bouwen						
Lasten	-508	-820	-598	-595	-596	-597
Baten	271	302	352	402	402	402
Saldo	-237	-518	-246	-193	-194	-195
Totaal saldo taakvelden	829	-165	260	-896	-1.152	-918

Gemeente
Hillegom